

120

Turistična zveza
Slovenije

Lipov List

april 2025

dobre zgodbe v slovenskem turizmu

Poština plačana
pri pošti 1102 Ljubljana

Pohodništvo od A do Ž
maPZS

Turistične štorklje

Moč barv

I FEEL
SLOVENIA

FESTIVAL SOLZIC 2025

Festival solzic je poklon dediščini Koroške,
letos poteka v treh krajih:

petek, 23. maja, v Železni Kapli (avstrijska Koroška, praznik vode), sobota, 24. maja, na Jezerskem (zgodovinska Koroška, praznik zraka) in nedelja, 25. maja, Črna na Koroškem/Žerjav, (slovenska Koroška, praznik Zemlje).

Turistična zveza Slovenije in organizator TD Solzice Ravne vas prijazno vabita na

SREČANJE MASKOT TURISTIČNIH DESTINACIJ SLOVENIJE.

Dogodek bo potekal 25. maja 2025 v središču Žerjava.

Vabimo vas v Mežiško dolino na dogodek v organizaciji TD Solzice Ravne ob podpori občin Črna na Koroškem in Mežica, TD Črna in Mežica ter Ministrstva za kulturo RS.

Turistično društvo Solzice v sodelovanju s Turistično zvezo Slovenije vabi na edinstven dogodek v sklopu Festivala solzic 2025. Letos bomo v Žerjavu pričla posebno srečanje maskot, ki predstavljajo turistične destinacije Slovenije. Pridružite se nam pri praznovanju besede, narave in človeka v duhu Prežihovega Voranca in koroške dediščine. Doživetja so brezplačna! Kaj vas čaka?

PODZEMLJEPECE

NAD ZEMLJO

11.00

Srečanje in predstavitev maskot turističnih destinacij Slovenije (TZS). Predstavite svoj kraj!

Pot k solzicam in cvetju Koroške (rastišča solzic, avriklja in vresja) Koroška trznica

Zelišča in zdravilne rastline: DRUŠTVO AJDA (Nada Kamenšek) in KMETIJA PLAVICA (Vesna Majes)

ROŽE-MED – KOROŠKI ČEBELARJI

Kotl'jada – kotli z različnih koncev Slovenije

13.00

ADRIA ANIMALS; glasba za FESTIVAL SOLZIC – PRAZNIK ZEMLJE. Predstavljamo 1. varuha solzic.

Kulturni program

Kres besed; »Od Požganice naprej ...«; poklon Prežihu in bukovnikom

Šentanelski pavri in VIS Sanje, Suha, Avstrija

POD ZEMLJO

15.00 Gremo v ZEMLJO; skozi rov peš v PODZEMLJE PECE in z vlakcem znova na svetlo – v Mežici. Zagotovljen prevoz nazaj v Žerjav. Vmes nas čaka srečanje s prebivalci Pekla. Doživeli bomo »peklenko kulinariko«; hudičevo slino, človeške grehe, luciferjeva jajca ... Praznujemo 360. obletnico rudarjenja v Mežici. Obvezne prijave za obisk podzemlja Pece (patricija.kordez@podzemljepece.com).

ZABAVA

17.00 KRALJEVSKO-PEKLENSKI ŠAH – bo zmagala črna ali »rdeča« kraljica? Nastopajo človeške figure.

18.00 Zabava s čezmejnimi koroškimi ansambli ZGRUNTANI. Med drugim bodo predstavili veliko posebnost – skladbo Pozdrav Koroški, zadnjo skladbo Slavka Avsenika st., ki jo je veliki glasbenik posvetil prav Festivalu solzic.

Vse informacije in prijave: Renata Picej 041 759 490; renata.picej1@gmail.com

TD Solzice Ravne
TD Mežica

TD Črna na Koroškem

Občine: Črna na Koroškem, Mežica, Železna Kapla in Jezersko
PODZEMLJE PECE

KARAVANKE UNESCO GLOBALNI GEOPARK

MINISTRSTVO ZA KULTURO RS

URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

KOROŠKA DEŽELNA VLADA CELOVEC

KAZALO

INTERVJU

4-6

Doc. dr. Tomi Špindler s Fakultete za turizem Univerze v Mariboru o pohodništvu

POHODNIŠTVO

7-35

Čez gorske vrhove do morja

Vabljeni k odkrivanju tematskih poti

12 najboljših tematskih poti v Sloveniji

Posvet na Naj poti

maPZS, pripomoček za pohode po naravi

Slovenske obhodnice

Šentiljska planinska pot

Boris Mičić, predsednik Evropske popotniške zveze (ERA)

50 let E6 – Le kam nas pelje pot?

Tu so tiste stezice

Po poteh Robanovega kota

Pohodniška pešpot Otona Župančiča

Mrouce cajta – dediščinska sprehajalna pot

Na Grad nad Dravogradom

Deseto leto pohodov Od cvetja do jeseni

Jesenski pohod po Suhi krajini

Pohodi v organizaciji TŠD Kostel

Camino – poln nenadejanih odkritij in neprecenljivih darov

Festival sprehodov v Mariboru

Plogarji in plogarke na Barju

Vinko Šeško: strasten planinec in zvest varuh narave

TURISTIČNI PODMLADEK

36-37

Tilen Nipič, mladi turistični strokovnjak

KJER JE ZDRAVJE DOMA

38-39

Raziskovanje učinkov barvnih olj na počutje in wellness turizem

TURIZEM SMO LJUDJE

40-41

Pomurska turistična zveza podelila priznanja, plaketi in kipec štokrlje

40. skupščina TZS

10. Mišjakov večer

35 let delovanja Fantov iz Jurovc

TZS

42

Koledar dogodkov

UVODNIK

Spoštovane bralke, cenjeni bralci!

V šestem razredu osnovne šole sem za šolski spis o pohodu s skupino osnovnošolskih prijateljev na Črno prst prejela prvo nagrado. »Naša gora, ki te vabi in te zbega. Potem spet verjameš, da je Kekec res živel, da je ugnal Pehto in Bedanca,« je odlomek iz tega spisa. Prinesel mi je nov nahrbtnik, besedilo pa so objavili v Planinskem vestniku. Uf, kako sem bila ponosna!

Če se prav spomnim, so nagrade prispevali v žal že zdavnaj propadli tovarni volnenih izdelkov Bača Podbrdo iz mojega rojstnega kraja. Po njem se lahko sprehodite po sila zanimivi dediščinski poti Mrouce cajta, kar pomeni drobtinice časa. Več o poti in Podbrdu v Baški grapi si lahko preberete na 25. strani. Včasih je bil »Piedicolle« sila pomemben kraj. Italijani so mu menda rekli kar »Piccolo Parigi«, mali Pariz. V naši domači hiši je bil celo bar/restavracija z imenom »Nuova Italia«.

Moje prvo nagrajeno besedilo je bilo objavljeno tudi v tovarniškem glasilu, kar sem izvedela šele pred kratkim, ko mi je izvod prijazno podaril bratranec, ki je bil nekoč zaposlen v tovarni. V Sloveniji imamo kar 700 tematskih poti ter ogromno označenih pešpoti, vključno s štirimi kraki Jakobove poti (Dolenjski, Primorski, Ogrski, Gorenjski), tremi vejami Evropskih pešpoti (E6, E7, E12) in krožnimi potmi po sredogorju (npr. Loška planinska pot, Idrijsko-Cerkljanska planinska pot). Posebno pozornost si zaslužijo tudi daljinske pohodniške poti, kot sta Alpe Adria Trail – pohodniška pot po »rajskem vrtu« – in Juliana Trail, ki s svojimi 267 kilometri objema Julijske Alpe.

Slovenija se lahko po gostoti in kakovosti svojih poti primerja z vodilnimi pohodniškimi destinacijami v Evropi. Ima več kot 10.000 kilometrov markiranih poti, ki prečesavajo raznolike pokrajine – od Alp do kraškega sveta in panonskih ravnin. Mednarodno prepoznavnost pa ji zagotavlja tudi dobra označenost poti, saj sistem Knafelčeve markacije pohodnikom omogoča enostavno orientacijo, tudi na zahtevnejših terenih. Po mnenju doc. dr. Tomija Špindlerja, predavatelja na Fakulteti za turizem Univerze v Mariboru in strokovnjaka za športni turizem, je pohodništvo ključna oblika aktivnega turizma, ki združuje rekreacijo, stik z naravo in trajnostni razvoj podeželskih skupnosti.

Pohodništvo spodbuja odgovorno ravnanje z naravnimi viri, zmanjšuje negativne vplive množičnega turizma in prispeva k razvoju lokalnih skupnosti. Pomaga tudi podaljševati turistično sezono, saj je priljubljeno v vseh letnih časih. Kljub temu se srečuje z izzivi, kot so čezmerna obremenitev priljubljenih poti, potreba po vzdrževanju infrastrukture ter ozaveščanje pohodnikov o odgovornem vedenju v naravi.

Pohodništvo ima tudi izjemen vpliv na zdravje in dobrobit posameznika. Dokazano izboljšuje telesno pripravljenost, krepi srčno-žilni sistem ter pozitivno vpliva na duševno zdravje. Sposobnost narave, da nas umiri, sprosti in poveže z bistvom življenja, je nekaj, kar moramo negovati.

Zato – obujte pohodne čevlje, optrajte nahrbtnik in se podajte v naravo. Morda vas bo, tako kot mene v otroštvu, prav kakšen nepozaben pohod spodbudil k pisanju zgodbe, ki bo ostala zapisana za prihodnje rodove.

Polona Freligh,
urednica

Prihodnja številka Lipovega lista bo izšla v prvi polovici junija. Sporočila o novostih na območju delovanja vašega društva pošljite najpozneje do 10. maja 2025 na elektronski naslov: info@turisticna-zveza.si, napovedi prireditev pa pridno vpišujte na našo spletno stran.

Slovenija je ena najprivlačnejših destinacij za pohodništvo v Evropi

Doc. dr. Tomi Špindler je predavatelj na Fakulteti za turizem Univerze v Mariboru, ki je specializiran za področje športnega turizma, zlasti pohodništva. Našo pozornost je pritegnil kot soavtor znanstvenega članka Aktivni turizem v naravi: primer pohodništva v Sloveniji, v katerem obravnava zgodovinski razvoj pohodništva in njegov pomen za trajnostni turizem v Sloveniji. Tudi sicer s svojim delom prispeva k razumevanju in razvoju pohodništva kot pomembnemu vidiku trajnostnega turizma, zato prvi intervju v tokratni reviji pripada njemu.

Ali lahko pohodništvo opredelimo kot produkt aktivnega turizma v naravi, ki sodi na področje športnega turizma?

Pohodništvo je nedvomno ena ključnih oblik aktivnega turizma v naravi, ki se umešča tudi v okvir športnega turizma. Gre za dejavnost, ki združuje rekreacijo, športno aktivnost in stik z naravnim okoljem ter se razlikuje glede na intenzivnost in namen – od sproščenih pohodov do ekstremnih vzponov v visokogorje. V Sloveniji ima pohodništvo globoke korenine, saj sega v obdobje 19. stoletja, ko so se začele prve organizirane odprave v gore, kar je vodilo do ustanovitve Slovenskega planinskega društva leta 1893. Danes je pohodništvo nepogrešljiv del turistične ponudbe, saj privablja tako domače kot tuje obiskovalce, ki iščejo avtentično doživetje narave. Slovenija je zaradi svoje geografske raznolikosti, kjer se na majhnem območju prepletajo Alpe, kraški svet in Panonska nižina, ena najprivlačnejših destinacij za pohodništvo v Evropi. Poleg klasičnega gornišva in planinarjenja v zadnjih letih narašča tudi zanimanje za daljinske pohodniške poti, kot so Juliana Trail, Alpe Adria Trail in Slovenska planinska pot, ki promovirajo trajnostni turizem in povezujejo lokalne skupnosti.

Katere so glavne podvrste pohodništva?

Lahko rečemo, da se pohodništvo deli na več podvrst, odvisno od zahtevnosti, trajanja in namena aktivnosti. T. i. planinarjenje je priljubljena oblika rekreativnega pohodništva, kjer se ljudje podajajo na označene poti različnih težavnosti, pri čemer je poudarek na doživljanju narave in kulturne krajine. Daljinsko pohodništvo vključuje večdnevne ture z nočitvami v planinskih kočah ali na prostem, pri čemer je najbolj znana Slovenska planinska pot, ki s

svojimi več kot 600 kilometri povezuje Maribor z Jadranskim morjem. Romarsko pohodništvo ima verski pomen, medtem ko je nordijska hoja specifična oblika pohodništva, ki z uporabo palic omogoča boljše stabilnost in večjo aktivacijo mišic. Tukaj je pomembno omeniti tudi gornišvo, ki je po Planinskem terminološkem slovarju definirano kot športna dejavnost, ki vključuje hojo v gore po nadelanih, označenih in neoznačenih, zavarovanih in nezavarovanih poteh, po brezpotju, plezanje, smučanje. Slovenske pohodniške poti vključujejo tako planinske kot tematske poti, pri čemer so slednje lahko kulturne, vinske, geološke, naravoslovne itd. Pohodništvo torej zajema širok spekter dejavnosti, od enostavnih sprehajalnih poti do zahtevnih gorskih vzponov.

Kako pohodništvo prispeva k razvoju turizma in gospodarstva v Sloveniji?

Pohodništvo odraža slovensko povezanost z naravo in spoštovanje do gorskega sveta. Po podatkih Slovenske turistične organizacije pohodništvo predstavlja enega ključnih turističnih produktov, saj privablja številne obiskovalce, ki koristijo storitve nastanitve, gostinstva in vodenih tur. Pohodniški turizem prispeva k razvoju podeželja, saj vključuje manjša gostišča, turistične kmetije in lokalne ponudnike, ki prodajajo domače izdelke. Pohodništvo lahko spodbuja tudi razvoj komplementarnih dejavnosti, kot so gorsko kolesarjenje, adrenalinska doživetja itd., kar pripomore k raznolikosti turistične ponudbe. Učinki pohodniškega turizma se odražajo tudi v izboljšanju kakovosti življenja lokalnih prebivalcev, saj povečuje povpraševanje po lokalnih proizvodih in storitvah ter prispeva k

ohranjanju naravne in kulturne dediščine. Obenem pa se s povečanjem obiska planinskih poti povečuje tudi potreba po investicijah v infrastrukturo, kot so prenova planinskih koč, označevanje poti in postavitve informacijskih tabel. Pri tem pa je pomembno vlagati v razvoj trajnostnih pohodniških destinacij, kjer se osredotoča na uravnotežen razvoj, ki ne bi preobremenil naravnega okolja.

Katere so glavne prednosti in izzivi trajnostnega pohodniškega turizma?

Trajnostni pohodniški turizem prinaša številne prednosti, saj spodbuja odgovorno ravnanje z naravnimi viri, zmanjšuje negativne vplive množičnega turizma in prispeva k razvoju lokalnih skupnosti. Pohodništvo velja za eno od najbolj trajnostnih oblik turizma, saj ne zahteva velikih infrastrukturnih posegov in omogoča obiskovanje naravnih in kulturnih znamenitosti na okolju prijazen način. Ena ključnih prednosti je tudi to, da pohodništvo podaljšuje turistično sezono, saj ni omejeno le na poletje, temveč je priljubljeno skozi vse leto, zlasti v kombinaciji z zimskimi pohodi ali turno smuko. Poleg tega pohodniški turizem neposredno koristi lokalnim skupnostim, saj spodbuja povpraševanje po nastanitvah, gostinski ponudbi in lokalnih produktih, kar krepi ruralno gospodarstvo in spodbuja ohranjanje kulturne dediščine. Kljub številnim prednostim se trajnostni pohodniški turizem sooča tudi z izzivi. Eden največjih izzivov je čezmerna obremenjenost priljubljenih poti, ki povzroča erozijo tal, večjo potrebo po vzdrževanju poti in obremenitev občutljivih naravnih ekosistemov. Poleg tega predstavlja izziv tudi ozaveščanje pohodnikov o odgovornem ravnanju v naravi. Mnogi obiskovalci niso seznanjeni s pravili vedenja v naravnem okolju, kar vodi do puščanja odpadkov, hoje zunaj označenih poti in motečega vpliva na divje živali. Prav tako je pomembno razvijati ukrepe za razpršitev turističnih tokov, da se zmanjša pritisk na najbolj obiskane lokacije in spodbuja obisk manj znanih, a enako zanimivih poti. Izziv je prav tako pomanjkanje financiranja za vzdrževanje in obnovo pohodniške infrastrukture, saj so številne poti odvisne od prostovoljnega dela in donacij. Trajnostni pohodniški turizem zahteva usklajeno sodelovanje med planinskimi organizacijami, turističnim sektorjem, državnimi institucijami in lokalnimi skupnostmi. S pravilnim načrtovanjem, ustreznim financiranjem in ozaveščanjem pohodnikov je mogoče ohraniti naravno dediščino, hkrati pa razvijati pohodniški turizem na način, ki prinaša dolgoročne koristi za okolje, lokalno prebivalstvo in obiskovalce.

Nordijska hoja je specifična oblika pohodništva, ki z uporabo palic omogoča boljše stabilnost in večjo aktivacijo mišic.

Kako se slovensko pohodništvo primerja s pohodništvom v drugih evropskih državah?

Pohodništvo je pomemben del slovenske identitete in narodne kulture, kar se odraža v številnih planinskih društvih in organizacijah, ki delujejo že od 19. stoletja. Slovenija ima izjemno razvejano mrežo pohodniških poti, ki jo po mojem mnenju lahko primerjamo z najboljšimi pohodniškimi destinacijami v Evropi. Po kakovosti in gotosti poti se Slovenija lahko uvršča med vodilne države, saj ima več

kot 10.000 kilometrov markiranih poti, ki potekajo skozi raznolike pokrajine, od Alp do kraškega sveta in panonskih ravnin. V primerjavi z drugimi evropskimi državami ima Slovenija bogato tradicijo pohodništva, ki se kaže v veliki vključenosti prebivalcev v planinske dejavnosti. Slovenske planinske poti so dobro označene, saj sistem Knafelčeve markacije omogoča enostavno orientacijo tudi na zahtevnejših terenih. V primerjavi z državami, kot sta Francija in Španija, kjer so priljubljene predvsem romarske in zgodovinske poti, Slovenija ponuja izjemno raznolike pohodniške izkušnje – od visokogorskih vzponov v Julijskih Alpah do slikovitih poti na slovenskem Krasu. Številni tuji pohodniki Slovenijo še vedno odkrivajo kot skriti biser Evrope.

Katere inovacije in tehnološke rešitve so na voljo za boljše izkušnje pohodnikov v Sloveniji?

Sodobna tehnologija je močno spremenila pohodniško izkušnjo in omogočila večjo varnost ter dostopnost informacij. Ena ključnih inovacij so mobilne aplikacije, ki pohodnikom omogočajo dostop do podrobnih zemljevidov, navigacije ter vremenskih napovedi. Planinska zveza Slovenije je razvila tudi digitalizirane zemljevide, ki vključujejo vse uradne planinske poti in podatke o njihovi zahtevnosti. Poleg tega se vse bolj uveljavljajo QR-kode na informacijskih tablah, ki pohodnikom omogočajo takojšen dostop do zgodovinskih in naravoslovnih informacij o posamezni poti. Nekateri turistični kraji že eksperimentirajo z interaktivnimi označbami, ki s pomočjo razširjene resničnosti prikazujejo modele gora in informacij o flori ter favni. Druga pomembna tehnološka rešitev je uporaba pametnih vremenskih postaj in senzorjev, ki spremljajo razmere na poteh in pohodnike pravočasno opozorijo na nevarnosti, kot so zemeljski plazovi, snežni plazovi ali močni sunki vetra. Tudi elektronske knjige obiskov, ki nadomeščajo klasične vpisne knjige na vrhovih, so korak naprej k modernizaciji planinske infrastrukture, saj omogočajo enostavnejšo analizo obiskov in boljše načrtovanje vzdrževanja poti. Tehnološke rešitve v pohodništvu morajo biti usmerjene predvsem v pravočasno in natančno informiranje pohodnikov (tako domačih kot tujih), saj je varnost v naravi ključnega pomena. Dostop do ažurnih podatkov o vremenskih razmerah, stanju poti in morebitnih nevarnostih lahko bistveno zmanjša tveganje za nesreče ter izboljša celotno izkušnjo pohodnikov. Pametne vremenske postaje, GPS-navigacija in digitalni zemljevidi z opozorili o zaprtih ali poškodovanih poteh omogočajo boljše načrtovanje in varnejše gibanje po terenu.

Kako lahko pohodništvo prispeva k zdravemu življenjskemu slogu in dobrobiti posameznika?

Pohodništvo je ena najcelovitejših oblik telesne aktivnosti, saj povezuje aerobno vadbo, krepitev mišic ter pozitiven vpliv na duševno zdravje. Redna hoja po naravi dokazano zmanjšuje tveganje za srčno-žilne bolezni, izboljšuje kapaciteto pljuč in uravnava krvni tlak. Poleg fizičnih koristi ima pohodništvo izjemen vpliv na duševno zdravje. Poleg individualnih koristi ima pohodništvo tudi močan družbeni vpliv, saj krepi socialne vezi in spodbuja medgeneracijsko druženje. Pohodniške skupine, vodeni izleti in organizirani dogodki, kot so pohodniški festivali, povezujejo ljudi z enakimi interesi ter omogočajo izmenjavo izkušenj in znanja. Pohodništvo je še posebej pomembno v sodobnem načinu življenja, pri katerem se ljudje vse bolj soočajo s sedečim delom in pomanjkanjem gibanja. V Sloveniji, kjer je narava lahko dostopna skoraj vsem, predstavlja idealno priložnost za aktiven oddih in preventivo pred številnimi boleznimi. Z vključevanjem pohodništva v vsakodnevno rutino ali vsaj občasne vikend izlete lahko izboljšamo svoje fizično zdravje, okrepimo odpornost in hkrati najdemo ravnovesje med delom in prostim časom. Vse več podjetij in organizacij se zaveda pomena aktivnega življenjskega sloga in svojim zaposlenim omogoča organizirane pohode kot del strategije za izboljšanje delovne učinkovitosti in dobrega počutja.

Ali Planinska zveza Slovenije dobro opravlja svoje naloge pri skrbi za planinske poti?

Planinska zveza Slovenije je ena največjih in najbolj množičnih nevladnih, prostovoljskih organizacij v Sloveniji. Skozi desetletja so člani in članice zgradili in vzdrževali mrežo velikega števila planinskih poti. Njihovo delo temelji na prostovoljstvu, saj več kot 800 markacistov skrbi za obnovo in označevanje poti, kar je ključno za varnost pohodnikov. PZS je tudi pomemben deležnik pri ozaveščanju pohodnikov o varnem in odgovornem obisku gora. S številnimi izobraževalnimi programi, delavnicami in digitalnimi vsebinami, kot so spletni portali in aplikacije z informacijami o stanju poti, spodbuja varno pohodništvo. Glede na obseg nalog in razpoložljive vire po mojem mnenju PZS svoje delo opravlja zelo učinkovito, vendar bi sistemsko financiranje lahko še izboljšalo vzdrževanje poti ter prispevalo k trajnostnemu razvoju slovenskega planinskega turizma. Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, izobraževalnimi institucijami, gospodarstvom in turističnimi organizacijami lahko še dodatno okrepi skrb za planinske poti in zagotovi dolgoročno vzdržnost te izjemno pomembne infrastrukture za aktivni turizem v Sloveniji.

Ali se vam zdi smiselno, da bi Turistična zveza Slovenije prevzela pregled in evidentiranje tematskih poti?

Turistična zveza Slovenije bi lahko igrala pomembno vlogo pri pregledu in evidentiranju tematskih poti, vendar bi morala biti ta naloga jasno definirana in usklajena z obstoječimi sistemi, kot jih že upravlja Planinska zveza Slovenije. Tematske poti imajo drugačen namen kot klasične planinske poti – pogosto so namenjene interpretaciji kulturne, zgodovinske ali naravne dediščine in niso nujno del zahtevnega gorskega okolja. Enoten pristop pod okriljem TZS bi po mojem mnenju lahko pripomogel k boljši preglednosti in večji dostopnosti informacij za obiskovalce. Ključno je, da se pri upravljanju teh poti vključi lokalne skupnosti in ponudnike, ki lahko prispevajo k celostni izkušnji obiskovalcev. V tem primeru bi TZS lahko vzpostavila centralizirano bazo tematskih poti, ki bi pohodnikom in turistom omogočala enostaven dostop do informacij o njihovi dolžini, težavnosti, zgodovinskem ali kulturnem pomenu ter možnostih za dodatne aktivnosti. Ta podatkovna baza bi lahko bila del širše digitalne platforme, ki bi vključevala interaktivne zemljevide, uporabniške ocene in predloge za pohodniške ture, kar bi pripomoglo k boljši promociji tematskih poti na domačem in tujem trgu. Čeprav bi prevzem te naloge s strani TZS lahko izboljšal organizacijo in promocijo tematskih poti, bi bilo treba zagotoviti ustrezno financiranje in kadrovske kapacitete za izvajanje teh aktivnosti.

Kako ocenjujete vlogo prostovoljcev pri urejanju in vzdrževanju planinskih poti? Bi bili turistični prostovoljci kos podobni nalogi pri tematskih poteh?

Prostovoljci igrajo ključno vlogo pri urejanju in vzdrževanju planinskih poti v Sloveniji, saj brez njihovega dela številne poti ne bi bile tako dobro urejene in varne za uporabo. PZS ima dolgo tradicijo prostovoljnega dela, kar omogoča redno obnovo in označevanje poti. Poleg markacistov pri vzdrževanju poti sodelujejo tudi številni člani planinskih društev, ki s prostovoljnim delom prispevajo k ohranjanju pohodniške infrastrukture. Vzpostavljen je tudi sistem usposabljanja markacistov, kar zagotavlja strokovno izvedbo del na poteh in sledenje visokim varnostnim standardom. Glede na uspešen model planinskega prostovoljstva bi bila vključitev turističnih prostovoljcev v skrb za tematske poti lahko smiselna, vendar bi bilo treba vzpostaviti ustrezno strukturo in sistem usposabljanja. Tematske poti so pogosto umeščene v kulturno in naravno okolje, zato bi njihovo vzdrževanje zahtevalo nekoliko drugačne pristope kot klasične planinske poti. Turistični prostovoljci bi lahko pomagali pri urejanju in označevanju tematskih poti, postavljanju informacijskih tabel ter čiščenju poti, hkrati pa bi lahko imeli tudi vlogo interpretatorjev naravne in kulturne dediščine, kar bi še dodatno

obogatilo izkušnjo obiskovalcev. Za uspešno izvajanje tega modela bi bilo po mojem mnenju potrebno vzpostaviti sistem mentorstva in usposabljanja, podobno kot pri markacistih PZS, ter zagotoviti koordinacijo med lokalnimi turističnimi organizacijami, občinami in nevladnimi organizacijami. Prav tako bi bilo treba urediti vprašanje financiranja in spodbud za prostovoljce, saj bi lahko v zameno za svoje delo prejeli določene ugodnosti. Čeprav so turistični prostovoljci lahko dragocen vir pri vzdrževanju tematskih poti, bi bilo za njihovo dolgoročno uspešnost ključno, da se vzpostavi jasen sistem odgovornosti, financiranja in vodenja projektov.

Planinarjenje v Julijskih Alpah

Katere so glavne zakonodajne ureditve, povezane s planinskimi in tematskimi potmi v Sloveniji?

Planinske in tematske poti v Sloveniji ureja več zakonodajnih aktov, ki se nanašajo na njihovo vzdrževanje, varnost, označevanje in trajnostno rabo prostora. Ključni zakon je Zakon o planinskih poteh (ZPlanP), ki določa pravila glede upravljanja, vzdrževanja in označevanja planinskih poti ter opredeljuje odgovornosti upravljalcev poti. Zakon določa tudi obveznosti glede varnosti pohodnikov in pooblastila markacistov, ki so odgovorni za urejanje poti. Poleg tega je pomemben tudi Zakon o ohranjanju narave (ZON), ki ureja zaščito naravnih območij, skozi katera potekajo številne planinske in tematske poti. Ta zakon določa omejitve glede posegov v naravno okolje ter varovanja občutljivih ekosistemov, kar vpliva na urejanje poti, predvsem v Triglavskem narodnem parku in drugih zavarovanih območjih. Pomembno vlogo ima tudi Zakon o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT-1), ki se nanaša na razvoj in promocijo pohodniškega turizma, pri čemer določa ukrepe za financiranje in razvoj turistične infrastrukture, vključno s tematskimi in planinskimi potmi. Tematske poti, ki vključujejo kulturno dediščino, so prav tako delno urejene v Zakonu o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1), ki opredeljuje pravila za ohranjanje in promocijo kulturnih znamenitosti ob poteh.

Poleg zakonov obstajajo tudi različni pravilniki in uredbe, kot so Pravilnik o označevanju planinskih poti, ki določa standarde za markacije, usmerjevalne table in druge oznake na poteh, ter Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1), ki določa posebne omejitve zaradi varovanja naravnega okolja v TNP. Prav tako imajo lokalne skupnosti in občine pogosto svoje odloke in pravilnike, ki urejajo vzdrževanje in označevanje tematskih poti ter zagotavljajo financiranje njihovega razvoja. Eden izmed izzivov pri zakonodaji je pomanjkanje enotnega upravljalškega modela za tematske poti, saj te pogosto nastajajo kot lokalne pobude brez enotnih smernic za označevanje in vzdrževanje. V prihodnje bi bilo smiselno oblikovati celovit sistem, ki bi vključeval standardizirano kategorizacijo poti, poenoteno označevanje ter jasne smernice za financiranje in upravljanje, kar bi prispevalo k večji preglednosti in kakovosti pohodniške infrastrukture v Sloveniji.

Polona Frelih

Koroška planinska pot

Preko gorskih vrhov do morja

Slovenija ponuja obilo izjemno lepih pohodniških poti. Med njimi so v prvi vrsti daljinske poti, ki vas vodijo iz enega dela Slovenije v drugega in vam ob poti razkrivajo raznoliko slovensko pokrajino. So pa tudi krajše poti, ki so zaradi svojih razgledov in zanimivosti ob poti priljubljene med pohodniki. Katero bi izbrali? Ponujamo vam nekaj predlogov.

Alpe Adria Trail

- Skupna dolžina poti 750 km (Slovenija 145km)
- Število etap 43 (Slovenija 8)
- Povprečna dolžina etap 20-25 km
- Povprečen čas etape 6-8h
- Zahtevnost lahka do srednje težka

Juliana Trail

- Skupna dolžina poti 270 + 102 km*
- Število etap 16 + 7*
- Povprečna dolžina etap 17-20 km
- Povprečen čas etape 5-7h
- Zahtevnost lahka do srednje težka

*4 pristopne etape iz Goriških Brd in 3 dodatne etape v Breginjski kot

Slovenska planinska pot

- Skupna dolžina poti 599 km
- Predviden čas hoje 28 dni
- Zahtevnost vse težavnostne stopnje

Via Alpina

- Skupna dolžina poti v Sloveniji 340 km (rdeča 220km, vijolična 120km)
- Število etap v Sloveniji rdeča 14, vijolična 10
- Predviden čas hoje rdeča 14 dni, vijolična 7 dni
- Zahtevnost vse težavnostne stopnje

Pot miru

- Skupna dolžina poti 520 km

- Predviden čas hoje 33 dni
- Zahtevnost lahka do srednje zahtevna

Evropska pot E6 (Ciglarjeva pot)

- Skupna dolžina poti v Sloveniji 350 km
- Predviden čas hoje 20 dni
- Zahtevnost lahka do srednje zahtevna

Evropska pešpot E7

- Skupna dolžina poti 600 km
- Predviden čas hoje 30 dni
- Zahtevnost lahka do srednje zahtevna

Zasavska planinska pot

- Skupna dolžina poti 200 km
- Predviden čas hoje 12 dni
- Zahtevnost srednje zahtevna

Koroška planinska pot

- Skupna dolžina poti 230 km
- Predviden čas hoje 10 - 12 dni
- Zahtevnost zahtevna s posameznimi lažjimi odseki

Via Dinarica Slovenija

- Skupna dolžina poti v Sloveniji 160 km
- Predviden čas hoje 10 dni
- Zahtevnost lahka do srednje zahtevna

Vir: I feel Slovenia

Vabljeni na odkrivanje tematskih poti

Dragi obiskovalci, narava ponuja nešteto priložnosti za raziskovanje, sprostitve in navdih. **Tematske poti** niso zgolj označene steze – so zgodbe, vtikane v pokrajino, ki nas vodijo skozi bogato kulturno dediščino, osupljive naravne znamenitosti, starodavne legende in tradicije, ki so oblikovale ta prostor. Vsaka pot nosi svojo zgodbo, vsak korak pa je priložnost za nova odkritja.

Ne glede na to, ali ste **strasten pohodnik, ljubitelj zgodovine, raziskovalec naravnih lepot** ali družina, ki si želi kakovostno preživeti čas na svežem zraku – tematske poti so primerne za vse generacije. Med njimi boste našli **zgodovinske poti**, ki vas popeljejo v preteklost, **naravoslovne in gozdne učne poti**, kjer boste spoznali pestrost rastlinskega in živalskega sveta ter odnose med njimi, **pravljичne in literarne poti**, ki prebudijo domišljijo, ter

kulturno-etnološke poti, ki odstirajo zgodbe preteklih rodov. Ljubitelji razgledov se lahko podate na **panoramske poti**, tisti, ki iščete duhovno globino, pa na **romarske**. Lahko pa tudi na **daljinske poti**, na primer na popotovanje po evropskih pešpoteh.

Toda ne glede na to, katero pot izberete, ne pozabite – **največja vrednost ni v cilju, temveč v sami poti**. Pomemben je vsak korak, vsak vdih svežega zraka, vsak trenutek, ko se ustavite in preprosto uživate v trenutku. Morda boste odkrili skrite kotičke, ki bi sicer ostali neopaženi, ali pa doživeli tiste redke trenutke miru, ki jih v vsakdanjem življenju pogosto pogrešamo. **Pot nas uči, da upočasnimo, da se povežemo z naravo, s sabo in drugimi.**

Zato vas vabimo, da obujete udobne čevlje, vzamete s seboj dobro voljo in se brez pričakovanj podate na pot. **Naj vas vsak korak napolni z novimi spoznanji, prijetnimi vtisi in občutkom svobode.** Naj bo potovanje samo po sebi doživetje.

Dobrodošli na tematskih poteh – naj vas vodijo k novim odkritjem!

»Pot je tista, ki nas nagovarja in kliče. Pot ima svoj jaz, ki ga daruje, le če to želimo.«

Jože Prah, predsednik komisije za Naj pot

TEMATSKE POHODNE POTI V SLOVENIJI

Študija o označevanju in vzdrževanju tematskih pohodnih poti

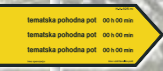
Označevalni sistem

Osnovna barva je rumena, ki je razpoznavna kot označevalna barva tudi že v štirih evropskih državah. Sistem oznak sestavljajo:

- Rumeno-bela markacija: rumeni krog z belo piko v velikosti Knafelčeve markacije na planinskih poteh (zunanj premer kroga je 8–10 cm, premer bele pike je 4–5 cm, širina rumenega kolobarja pa je 2–2,5 cm). (slika 1)
- Usmerjevalna tabla na kovinskih ali lesenih drogovih na začetku ter na večini križišč in odcepov poti. (slika 2)
- Informacijska tabla na začetku in/oz. koncu poti. Dimenzije 1,5 x 2 metra (lahko tudi večje ali manjše dimenzije po principu zlatega reza). (slika 3)
- Informacijska tabla znamenitosti ali pojasnjevalna tabla ob poti. (slika 4)
- Smerna puščica – dodamo jo po lastni presoji, če je ta res potrebna. (slika 5)

(slika 1)

(slika 2)

(slika 5)

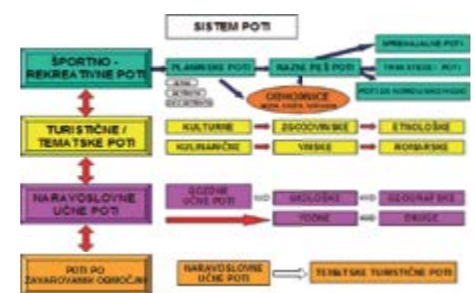

(slika 3)

(slika 4)

PRIPOROČILA o označevanju in vzdrževanju tematskih pohodnih poti na podlagi analize stanja predlaga rešitve in priporočila za načrtovanje, oblikovanje in trasiranje tematskih pohodnih poti v Sloveniji. Predlaga enotno označevanje tematsko pohodnih poti v Sloveniji in podaja priporočila za rešitev problematike skrbništva ter vzdrževanja tematskih pohodnih poti v Sloveniji. Predlaga predlog za formaliziranje ukrepov oblikovanja, postavitve, označevanja in vzdrževanja ter uvedbo zakona ali spremembo že obstoječih zakonov (Zakon o gozdovih, Zakon o turizmu, Zakon o planinskih poteh.) o tematskih pohodnih poteh, ki bo uredil problematiko trasiranja, signalizacije in vzdrževanja tematskih pohodnih poti in postopno ureditev stanja na terenu (tako prehodna ureditev za obstoječe poti kot tudi stalna ureditev za nove trasirane poti). Nujna je uvedba katastra tematskih pohodnih poti v Sloveniji in certificiranje poti.

Izdana: sept. 2010
 Informacije:
 • Pohodništvo in kolektarjenje GOZ, Dimičeva ulica 13, 1000 Ljubljana, tel.: +386 (0)1 496 886, email: lesarica@goz.si
 • Zavod za gozdove Slovenije, Oddelek za slike z lastniki gozdov in javnosti, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, tel.: +386 (0)1 470-00 50, email: lesarica@gov.si, http://www.zgo.gov.si, @jovozdrstislovenija
 • Turistična zveza Slovenije, Komisija za razvoj turizma v gozdnem prostoru, Miklošičeva 36, 1000 Ljubljana, tel.: +386 (0)1 434 16 70, info@turisticka-zveza.si, http://www.turisticka-zveza.si/, AJ joze.prah@zmsz.net

I FEEL SLOVENIA

12 najboljših tematskih poti v Sloveniji

Turistična zveza Slovenije v okviru svojega izbora Moja dežela – znak gostoljubnosti že od leta 2011 izbira najboljše tematske poti. V dobrih desetih letih jih je komisija za Naj poti pod vodstvom Jožeta Praha ocenila že več sto. Predstavljamo vam 12 najboljših. Ena med njimi – Pot kulturne dediščine Žirovnica – je bila za najboljšo tematsko pot izbrana že dvakrat.

Učna pot Škocjan (2011) je pot, na kateri spoznavate posebnosti klasičnega krasa. Dolga je približno dva kilometra in traja predvidoma manj kot uro hoje. Popelje vas okoli Velike in Male doline, kjer uživate v čudovitih razgledih na globoke udornice, prepadne stene, ponikajočo Reko in sosednje hribe.

Avstriji. Danes je poti že pet, peljejo pa skozi dvorišča in vinograde več kot 100 slovenskih in avstrijskih vinogradniških kmetij. Obsegajo več kot 80 kilometrov ustrezno označenih poti.

Pot kulturne dediščine Žirovnica (2012 in 2024) je tematska pot, ki povezuje kulturno-zgodovinske spomenike v vaseh pod Stolom: Prešernovo rojstno hišo v Vrbi, rojstno hišo Matije Čopa v Žirovnici, spominski čebelnjak Antona Janše v Breznici in rojstni hiši pisateljev Frana Saleškega Finžgarja v Doslovčah in Janeza Jalna v Rodinah.

Solčavska panoramska cesta – pot najlepših razgledov (2015) je pot, ki vas s pastirčkom Krištofom popelje po sledeh njegovih izgubljenih ovčk iz prikupne Solčave z desetimi nepozabnimi postanki po večjem delu Solčavskega, ki poleg Solčave pokriva še Logarsko dolino, Robanov kot, Matkov kot in Podolševo. Vodi vas skozi brezčasnost doživetij z mistiko starih zgodb o zmaju Lintverju in stvarjenju teh skrivnostnih krajev, polnih klene samobitnosti.

Vinatour pot Svečina–Račane (2014) je prva mednarodna pot nordijske hoje med vinogradi, ki je nastala v tesnem sodelovanju med Turističnim društvom Svečina in sosednjo občino Račane v

Strunjan v podobah morja (2016) obiskovalcem razkriva Strunjan v podobah, ki jih je morje ustvarilo in nanje vplivalo ter se kažejo v naravnih in kulturnih znamenitostih tega ohranjenega koščka slovenske Obale. Predstavljena je z informativnimi tablamami in postajališči s klopmi ter vsemi usmeritvami na trasi za njen samostojen ogled.

Živi muzej Krasa (2017) vodi po neprecenljivih zakladih kraških pojavov. Le redko boste na enem mestu našli toliko značilnih kraških pojavov: vrtač, uval, udornih dolin, škrapljišč, brezen in seveda podzemnih jam. Živi muzej, ki na več kot 700 hektarjih predstavlja naravno in kulturno dediščino značilnega Krasa, je edinstveno naravno in ekološko pomembno območje.

Kneippova bosonoga pot (2018) je 3,2 kilometra dolga bosonoga pot, opremljena z 12 vadbenimi elementi. Poteka po travniku, pesku, skozi gozd ter drugih naravnih materialih. Na poti lahko v naravnem okolju izvajate tudi druge Kneippove terapije, kot sta štorkljasta hoja in kopel rok.

Učna pot škrata Biserica (2019) je zanimiva in med otroki zelo priljubljena učna pot, ki vodi po žuboreči dolini, znani tudi kot Dolina mlinov. Ob osvežujočem koraku v naravi Vinske Gore vam bodo družbo delali biseri navihanega škrata.

Učna pot Drvošec (2020) je pot izjemnih razgledov na Cerkniško jezero, ki poteka od požiralnikov Rešeto in se konča dobrih 500 metrov pred mostom pred vasjo Otok. Pot večinoma poteka skozi gozd in je z dolžino 3,7 kilometra (v eno smer) primerna za vsakogar, ki le pazi na primerno obutev. Pot popestrijo številne informacijske ali didaktične točke.

Pot po Logarski dolini (2021) je tematska naravoslovno-etnografska pot. Od kmetije Logar v spodnjem delu doline vas vodi skozi gozdove, mimo kmetij, čez travnike, potoke in hudourniške struge do slapa Rinka. Razkriva zanimivosti narave in dediščine.

Pot zelene rege v Vodmčevem gaju (2022) je krožna tematska pot z bogatimi naravoslovnimi vsebinami. Dolga je 900 metrov, povezuje pa različne tipe mokrišč, travnike, mejice, gozdni rob, gnezditvene otoke, nekdanji rečni rokav in kulturne površine na delu kraškega Grosupeljskega polja. Simbol poti je majhna, a tukajšnja najglasnejša dvoživka zelena rega (*Hyla arborea*). Meri le od štiri do pet centimetrov, ima gladko kožo in dokaj prikupen videz.

Risova učna pot (2023) je namenjena vsem, ki jih zanima življenje največje evropske mačke – evrazijskega risa. Opremljena je z informacijskimi tablam, na katerih so predstavljene zanimivosti iz risjega sveta.

Na voljo sta krajša in daljša risova pot. Krajša v dolžino meri 700 metrov in ima na poti osem tematskih postaj s številnimi zanimivostmi. Pot je lahka in primerna za družine in otroke, za obisk pa priporočamo športno obutev in udobna oblačila. Daljša risova pot meri 2,7 kilometra in jo prav tako spremlja osem tematskih postaj. Pot je lažja planinska pot s krajšimi vzponi, za obisk pa priporočamo planinske čevlje in pohodne palice. Daljša pot vas bo popeljala skozi risov življenjski prostor in sprehod na Mestni vrh do zaključka ob Koči pri Jelenovem studencu.

Posvet na Naj poti

Na Poti kulturne dediščine Žirovnica je 5. februarja 2025 – v organizaciji Turistične zveze Slovenije in Zavoda za turizem Žirovnica v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije, Slovenia Outdoor GIZ in Občino Žirovnica – potekal Klepet na naj poti. Prav ta pot je bila namreč lani izbrana za naj tematsko pot natečaja Moja dežela, ki ga že več kot tri desetletja pripravlja Turistična zveza Slovenije s partnerji.

Udeleženci posveta **Turistična zveza Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije, Slovenska turistična organizacija, Zavod za turizem Žirovnica in drugi so podprli zaključke preteklega Klepeta na naj poti z Jelenovega studenca in zaključke z Gozdarskih študijskih dni leta 2024** ter dodali, da se razmisli o:

- vzpostavitvi enotnega sistema za vse poti: planinske, tematske, turnokolesarske in ostale,
- vzpostavitvi registra tematskih poti po vzoru registra planinskih poti,
- vzpostavitvi certificiranja tematskih poti,
- vzpostavitvi notnih določil umeščanja tematskih poti v prostor,
- vzpostavitvi celostnih in načrtno vzdrževanih poti,
- določitvi skrbnikov poti.

Centralni register za poti bi lahko bil register [maPZS, ki se ga ustrezno nadgradi](#). Predlagamo, da se razmisli o dopolnitvi oziroma spremembah obstoječe zakonodaje na področju poti. Posebej je bila izpostavljena odličnost prostovoljstva in vseživljenjskega učenja, ki se kaže ravno na tematskih poteh.

Za uspešno promocijo in prepoznavnost tematskih poti je potrebna odlična interpretacija znamenitosti in doživetij, ki jih nudi določen prostor, obenem pa je nujno omejiti dostop do nekaterih elementov naravne in kulturne dediščine za njihovo ohranitev.

Tematske poti so izjemno pomembne pri vodenju in usmerjanju turistov in drugih obiskovalcev pri vstopu v naravo in za ohranjanje neokrnjene narave in obenem nudijo priložnost za bolj razpršen obisk turistov v glavni turistični sezoni. Velja vzpostaviti sistem, ki bo opozarjal na t. i. vroče obiske v naravi.

Velja nadaljevati razvoj tematskih poti v smeri doživljajskih poti, ki obiskovalcem poleg racionalnih razlag in možnosti vizualnega opazovanja ponujajo druge atrakcije, od lokalnih zgodb, doživljanja narave do inovativnih rekreativnih in zdravstvenih izkustev ter visoko kakovostnih doživetij.

Za kakovosten in vsestranski razvoj tematskih poti v Sloveniji predlagamo, da se pristopi k raziskovalni nalogi, ki naj med različnimi akterji kot novimi znanji poda usklajene smernice za prihodnji razvoj.

Vsi akterji smo izrazili pripravljenost sodelovati pri pripravi in iskanju ustreznih rešitev.

Tematske poti z usmerjanjem obiskovalcev pomembno varujejo kulturno in naravno dediščino naše dežele in pomembno prispevajo k razvoju lokalnega okolja.

Besedilo: Jože Prah, koordinator

V Logarski dolini je ogromno pohodniških poti

maPZS, pripomoček za pohode po naravi

Želite na izlet v naravo, a ne veste, kam bi se podali? Danes za kakršnekoli informacije pogledamo na splet, saj je tam skorajda vse, kar ve človeštvo, problem je le, kako priti do pravega in zanesljivega podatka.

Na Planinski zvezi Slovenije smo se že pred dvema desetletjema lotili zbiranja in popisovanja podatkov o vseh planinskih poteh v naši državi. Počasi se je polnila podatkovna baza, potem pa smo pripravili še uporabniku prijazno orodje za dostop do informacij. Nastal je maPZS. Ime je skovanka iz angleške besede map (zemljevid) in kratice PZS za Planinsko zvezo Slovenije.

maPZS je spletna aplikacija (lahko ji rečemo program, portal ali karkoli podobnega), namenjena tistim, ki se odpravljajo v naravo. Pomaga nam izbrati cilj, najti primerno zahtevno in dolgo pot. Pomembno je, da so podatki ažurni, saj jih dnevno popravljajo prostovoljni sodelavci PZS. Če je, recimo, katera pot danes zaprta zaradi padlega drevesa, bo to že naslednje jutro označeno v maPZS.

maPZS je bil v prvi vrsti namenjen prikazu planinskih poti v Sloveniji. Sčasoma smo ugotovili, da je to premalo in da moramo vanj vgraditi vse vrste poti in vse vrste informacij s terena, ki so zanimive za ljudi. Pohodnika ne zanima, katero društvo ali zveza je označila neko pot, on želi po njej. Tako imamo sedaj v maPZS poleg 10.000 kilometrov planinskih poti še dodatnih 8.000 kilometrov turističnih, pohodniških, romarskih, gozdnih učnih in turnokolesarskih poti. maPZS je torej eno od sodobnih orodij, ki jih PZS ponuja ljudem za pobeg iz ponorelega urbanega sveta!

Kako uporabim maPZS?

maPZS lahko uporabljamo na domačem računalniku ali pa na

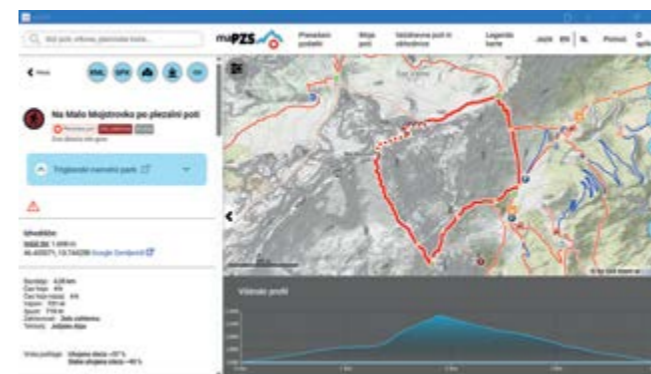
kateremkoli pametnem telefonu. Na zaslonu se nam najprej prikaže zemljevid celotne Slovenije, zapolnjen z rdečimi krogi, ki nam kažejo, koliko je poti na posameznem območju. Recimo, da si želimo turo po nekoliko daljši pohodni poti, pravimo jim obhodnice. Na zaslonu si lahko ogledamo popis vseh takih poti (levi stolpec na spodnji sliki). Pri vsaki poti so označeni njena zahtevnost, dolžina, čas hoje in koliko višinskih metrov bo treba premagati pri vzponu in sestopu.

Seveda lahko turo izbiramo po katerihkoli merilih. Lahko enostavno približamo (»pozumamo«) svojo okolico in na karti vidimo, kam so speljane poti. Lahko uporabimo filtre za določeno zahtevnost poti, za višinsko razliko, ki jo želimo premagati, za višino vrhov, ki jih želimo osvojiti, ali pa recimo za izbiro koč ali gostišč, ki jih želimo obiskati. Priporočam, da si družite z mlajšimi otroki, ki bi rade

predvsem sproščeni dan v naravi z nekaj hoje, izberejo lahko pot z višinsko razliko do 300 metrov gor in dol in skupno 2–4 ure hoje. Če bo nekje na poti še kaka družinam prijazna kočica za igranje, bo dan zagotovo prijetno utrudil in osvežil sodelujoče.

Ko si izberemo turo in kliknemo nanjo, se nam prikaže še več informacij. Poleg podrobnejšega poteka poti na zemljevidu zdaj lahko vidimo tudi višinski profil, ki ga bomo morali prehoditi, če pa se še malo premaknemo navzdol, se nam na levi strani zaslona prikaže opis in fotografije s poti.

Ko smo enkrat na terenu, nam ista aplikacija maPZS lahko pomaga tudi na pametnem telefonu, le da je tam prikaz malce prilagojen. Na spodnji sliki je najprej vstopni zaslon celotne Slovenije, sledi prikaz trenutne lokacije uporabnika nekje v Mengšu, potem pa še prikaz celotne izbrane poti iz Mengša na Rašico. Kadarkoli lahko na terenu preverimo, kje smo, kam moramo iti, lahko pa tudi kliknemo na ikono določene lokacije in dobimo vse informacije o njej. Vsi ti podatki se dnevno obnavljajo in so ažurni.

Stalne izboljšave in dopolnitve

maPZS stalno dopolnjujemo in širimo nabor ponudnikov poti. Tako se nam je že pred leti pridružil Zavod za gozdove Slovenije. V maPZS vzdržuje informacije o svojih gozdnih učnih poteh. Tudi Javni zavod Triglavski narodni park (TNP) uporablja maPZS za prikaz poti, ki jih vzdržuje. Poleg tega so v maPZS dodali tudi prikaz mirnih območij v narodnem parku, kjer se moramo zaradi varovanja narave ustrezno vesti. Zdj lahko na terenu pohodnik na svojem telefonu preveri, ali se nahaja na katerem od takih območij, in prebere, kakšne so tam omejitve. TNP ima na terenu vgrajenih nekaj števec obiskovalcev. Ti podatki so sedaj javno dostopni v maPZS. Tako sem lahko pravkar prebral, da je v zadnjem mesecu iz Kranjske Gore v Krnico šlo 1993 ljudi, v zadnjem letu pa 80.333.

Veliko posodobitev smo naredili ob pomoči Fundacije za šport. Tako smo lani dodali možnost, da uporabnik sam sestavi svojo pot iz naših podatkov. To smo poimenovali Sestavljalnik poti. Kdor želi recimo iz Kamniške Bistrice čez Kamniško sedlo na Okrešelj in v Logarsko dolino, si lahko sam sestavi pot in takoj dobi podatke o njeni dolžini, potrebnem času hoje in višinskih razlikah. Prej bi

moral te podatke sešteti iz podatkov vzpona na Kamniško sedlo in sestopa v Logarsko dolino.

Lanska novost je tudi prikaz voznih redov avtobusov in vlakov na vseh postajališčih v Sloveniji. V maPZS je na vsakem postajališču ikona postaje. Ko kliknemo nanjo, se nam prikaže, kam peljejo avtobusi ali vlaki v naslednjih urah. Čas odhoda lahko tudi prestavimo na poznejše ure. Na sliki je prikaz, kam bi avtobusi odpeljali s postajališča v Hotedršici na popoldan, ko pišem članek. Podatke o voznih redih črpamo iz nacionalnega sistema, kjer jih vzdržujejo prevozniki.

Letojska novost so podatki o turnih smukah. Skoraj 500 jih je že vnesenih v maPZS. Ker so v fazi razvoja, jih še nismo objavljali in je treba do njih v maPZS s pomočjo filtrov. Izključiti je treba vse druge vrste poti in vključiti le turnosmučarske. Potem pa lahko že vidimo, kje vse se lahko smuča po naših hribih in kako zahtevne smuke so. Seveda pa je predpogoj spodobna zima, ko pade dovolj snega za to početje.

Omeniti velja, da je maPZS tudi pripomoček, s katerim lahko s terena katerikoli uporabnik sporoči o ovirah na poti ali njenih poškodbah. Najenostavneje je, da oviro, recimo podrtó drevo čez pot, fotografira, klikne na ustrezeni gumb v maPZS in opozorilo o tem se prenese v centralo, od tam pa naslednje jutro skrbniku poti. Tako smo bistveno pospešili pretok informacij in ukrepanja po poškodbah na terenu.

maPZS smo že povezali tudi z drugimi izdajami Planinske zveze Slovenije. V naših najnovejših tiskanih vodnikih je pri vsakem opisanem izletu QR-koda. Uporabnik jo lahko prebere s svojim telefonom in odpre se mu prikaz podatkov o tej poti in njenem zemljevidu v maPZS. Podobno smo opremili še nekaj informacijskih tabel po Sloveniji. V Mojstrani sredi vasi stoji velik zemljevid okoliških gora, zraven pa so QR-kode do opisov poti nanje.

Naj še enkrat poudarim, kar nas pogosto sprašujejo: maPZS ne boste našli v spletnih trgovinah za Android ali iOS! Na telefonu ali pa na računalniku v brskalnik vpišite maPZS in odprite spletno stran mapzs.pzs.si. Potem sledite navodilom in na namizje boste dobili gumbek, ki se bo v bodoče vedel kot vsaka druga aplikacija.

Besedilo: Andrej Stritar, urednik kartografije PZS

Slovenske obhodnice

S težavo bi našli Slovenca, ki zahaja v hribe in ne bi slišal za *Slovensko planinsko pot*, ki preče slovensko gorsko pokrajino od Maribora do Ankarana. Malo pohodnikov pa ve, da je bila *Slovenska planinska pot* (pred letom 1993 se je imenovala *Slovenska planinska transverzala*) prva vezna planinska pot v Evropi, ki je poleg dnevnika in žigov na kontrolnih točkah predvidela nagrado v obliki značke za vsakega, ki jo je dokazano prehodil.

Ker pa je pojem planinska pot še bolj splošen od pojma transverzala, se je že sredi prvega desetletja našega tisočletja uveljavila nova beseda **obhodnica**. Ime spominja na obisk vseh točk na poti, ne glede na to, ali je pot vezna ali točkovna. Obhodnica ima svojega skrbnika, ki je planinsko društvo, turistično društvo, športno društvo, občina ipd. Dokončanje poti je časovno neomejeno, kar pomeni, da lahko pohodnik opravi pot v enem dnevu ali več letih oziroma desetletjih. **Definicija obhodnice** je bila postavljena na osnovi »lastnosti« *Slovenske planinske poti*.

Obhodnica (prej transverzala) je vezna, krožna ali točkovna pot, ki izpolnjuje vse spodaj naštetje pogoje:

- Imeti mora kontrolne točke (KT), na katerih so nameščeni žigi.
- Vezna obhodnica mora imeti označeno pot med sosednjimi KT, točkovna obhodnica pa mora imeti označene poti od izhodišč do vsake KT.
- Obhodnica mora imeti svoj dnevnik v obliki knjižice, zgibanke ali kartončka.
- Če pohodnik zadosti predpisanim pogojem in odtisne predpisane žige na KT v dnevnik, prejme posebno priznanje (značko, medaljo, pisno priznanje, praktično nagrado ipd.). Za prejem priznanja zadostuje že enkratni obhod. Za vsak nadaljnji obhod prejme praviloma enako ali priznanje višje stopnje.
- Čas in vrstni red obhoda sta praviloma nepomembna, kar pomeni,

da lahko pohodnik začne hoditi kadarkoli in kjerkoli: na začetku, na koncu ali na sredini poti.

Obhodnicam, ki zadostijo vsem omenjenim pogojem, pravimo **aktivne obhodnice**. Če obhodnica ne izpolnjuje več vsaj enega od zgoraj omenjenih pogojev, jo razvrstimo med **neaktivne obhodnice**, med katerimi so tudi že uradno ukinjene obhodnice. Nekatere neaktivne obhodnice se ponašajo z dobro urejenimi potmi, medtem ko njihov skrbnik obhodniku več ne izda priznanja. Druge obhodnice več nimajo dnevnika, tretje so ostale brez večine žigov na kontrolnih točkah, četrte pa več ne premorejo označenih poti.

Značka, ki jo prejme pohodnik za prehojeno *Evropsko pešpot E7*

Na osnovi ankete so ugotovili, da si motivi za hojo po planinskih obhodnicah sledijo v naslednjem vrstnem redu: ljubezen do narave, zdravstveni motiv, vedoželjnost, socialni motiv, športni motiv, pridobitev priznanja (značke). Priznanje torej ni poglobitveni motiv. Motiv je torej hoja v naravi, ne pa sklepno dejanje obhodnice, ki je podelitev priznanja. Ljubitelji hoje sprejemajo obhodnice kot ponudbe, ki jih vabijo in usmerjajo v območja, kraje in točke, ki jih sicer najbrž nikoli ne bi obiskali. S tako hojo udeležimo vedoželjnost (spoznamo nove kraje, poti, vrhove, izletniške točke, ljudi itn.) in svojo aktivnost razpršimo po celotnem ozemlju naše države ter s tem zmanjšujemo gnečo na določenih območjih in modnih vrhovih, kot so Triglav, Mangart, Grintovec, Golica, Stol, Storžič, Veliki Snežnik, Velika Raduha, Ojstrica, Peca, Nanos, Slavnik, Uršlja gora. Ker večina obhodnic poteka po sredogorju in še nižjih gričih, s hojo po njih podaljšujemo pohodniško sezono praktično na vse leto. Ena od prednosti hoje po obhodnicah je tudi ta, da obhodniku določijo pohodniške cilje za dalj časa in obhodnika osvobodijo skrbi pri načrtovanju izletov.

Bronasta medalja za desetkratni obhod *Po poteh Andraža*

Podelitev priznanja je tudi simbolno dejanje, ki ga je mogoče primerjati s priznanji, kolajnami in pokali na različnih športnih tekmovanjih. Na športnih tekmovanjih običajno dobijo priznanja samo prvi trije, na obhodnici pa vsi, če le osvojijo vse obvezne kontrolne točke. Torej, pri obhodnicah so zmagovalci vsi, ki zaključijo pot. Lahko bi rekli, da je hoja po obhodnici tekma s samim seboj. Zato je prav, da navado podeljevanja priznanj, ki je že postala slovenska kulturna tradicija, ohranimo.

Največ podatkov o vseh slovenskih obhodnicah boste našli v knjigi **Obhodnice na Slovenskem** avtorja Nikole Guida, ki je izšla leta 2021

Naslovnica knjige

Aktivne obhodnice je avtor razvrstil po njihovi umeščenosti v slovenski prostor. Slovenijo je razdelil na šest območij, ki so dobro podprta s planinskimi vodniki, izdanimi pri PZS:

1. Julijske Alpe, Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe;
2. Idrijsko, Cerkljansko in Škofjeloško hribovje, Kras ter Primorje;
3. Osrednjeslovensko regijo;
4. Notranjsko, Dolenjsko in Belo krajino;
5. Posavsko hribovje in
6. Severovzhodno Slovenijo.

Obhodnice, ki ležijo v treh ali več območjih, je uvrstil v posebno poglavje z naslovom *Vseslovenske obhodnice*. Obhodnice, ki pokrivajo dve območji, je dodelil območju, v katerem je večina njihovih KT.

Knjiga je razdeljena na devet poglavij. V poglavju 1 omeni kratko zgodovino nastanka obhodnic, povzame definicijo obhodnice, opiše motive za hojo po obhodnicah, utemelji razdelitev obravnavanih obhodnic, navede vrste priznanj in dnevnikov, povzame pravila pri poimenovanju KT ter razloži, kateri podatki o obhodnicah so predstavljeni in kako. Poglavje 2 je namenjeno vseslovenskim obhodnicam, ki ležijo znotraj treh ali več območij. V poglavju 3 obravnava obhodnice v Julijskih Alpah, Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah. Poglavje 4 posveti obhodnicam v Idrijskem, Cerkljanskem in Škofjeloškem hribovju, Krasu ter Primorju. V poglavju 5 so navedene obhodnice v Osrednjeslovenski regiji. Poglavje 6 obravnava obhodnice na Notranjskem, Dolenjskem in v Beli krajini. Za veliko planincev so zanimive obhodnice v Posavskem hribovju, ki jih najdemo v poglavju 7. Na koncu v poglavju 8 opiše aktivne obhodnice v Severovzhodni Sloveniji. Poglavje 9 obravnava neaktivne obhodnice, med katerimi so tudi že ukinjene.

Podatki o knjigi:

Nikóla Guid: Obhodnice na Slovenskem. Vodnik in monografija. Aostar, Limbuš, 2021, 452 str., trda vezava, 148 x 210 mm, 39,00 EUR, ISBN 978-961-95423-0-9.

Knjiga je še na voljo v treh poslovalnicah Mladinske knjige v Sloveniji.

Zemljevid Komenske planinske poti

Plaketa za petkratni obhod *Badjurove krožne poti*

pri založbi Aostar. Knjiga je najprej vodnik za 88 obhodnic. Z jedrnatim opisom še 41 neaktivnih obhodnic, med katerimi so tudi ukinjene obhodnice, postane knjiga monografija o obhodnicah na Slovenskem. V knjigi so pri vsaki aktivni obhodnici predstavljeni osnovni podatki, kot so datum odprtja, naziv in naslov skrbnika, območje umeščenosti oziroma jedrnat opis trase, vrsta poti (vezna, krožna, točkovna), dolžina v kilometrih, čas obhoda v urah in/ali dneh, število kontrolnih točk (KT), vrsta označbe na poti, zahtevnost poti, vrsta priznanj, način pridobitve priznanj, oblika dnevnika, ali ima obhodnica svoj vodnik in kje je mogoče kupiti tako dnevnik kot vodnik. Priložene so fotografije vseh vrst priznanj (značk, medalj, plaket, diplom ...). Če ima obhodnica posebne žige, je prikazan odtis enega od njih. Pri vsaki aktivni obhodnici so navedene novejša planinske in turistične karte, ki pokrivajo njeno območje.

Žig na Polžkovi poti

Pri veznih obhodnicah je pri vsaki KT naveden potreben čas hoje od sosednje KT, pri točkastih obhodnicah pa priporočljiv dostop s časom hoje. Dostop do KT zunaj trase obhodnice je velikokrat dodan tudi pri veznih obhodnicah. Zahtevni odseki poti so posebej označeni. KT je predstavljena s točnim naslovom (če gre za naseljen kraj), z nadmorsko višino, koordinatama GPS in lokacijo žiga. Vsi podatki so pridobljeni z obhodom v zadnjih nekaj letih pred izidom knjige, zato so gotovo verodostojnejši kot v obstoječih dnevnikih in vodnikih obhodnic, saj so nekateri od njih stari že več desetletij. Hiter uvid v umeščenost obhodnice v pokrajino omogočajo priloženi zemljevidi z vrisano potjo in KT.

Podatki v knjigi bodo marsikomu v pomoč pri izbiri ustrezne obhodnice. Le-ti tudi omogočajo, da načrtujete izlete po posameznih delih obhodnice glede na svojo fizično pripravljenost. Nekatere obhodnice na trasi nimajo prenočišč. Če jih želite prehoditi v celoti, potrebujete organiziran prevoz ali vsaj prestavljanje dveh vozil. Če omenjenih možnosti nimate, se raje poslužite priporočljivih dostopov do KT, ki so zapisani v knjigi pri večini KT.

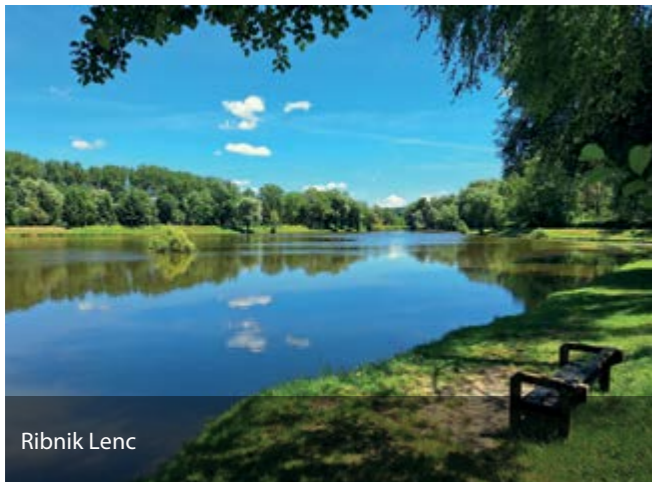
Hiška med vinogradi

Šentiljska planinska pot

Nov prispevek v najini rubriki planinskih obhodnic osvetljuje posebno pot v severozahodni Sloveniji, natančneje v občini Šentilj. Lepo urejena planinska pot vse zainteresirane pohodnike ponese med vinograde, travnike, polja in gozdove ter vse do nabrežij reke Mure.

Geografski uvod

Občina Šentilj se nahaja v severozahodnem delu osrednjih Slovenskih goric v bližini meje z Avstrijo. Razvoj naselja je v 19. stoletju zelo zaznamovala gradnja železnice Dunaj–Trst, po kateri so potovali tudi veljaki tistega časa (npr. cesar Franc Jožef I. in predsednik nekdanje skupne države Jugoslavije Josip Broz Tito). Danes občino sestavlja veliko bolj ali manj razpršenih naselij, ki se ob meji z Avstrijo raztezajo čez Slovenske gorice.

Ribnik Lenc

Zgodovina poti

Konec 90. let so se v občini Šentilj oblikovale (in jo prečkale) trase številnih pohodniških poti (Keltska pot, Obmejna panoramska pot,

Pot zdravnih vrelcev itn.), s tem pa se je na pobudo Srečka Najmajstra razvila tudi ideja, da bi odseke teh poti povezali v krožno pot. Tako so v Planinskem društvu Paloma ustvarili daljšo, 56 kilometrov dolgo krožno planinsko pot po občini. Obhodnica, ki so jo uradno odprli 20. oktobra 2001, je ustrezno označena z rdeče-belimi Knafelčevimi markacijami, smernimi tablami in opremljena s kontrolnimi točkami. Prav tako je prosto dostopen vodnik (pripravil Srečko Najmajster) za zbiranje žigov.

Nekatere zanimivosti na poti, vredne obiska

Šentiljska planinska pot se prične pri Gostilni Belna v središču Šentilja (tukaj je prva kontrolna točka), od koder se krožno vije mimo 12 kontrolnih točk in se zaključi na izhodišču. Za vse tiste, ki jih nekoliko bolj zanimajo zgodovina, kultura in na splošno naravna dediščina, ne bodo prikrasani, saj se na poti skriva marsikaj. Nekaj posebnosti je opisanih v nadaljevanju, da bi izvedeli več, pa je bolje, da se na pot odpravite sami.

GOMILNO GROBIŠČE NA GRADIŠČAH in RAJŠPOVA GOMILA

O tem, da so to območje v starem veku naseljevali najprej Iliri in nato Kelti, pričajo arheološke najdbe (kovanci, keramični izdelki itn.) in pa vidni ostanki gomilnih grobišč v ceršaškem gozdu »Boldu«, skozi katerega nas na začetku vodi izbrana pot. Ob poti se nahajajo informativne table, pa tudi mejni kamni na meji z Avstrijo. Malce drugačno domnevno zgodovino ima Rajšpova gomila, ki jo obiščemo kasneje po poti – govori se, da naj bi tukaj nekoč stal grad, v katerem je strašilo, druga zgodba pa pravi, da naj bi bil tukaj pokopan siloviti vojskovodja Atila, ki je Hune vodil čez Evropo.

Smerna tabla Keltske poti

KARAVLA CERŠAK

Po kratkem strmem delu poti od reke Mure navzgor naju je pred naseljem Ceršak pričakala mogočna karavla – stražnica iz časov osamosvojitvene vojne. Imela je pomemben zgodovinski pečat v slovenski osamosvojitveni vojni, saj naj bi tja v okviru diverzantske akcije s helikopterji prepeljali specialne enote, ki bi okrepile tamkajšnje vojaške enote za obrambo. Danes je stavba zapuščena, njena okolica in dvorišče pa se obujata kot prostor za prireditve in druženja v krajevni skupnosti Ceršak.

TOVARNA PALOMA SLADKI VRH

Eno izmed naselij na poti je tudi Sladki Vrh, ki je poznano predvsem po tovarni papirja oziroma proizvodnji lepenke in lesovine – Paloma. Proizvodnja se je pričela leta 1873 in poteka še danes, to pa so omogočili moč toka reke Mure in obsežni gozdovi v okolici. Čez nekaj let so proizvodnjo razširili z ustanovitvijo tovarn v Ceršaku, Mislinji in na Prevaljah. Proizvodnja je pustila velik pečat v družbi, saj je omogočila nastanek stanovanjskih blokov in drugih površin, ki so ustalili delavce in njihove družine bližje »materji fabriki« tega območja.

BROD NA MURI

V Sladkem Vrhu poleg tovarne papirja in lepenke ne moremo zgrešiti broda na Muri, ki služi kot mednarodni mejni prehod, predvsem za tiste, ki se v Avstrijo podajo s kolesom. Na tem mestu stoji že več kot 150 let in ostaja edinstven zgodovinski pričevalec tega območja, saj jih je bilo nekoč na tem območju kar 94, ker je ves promet čez Muro potekal z omenjenim brodom.

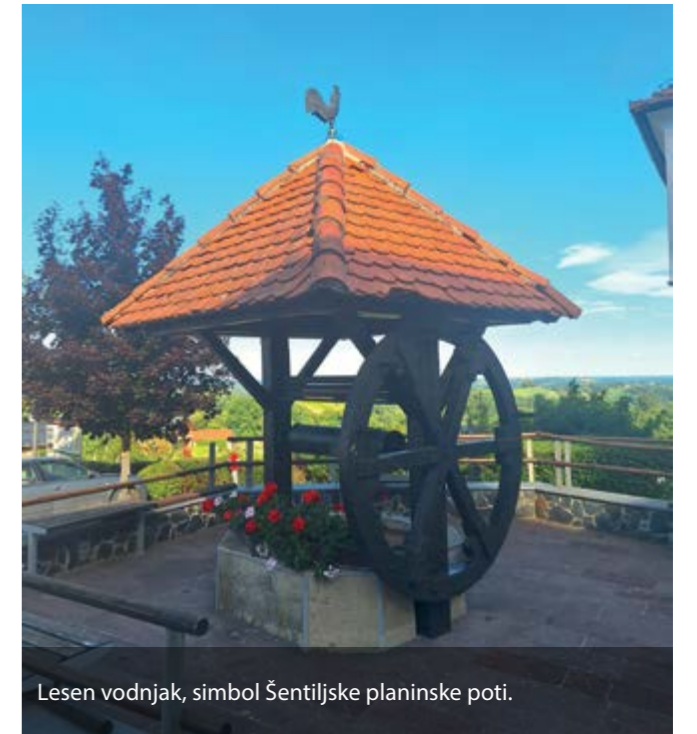
Brod je danes namenjen predvsem turistični dejavnosti, včasih pa so z njegovo pomočjo čez reko Muro prevažali tovor in kmetijske pridelke. V bližini broda se nahaja park z lipovim drevoredom in spominsko tablo, ki je bil zasajen ob smrti Tita.

Mura

ZGORNJA VELKA in CERKEV MARIJE SNEŽNE

Cerkev Marije Snežne na Zgornji Velki je bila zgrajena konec 18. stoletja v baročnem slogu in se nahaja v središču naselja, od koder segajo čudoviti razgledi na vse strani. Leta 2009 je bila razglašena kot romarska cerkev. Pred cerkvijo na trgu stoji velik lesen vodnjak, ki je hkrati tudi prepoznaven simbol Šentiljske poti in spominja na čase, ko so ljudje pitno vodo zajemali iz skupnih vodnjakov.

Lesen vodnjak, simbol Šentiljske planinske poti.

CERKEV SV. ILJA

Po povratku iz gozda ob meji z Avstrijo sva v daljavi zagledala Cerkev sv. Ilja, ki oznanja, da se planinska pot počasi zaključuje in vrača k izhodišču.

Cerkev stoji v starem delu Šentilja, poimenovana pa je po svetniku Ilju s košuto, ki naj bi se po legendi v goščavi na tem območju prikazoval tamkajšnjemu pastirju. Prvič je bila omenjena že leta 1329, nato so jo v 16. stoletju izropali Turki, v začetku 19. stoletja pa so cerkev popolnoma obnovili.

Šentiljska planinska pot

Osebni vtisi

Šentiljsko pot je mogoče sicer prehoditi, še bolj pa preteči, v enem dnevu, vendar si je vredno vzeti čas (kakšen dan več) in se s potjo »globlje« spoznati, kar sva storila tudi midva. Prvi dan hoje sva zaključila s sončnim zahodom pred cerkvijo Marije Snežne na približno polovici poti. Vsak nov biser na poti naju je motiviral, da nadaljujemo in spoznavamo slikovito podeželje ter vse njegove edinstvenosti.

Na poti ne manjka prostranih in panoramskih razgledov, krajev za okrepčilo, prijaznih in gostoljubnih domačinov, zvokov podeželskega življenja ter vzponov in spustov ob reki, med polji, travniki ter slikovitimi naselji severovzhodnega hribovja Slovenskih goric.

Besedilo: Tilen Nipič in Teja Makuc
Fotografije: Tilen Nipič

Boris Mičić, predsednik ERA

Nova pot vzdolž nekdanje železne zavese bo vključevala tudi Slovenijo

Boris Mičić je predsednik Evropske popotniške zveze (European Ramblers' Association – ERA), organizacije, ki združuje evropska planinska in pohodniška društva ter spodbuja razvoj in promocijo pohodništva po Evropi. Mičić je dolgoletni član in funkcionar v različnih planinskih organizacijah ter je s svojim delom pomembno prispeval k razvoju pohodništva na evropski ravni.

Kakšna je vizija ERA za prihodnost evropskih pohodniških poti in kakšno vlogo ima ERA pri spodbujanju trajnostnega pohodništva v Evropi?

ERA je bila ustanovljena leta 1969 kot posledica želje pešcev, da svoje državne ceste in poti povežejo s sosednjimi državami, ljudstvi, kulturami in običaji. Bilo je osem ustanoviteljev (podjetij) iz petih evropskih držav. Problem so bile meje in nujnost, da se združitve lahko izvede le na rednih mejnih prehodih. Začetek te neskončno velike naloge je bil 2. julija 1972, ko so v mestu Konstanca ob Bodenskem jezeru »odprli« zametke prvih petih evropskih pohodniških poti. Od takrat smo dosegli skupno 12 E-poti, ki so s svojimi (do sedaj) trasiranimi 75.000 kilometri prečkale Evropo v več kot 30 državah.

Danes, ko se naša organizacija preimenuje (samo v angleščini, imeni v francoščini in nemščini ostajata enaki) v European Hiking Federation (vendar z isto kratico – ERA-EWW-FERP), se trudimo, čeprav so te poti prepoznavne kot blagovna znamka, čim bolj približati državljanom Evrope in ljubiteljem narave z vsega sveta. Pred nekaj leti smo začeli izboljševati prikaz teh poti na naši spletni strani tako, da smo »standardizirali« prikaz poti po državah in jih poimenovali »preverjene E-poti«. Doslej je opravljenega približno 80 odstotkov tega dela.

Ker pa je število uporabnikov teh zelo dolgih poti – vsaka je dolga več tisoč kilometrov – skromno, smo sestavili skupino »prijateljev E-poti«, ki imajo na njih na tisoče kilometrov pohodniških izkušenj. Običajno izberejo eno od poti in v nekaj letih pokrijejo posamezne ceste in tako na koncu pot po celotni dolžini. Takšna prizadevanja zahtevajo veliko časa in finančne podpore, zato večjega napredka ne moremo pričakovati. Toda ti prijatelji so zelo koristni za ERA, saj zagotavljajo dragocene informacije o podrobnostih, pomanjkljivostih in možnih izboljšavah poti.

Pred dvema letoma smo se odločili, da bomo vsako koledarsko leto posvetili eni E-poti, ki jo promovira ERA, in to z vsemi našimi člani, mimo katerih ta pot poteka. Pripravljamo promocijo tako imenovanih vikend cestnih tur in bomo naše člane pozvali, da izberejo

najatraktivnejše krajše odseke na cestah E, ki jih bo mogoče prehoditi v nekaj dneh, da bomo čim več naših članov navdušili za njihovo uporabo in uživanje v lepi naravi ali kulturnih objektih, tudi na gastronomsko atraktivnih lokacijah.

Kako ERA sodeluje s Planinsko zvezo Slovenije in Komisijo za evropske pešpoti (KEUPS) pri razvoju in promociji planinarjenja v Sloveniji?

Sodelovanje med ERA in PZS je zelo dolgo in ga zaznamuje različna intenzivnost. Pred 50 leti (1975) je Slovenija na svoje ozemlje uvedla E6. Letna skupščina ERA leta 1978 je bila v Postojni. Slovenski član Uroš Vidovič je bil dolgoletni predsednik Komisije ERA za E-poti. PZS se je lani preko KEUPS prijavila za glavnega organizatorja promocije poti E6, ki vključuje številne dogodke. Tudi prisotnost vaših članov na prireditvi Euroorando (ki poteka vsakih pet let in kjer se sedem dni družimo pohodniki iz vseh evropskih držav) je bila vedno opazna.

Evropske pohodniške poti so pomemben del evropske kulturne in naravne dediščine. Kakšne so strategije ERA za njihovo vzdrževanje in promocijo?

Zanimivo vprašanje, ki zahteva razlago. »Lastniki« E-poti so namreč nacionalne planinske in pohodniške organizacije, ki jih projektirajo in

Slovenski odsek E6 se imenuje Ciglarjeva pot od reke Drave do Jadranskega morja.

vzdržujejo. ERA daje le ime (epitet). ERA v sodelovanju z EUMA (European Mountaineering Association) zadnja leta pripravlja skupno platformo, ki jo bo predstavila Evropski uniji in jo »prepričala« o koristnosti in potrebi, da bi bile takšne E-poti del državnega proračuna – tako kot avtoceste za avtomobilski promet. V nekaterih državah ta sistem financiranja že obstaja, vendar je pogosto nezadosten in še vedno temelji na prostovoljnem delu posameznih članov. Kar zadeva promocijo E-poti, je na dokaj dobri ravni, nadaljujemo pa tudi iskanje novih načinov predstavitev.

Letos praznujemo 50. obletnico Evropske pohodniške poti E6. Kakšni dogodki so načrtovani v Sloveniji in kako ERA podpira to funkcijo?

Cesta E6 se začne na Švedskem, poteka skozi Dansko, Nemčijo, Češko, Avstrijo in Slovenijo ter se konča ob Jadranskem morju. (Splošni načrt predvideva, da se bo E6 nadaljevala skozi Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Črno goro in Albanijo do Grčije, vendar te realizacije še nimamo.) Trenutno nadaljevanje poteka skozi Grčijo od Jonskega morja do Alexandropoulosa (meja s Turčijo) v skupni dolžini dobrih 6.000 kilometrov. Letos naj bi manjši odsek te ceste uredili v Albaniji. PZS je pripravila bogat program. Prvi pohod v počastitev 50. obletnice E6 je bil 18. januarja s hojo na odseku Šared–Strunjan ob prisotnosti več kot 200 pešcev.

Od 24. do 31. maja so ob dnevu gozdov v Sloveniji predvidene večdnevne pohodne aktivnosti na Mašunu.

31. maja bo pohod od gradu Borl do Markovcev ob reki Dravi. 14. junija je dan slovenskih planincev na Jančah. Zaključna in osrednja prireditev bo 27. septembra, na evropski dan hoje, ki letos poteka pod geslom »Spoštuj vodo!«. Vključevala bo čezmejni pohod od Ivnika do Radelj ob Dravi. Tu so tudi mednarodno nagrajena fotografska razstava o cesti E6 ter razstave in predavanja, namenjeni počastitvi obletnice. Naj omenimo, da bodo ob tej obletnici dogodki potekali tudi ob poti E6 na Danskem, v Albaniji in Grčiji.

Evrorando je ena največjih pohodniških prireditev v Evropi. Kakšni so načrti za naslednji dogodek in ali lahko Slovenija ponovno igra pomembno vlogo pri organizaciji?

Kot ste omenili, je Euroorando (ER) eden največjih pohodniških dogodkov v Evropi in poteka vsakih pet let od leta 2001. Doslej so bili to Strasbourg 2001, České Budějovice 2006, Granada v Španiji 2011, regija Skåne na Švedskem 2016 in nazadnje Brašov 2021/2022 v Romuniji. Naslednji ER 26 bo na meji med Nemčijo in Češko – v regiji

Erzgebirge (Rudogorje) in Hrušné hory. Naslednje leto bodo v času ER 26 tam potekali Nemški dnevi pohodništva in mednarodno srečanje mladih. Verjamem, da se bodo na tem dogodku pojavili slovenski planinci in pohodniki, pričakujem pa tudi udeležbo slovenske mladine. Vse udeležence bomo pozvali, da prinesejo kamen s svojega ozemlja in iz vseh teh »donacij« bo narejen spomenik, nekakšen Memorial ER 26.

Katere izzive vidite pri financiranju in vzdrževanju evropskih pohodniških poti in kako lahko države članice ERA prispevajo k njihovemu dolgoročnemu razvoju?

ERA združuje 57 organizacij iz 31 držav. Kako zagotoviti usklajeno delovanje in izmenjavo dobrih praks med tako raznolikimi članicami? Po sprejemu novih članic na zadnji skupščini ima ERA 63 članic (od tega sedem pridruženih) iz 33 evropskih držav. Prav v tem dejstvu je pravo bogastvo članstva v ERA. Z izmenjavo izkušenj na spletnih seminarjih, ki jih organiziramo dvakrat na leto, na t. i. through know-how seansah, ki redno potekajo en dan pred skupščino, zagotavljamo koordinacijo in izmenjavo dobrih praks. Začeli smo tudi serijo srečanj (simpozijev) na temo cest in poti (skupaj z EUMA), na katerih lahko sodeluje vsak, ki želi. Tretji (zadnji) je bil novembra 2024 v Parizu, naslednji pa bo letos v Italiji.

Kako ERA vključuje prostovoljce v vzdrževanje pohodniških poti in ali obstajajo pobude za večjo vključenost mladih v pohodništvo?

V okviru dela odbora ERA oblikujemo t. i. delovne skupine (WG) za različna vprašanja (E-poti, tekmovanja, pohodniški vodniki, aktivnosti in tekmovanja Aqua Walking, projekti, sodelovanje v Svetu Evrope ...) in v vseh sodelujejo tudi prostovoljci iz naših članic.

Kar zadeva mlade, je v ERA nekoč obstajala mladinska komisija, ki pa je žal prenehala delovati. Zdaj smo prenovno takšne komisije vključili v strategijo 2025. V projektu Erasmus+ sodelujemo s temo Kako vzbuditi zanimanje med mladimi in z njimi delati? Kot sem že omenil, smo tudi pobudnik srečanja s predstavniki mladih iz vseh naših članic v času ER 26.

Kako vidite vlogo digitalizacije v pohodništvu in promociji evropskih pohodniških poti? Ali ERA načrtuje digitalna orodja za pohodniške navdušence?

Digitalizacijo so nam naložili kot obveznost, ki jo moramo izvajati za E-poti. Delo na tem se je začelo, vendar je še v začetnih fazah. Nekateri poskušajo prevzeti naše podatke za te ceste, vendar tega ne bomo dovolili. Ustvarjamo platformo, ki jo bodo lahko naši člani prenesli brezplačno.

Kateri so trenutni najpomembnejši projekti in pobude ERA, ki bodo imeli največji vpliv na pohodniško skupnost v Evropi v prihodnjih letih?

Poleg izdaje treh vrst certifikatov za LQT-BE (Leading Quality Trail – Best of Europe) za dolge razdalje (poti, daljše od 50 kilometrov), dnevne ture (dolžine do 25 kilometrov) in za regijo, ki zagotavljajo najkakovostnejše poti in se ponovno certificirajo vsaka tri leta, uvajamo novo dimenzijo kakovosti – Green Trail (certifikat), ki bo omogočil trajnost poti in razbremenitev na zelo priljubljenih turističnih destinacijah. Sodelujemo in verjamemo, da bomo zmagali s projektom, ki bo izboljšal in poenotil zahtevnost pohodnih in sprehajalnih poti. Prav te dni se začne projekt European Green Belt Hiking Trail, ki ga bo financirala EU. Pot naj bi tekla vzdolž nekdanje meje železne zavese in bo vključevala tudi Slovenijo kot del meje nekdanje Jugoslavije.

Polona Frelj

E6 v našo deželo vstopi iz Avstrije pri Eibiswaldu (Ivniku) nad Radljami ob Dravi.

50 let E6 – Le kam nas pelje pot?

27. septembra 2025 je v Domu gozdne kulture v Radljah ob Dravi potekala osrednja slovenska slovesnost ob 50-letnici evropske pešpoti E6 z naslovom 50 let E6 – Le kam nas pelje pot? Ta pomemben jubilej je povezal planince, ljubitelje narave in vse, ki cenijo bogastvo evropskih pešpoti.

Čez Radeljski prelaz so se na ta dan podali pohodniki, ki jih je oznaka s tablo E6 vodila po ovinkastih poteh mimo Zelenega okna, ki se odpira v dolino in straži preostanke ruševin Starega gradu. Prav tam je bilo naše prvo srečanje s pohodniki E6, ki so obujali spomine na prehojene kilometre in raznolike lepote Slovenije. Pogovor se je izgubljal med drevesi, pokanje suhljadi pa ni motilo planincev, vajenih poti in dotikanja vej, ki jih na poti spremljajo kot nežni dotiki prijateljev. Tako se je začelo pred 50 leti, ko je idejni začetnik poti dr. Milan Cigler postavil temelje evropskih pešpoti v Sloveniji. E6, ki v našo deželo vstopi iz Avstrije pri Eibiswaldu (Ivniku) nad Radljami ob Dravi, je

Brez Jožeta Praha, predsednika KEUPS, ni šlo nekoč in ne gre danes.

postala priljubljena med slovenskimi planinci. Pod vodstvom Milana so se planinci podali na 350 kilometrov dolgo pot, razdeljeno na 21 etap, ki jih zaznamujejo raznolika pokrajina, srečevanja z ljudmi in nepozabna doživetja. Vsak ovinek je prinašal nekaj novega, vsaka etapa pa je bila novo poglavje v zgodbi evropske pešpoti.

Na predvečer dneva gozdov so planinci Radelj ob tej zlati obletnici na slovesnosti v Domu gozdne kulture podoživeli svoje prehojene kilometre. Dogodek je bil zaznamovan z obiskom Jožeta Praha,

V letu jubileja bo sledilo še mnogo dogodkov.

predsednika KEUPS, ki je s svojimi idejami poudaril pomen povezovanja društev – planinskega in turističnega – ter neprecenljive vrednosti gozda. Dopoldne je v Eibiswaldu (Ivniku) v muzeju pešpoti odmeval pozdrav Guten Tag, nato pa sta sledila srečanje in predstavitev v radeljskem parku s stoletnimi drevesi, kjer so planinci delili svoje zgodbe, prikazali bogato fotografsko zbirko ter izpostavili simbolni pomen Zelenega okna.

Praznovanje abrahama E6 je uspelo! V letu jubileja bo sledilo še mnogo dogodkov, ki bodo s ponosom osvetlili pomen evropske pešpoti in bogato dediščino Koroške, ki jo evropski pohodniki začutijo na vsakem koraku svoje poti.

Besedilo: Antonija Račnik, predsednica TD Radlje
Fotografije: člani PD Radlje – Ludvik Podrzavnik, Franc Glazer

Na Menini planini

Tu so tiste stezice

Od vseh vrst rekreacije v naravi, kar jih poznam, je hoja eno izmed najbolj introspektivnih početij. To je Oton Župančič tako lepo opisal v *Dumi*. Ob telesni aktivnosti in popolni odvisnosti od svojih zmogljivosti, da se boš vrnil, kamorkoli greš, kjerkoli si, v družbi ali sam, se neizogibno soočaš s tem, kaj je v tvoji glavi. Vse bo prišlo na dan.

»Važna je pot, ne da prideš tja,« sem pel v bendu Banzai, »pusti se zapeljati, bova daleč prišla.«

Ko prideš do nekega cilja, občutiš, da je to *tvoj* dosežek, še tako majhen hribček z razgledom te postavi v dominanten položaj. Vse težave, politika, vojne so *tam dol*, ti pa si *nad*, na varnem pred vsem. Opazil sem, da popotniki za kratek čas pogosto celo pridobijo bolj lokalni naglas in spremenijo svoje navade, saj se čutijo kot pokrajine, ki so jo obiskali.

»Kdor potuje, spreminja način življenja,« je rekel Phil Otley, svetovni popotnik in ljubitelj Slovenije, »kdor ne potuje, ne živi.«

Potopiš se v misli, mogoče z daljnogledom gledaš svojo hišo daleč nekje spodaj in razmišljaš, ali si ugasnil kuhalnik – *aha, nič se ne kadi* – in niti ne opaziš, kako se oskrbnik koč v ozadju nasmiha sam pri sebi. Ti boš šel nazaj, med svoje probleme, saj že pogleduješ proti njim z daljnogledom, on pa bo ostal tu *zgoraj, nad vsem*. Ste opazili, da oskrbniki ne gledajo v dolino?

Občutka zmagoslavja na vrhu vsakega, še tako majhnega hribčka, prelepih razgledov, spoznavanja svojega okolja, bivanja z naravo na sončen pomladni dan zares *nočeš* zamuditi. Kolikokrat ste se že vprašali: »Zakaj bi vandral v tujino, ko pa je v Sloveniji toliko lepega?« Kolikokrat ste si že na kakšni razgledni točki s solzo v očeh rekli, da Prešernova verza »Dežela kranjska nima lepšga kraja, ko je z okolšno ta, podoba raja« veljata za vsak kotiček naše domovine, samo odpreti moramo oči?

Tuhinjsko dolino čez Motnik prečka E6, več kot 6000-kilometrski sprehod od Finske do Grčije. Še večje, eno najbolj introspektivnih *pešpotovanj* pa je *Jakobova pot*. Iz vse Evrope se pešpoti združujejo proti Santiagu de Compostela. Tu popotniki srečajo in spoznajo predvsem samega sebe, z nekaj sreče pa tudi nove prijatelje ... Tudi čez Slovenijo gre nekaj vej, ena od njih poteka po vsej dolžini

Še ena od epskih pešpoti, ki prečkajo Tuhinjsko dolino, je Vranov let, ki jo čislajo predvsem Avstralci, saj je bila pri nas dolgo vojaška skrivnost.

Tuhinjske doline. *El Camino* lahko začnete tudi na Kamniškem. Ne boste se izgubili – turistično društvo redno ureja poti in markacije. Še ena od epskih pešpoti, ki prečkajo Tuhinjsko dolino, je *Vranov let*, ki jo čislajo predvsem Avstralci, saj je bila pri nas dolgo vojaška skrivnost. Organizirajo turistične izlete v Slovenijo, npr. thecrowsflight.com, GEOSS ji je posvetil stran na geoss.eu (rubrika Prireditve), podroben opis pa je tu: www2.arnes.si/~zkolen/projekt-vranov.htm. Slavi po tem, da je po njej potekalo največje reševanje vojnih ujetnikov v drugi svetovni vojni. Izziv: poskusite *Vranov let* od Maribora do Bele krajine v 14 dneh prehoditi tako, da vas nihče ne opazi.

Tuhinjsko dolino čez Motnik prečka E6, več kot 6000-kilometrski sprehod od Finske do Grčije.

Za tisto pravo soočenje s samim seboj, naravo, zgodovino in pobeg pred problemi *tam spodaj* sploh ne potrebujemo visoko zvonečih imen slavnih poti, katerih v naši domovini sicer ne manjka.

Recimo, člani TD Tuhinjska dolina vzdržujejo veliko kilometrov tematskih poti z izhodiščno točko pri Termah Snovik. Če že niste pri volji za sprehod od Snovika do Motnika ali na Menino, so tudi krajše poti, recimo do prelaza Črnivec, po kateri bo letos 21. junija potekala 20. gorska kolesarska tekma (da se pohvalim ob jubileju turističnega društva), ali pa do Palovč, ali pa v nasprotno smer čez Hruševko do Sv. Miklavža, Srednje vasi čez Sela, nenazadnje je že samo sprehod do izvira termalne vode v Potoku zadoščenje, posebno doživetje pa so tudi dobri trije kilometri *Kneippove bosonoge pešpoti* okoli Snovika. Zemljevid tematskih poti dobite brezplačno na recepciji Term Snovik ali pa ga prenesete tukaj: terme-snovik.si/si/aktivnosti/pohodnistvo. Ko hodiš *po zemlji naši in piješ nje preleste*, spoznaš, da pri nas vsak KRAJ vsebuje – RAJ.

Besedilo: Egist Zagoričnik, Turistično društvo Tuhinjska dolina
Fotografije: arhiv TD Tuhinjska dolina

Dolina je bila na pobudo domačinov zavarovana že leta 1950, od leta 1987 pa ima status krajinskega parka.

Po poteh Robanovega kota

Robanov kot je slikovita ledeniška dolina na destinaciji Logarska dolina–Solčavsko, ki se razteza na približno petih kilometrih v osrčju Kamniško-Savinjskih Alp. Obdana je z mogočnimi vrhovi, kot sta Ojstrica in Krofička, ter obiskovalcem ponuja pristno izkušnjo neokrnjene narave in tradicionalnega načina življenja.

Ime Robanov kot izhaja iz kmetije Roban, ene najstarejših kmetij v Sloveniji, kjer ljudje živijo že več kot 800 let. Dolina je bila na pobudo domačinov zavarovana že leta 1950, od leta 1987 pa ima status krajinskega parka, kar je pripomoglo k ohranitvi njene naravne in kulturne dediščine.

Domačini se ukvarjajo predvsem z živinorejo in gozdarstvom, nekateri tudi s turizmom. Na poti do Robanovega kota se lahko ustavite na domačiji Bevšek, kjer vam bodo domačini postregli domač zeliščni čaj in s ponosom predstavili tradicionalno samooskrbno življenje svojih prednikov. Nočitve ponujajo na turističnih kmetijah Bevšek-Ošep, Pečovnik-Ošep in Govc-Vršnik, ki je znana po odlični hrani in čudovitem okolju.

Pot do Robanove planšarije

Ena najbolj priljubljenih poti v dolini vodi do Robanove planšarije. Ta lahka planinska pot je primerna za vse generacije in traja približno eno uro v eno smer. Pot se začne pri kmetiji Roban, od koder je promet prepovedan, kar zagotavlja mir in ohranja naravno okolje. Pot vodi skozi slikovito pokrajino, mimo pašnikov, kjer se v toplejših mesecih pasejo živali, med hojo pa lahko uživate v razgledih na okoliške vrhove. Ob prihodu na planšarijo vas bodo prijazni domačini postregli s tradicionalnimi jedmi, kot so kisl mleko, gobova juha in žganci. Planšarija je odprta v poletni sezoni, ko je tudi pašna sezona. Za bolj izkušene planince je Robanova planšarija izhodišče za daljše in zahtevnejše ture. Ena izmed takih poti vodi do Moličke planine in naprej do kočice na Korošici. Pot do Moličke planine traja približno dve uri, od tam do kočice na Korošici pa še dodatno uro. Ta tura je zahtevnejša in primerna za dobro pripravljene planince.

Pot iz Robanovega kota v Logarsko dolino

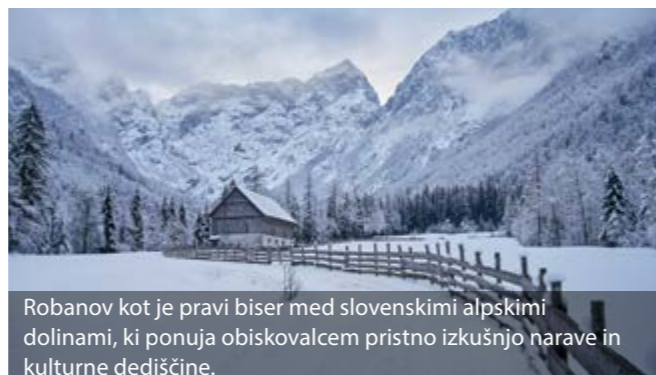
Druga zanimiva pot vodi na Strelovec, 1763 metrov visok vrh, ki ponuja panoramski razgled na Robanov kot in Logarsko dolino.

Izhodišče za to pot je kmetija Knez, do katere se lahko pripeljete z avtom ali pridete peš iz doline. Od kmetije vodi označena planinska pot preko pašne planine Strehalca do vrha Strelovca. Poleti se na teh planinah pasejo ovce jezersko-solčavske pasme, kar dodatno obogati izkušnjo pohoda. Pot na Strelovec traja približno 2 uri in 30 minut ter je primerna za planince z nekaj izkušnjami.

Od Strelovca se lahko podate na Kočo na Klemenči jami, pohod traja 1,5 ure. Koča je odprta v poletnem času, ponujajo jedi na žlico in nastanitve. Če se odpravite na to pot, lahko iz Robanovega kota pridete v drugo dolino na Solčavskem, v Logarsko dolino, hoja traja približno eno uro.

Robanov kot je pravi biser med slovenskimi alpskimi dolinami, ki ponuja obiskovalcem pristno izkušnjo narave in kulturne dediščine. Ne glede na to, ali se odločite za lahek sprehod do Robanove planšarije ali za zahtevnejšo turo na okoliške vrhove, boste zagotovo uživali v lepoti tega neokrnjenega kotička Slovenije.

Besedilo: Hermina Prelesnik, Turistično društvo Solčava
Fotografiji: TD Solčava

Robanov kot je pravi biser med slovenskimi alpskimi dolinami, ki ponuja obiskovalcem pristno izkušnjo narave in kulturne dediščine.

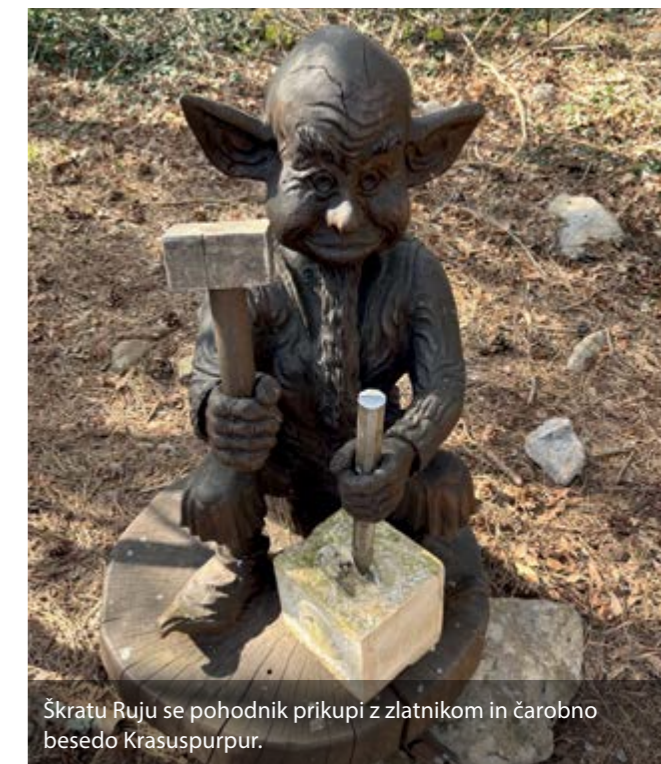
Na poti Škratji Kras so škratje varuhi narave, kraški ovčar pa kraških ovc.

Radoživo na Škratjem Krasu

Pohodna pot Škratji Kras razkriva čudoviti svet Krasa in skrite koticke starodavnega Štanjela. Pot je raznolika, poučna, razgibana, nezahtevna in večinoma poteka po gozdu.

Burja, kamen in ruj niso samo kraške znamenitosti, ampak tudi imena navihanih škratov. Na tej pohodni poti, ki je dolga 3,4 kilometra, že na začetku pohodnike pozdravi škratica Burja, ki z vso silo vihra po Krasu. A s čarobno besedo Boreaventus in z zlatnikom škratico Burjo pohodnik umiri in lahko mirno nadaljuje pot po kraškem gozdu do orjakov. Pred sto in več leti je bil Kras namreč prava kamnita puščava in domačini so na suha kraška tla posadili odporna drevesa, ki jim veter, suša in sonce ne pridejo do živnega. Zrasli so v visoke kraške bore, ki so danes pravi orjaki. In pod njimi vodi pot Kraševca Lojzeta Spacala, slikarja, ki je bil tudi mojster mozaika. Prav to pohodnika s pomočjo Krasne beležke (kupi jo na startu poti) avtorjev dr. Uroša Grilca in Nine Peče Grilc spodbudi, da iz kamnov, storžev, vejic in listov sestavi svoj kraški mozaik. Ljudje na Krasu so bili od nekdaj spretni s kamnom, po čemer slovijo še danes. Na omenjeni poti pohodnik zagleda kamnito klop. A ta sploh ni navadna klop za počitek, ampak zveneča klop. S tolkalom lahko iz nje izvabi čudovite zvoke. In kadar v bližini ni nikogar, kot pišeta v omenjeni beležnici avtorja, se škratje zberejo in na tej zvočni skulpturi priredijo koncert Škratozveno. Malce naprej pa ob

ustvarjalnem travniku kamnita klop navdiha pohodnika vabi, naj sede. In pomisli na besede grškega misleca Aristotela, ki je dejal, da je v vseh stvareh v naravi nekaj čudovitega ... Na tej klopi lahko pohodnik celo odtisne svoj kamnoseški pečat.

Škratu Ruju se pohodnik prikupi z zlatnikom in čarobno besedo Krasuspurpur.

Škratica Burja pohodnike pričaka že na startu.

Zabavnih doživetij z gibanjem v čisti naravi je na poti še kar nekaj, na koncu pa pohodnika pričaka kraški ovčar v podobi lesene skulpture. »Kraške ovce je od nekdaj varoval kraški ovčar, ki niti pred volkom ali medvedom ni stisnil repa med noge in slovi po tem, da ima dober značaj, je pogumen in zvest pastirjev prijatelj,« je zapisano v Krasni beležki. Slednjo z izpolnjenimi žigi, zlatniki in drugimi zabavnimi vsebinami pohodnik pokaže na startu, ki je hkrati tudi cilj poti, in za nagrado dobi kraški kamen z odtiskom Škratji Kras. Pot Škratji Kras je ena od več poti na Pravljčno-doživljajski transversali po Sloveniji, ki so namenjene otrokom in mladim po srcu. Skozi zgodbe in pristna doživetja jim približajo naravo, kulturo in lokalne posebnosti. Zabava je zagotovljena!

Besedilo in fotografije: Duša Podbevšek Bedrač

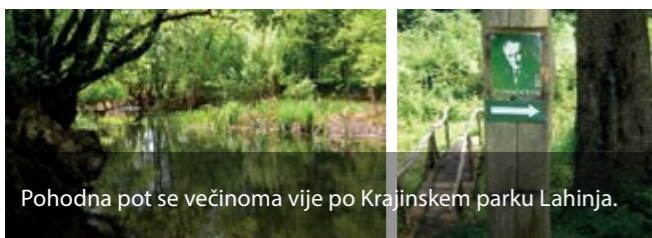

Teh krajev ne pozabi, kdor se svetlobe njih je nasesal...

*Sredi poljan si in poješ mi pesem zeleno vso,
pesem vetra in vej in trave in sonca na travi,
pesem hitečih in pesem stoječih valov,
pesem srebrnih in pesem zlatih valov –
pesem potokov in pesem žit. (Duma, O. Župančič)*

Župančičeva pot je pohodniška pešpot, poimenovana po Otonu Župančiču. Povezuje vas Dragatuš, kjer je pesnik preživel otroštvo, in njegovo rojstno Vinico. Prvi pohod je bil ob 120-letnici Župančičevega rojstva, leta 1998, od tedaj poteka vsako leto 11. junija.

Pot se začne v vasi Dragatuš sredi Bele krajine, kamor je prišel pesnik kot dvoleten otrok. Kulturno-športni pohod je dolg 13 kilometrov in simbolno ponazarja pot, ki jo je v mladosti prehodil pesnik. Pot je speljana skozi slikovit kraški svet mimo Klepčevega mlina, okljukov reke Lahinje ter belokranjskih stelnikov, skozi prijetno senco gozda na Žeželj, kjer stoji Marijina romarska cerkev, k sorodnikom v Vinico.

Pohodna pot se večinoma vije po Krajinskem parku Lahinja.

Pohodna pot se večinoma vije po Krajinskem parku Lahinja.

Področje nizkega krasa je preprejeno s številnimi ponikalnicami, vrtačami, udornicami in jamami. Krajinski park Lahinja obsega prvih sedem kilometrov od izvira reke Lahinja in njeno okolico. Leži jugovzhodno od Dragatuša, predvsem na območju vasi Veliki Nerajec in Pusti Gradec. Arheološki najdišči Okljuk in Draga pri Pustem Gradcu sta eni najpomembnejših neolitskih in bakrenodobnih naselbin v Sloveniji, o življenju takratnih naseljencev pa pričajo mnogi predmeti, od orodja, zajemalk, posodic, sekir do gomile.

Tu sta še Klepčev mlin in žaga, cerkev Vseh svetnikov, grad, več kraških jam in pečin ter lugi, ki so še posebej zavarovani kot naravni rezervat zaradi prisotnosti redkih in ogroženih živalskih in rastlinskih vrst.

Pot nas vodi do Male Lahinje. Od tega gručastega naselja nad levim bregom reke Lahinje pa do vrtačastega griča Belčji Vrh s cerkvico svete Helene, omenjene že leta 1526. Razgibana pot nas pelje skozi neravno kraško polje, med vinogradi, polji in sadovnjaki. V vasi Hrast pri Vinici stoji cerkev svetega Roka, kjer je v zvoniku s piramidasto streho eden najstarejših slovenskih zvonov z letnico 1371.

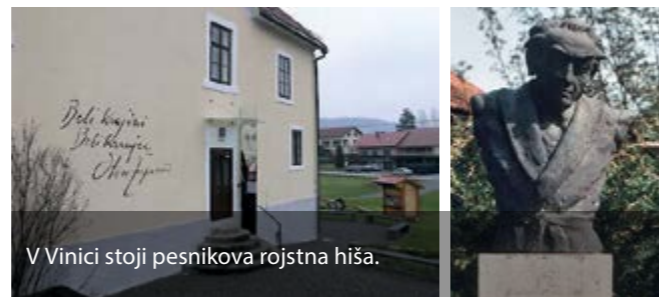
Ob poti nas pozdravita hrib Žeželj in cerkev Matere Božje, zgrajena v 17. stoletju, katere baročni oltar je obogaten z Langusovimi slikami. Po poti ob kapelicah križevega pota, ki so jih zgradili v letih 1825–1830, se odpre pogled na Vinico in Kolpo.

Ob tem pogledu je menda Župančič napisal verz v pesmi Pokopališče svete Barbare, ki se glasi: »Teh krajev ne pozabi, kdor se svetlobe njih je nasesal.«

Bela Krajina – Teh krajev ne pozabi, kdor se svetlobe njih je nasesal ...

Pohodniška pešpot Otona Župančiča

V Vinici stoji pesnikova rojstna hiša. V spodnjih prostorih hiše, ki je zrasla na pogorišču Župančičeve domačije (pogorela je v velikem požaru leta 1888), je urejena spominska soba, v kateri sta predstavljena pesnikovo življenje in njegov literarni opus. Razstava Župančič – mojster besed predstavlja enega najpomembnejših slovenskih pesnikov ter izjemnega prevajalca in esejista, ki je bil zaprišežen Belokranjec. Na ogled sta tudi razstavi Vinica – stoletja ob reki Kolpi in Zaslužni Belokranjci.

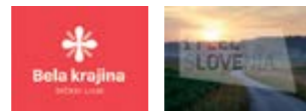
V Vinici stoji pesnikova rojstna hiša.

*Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti.
Ljubil sem jo. Kakor grudi deviške razgaljene
duhte pod soncem so njene poljane razpaljene;
potapljal sem se v valove njenih žit ... (Duma, O. Župančič)*

wTeh krajev ne pozabi, kdor se svetlobe njih je nasesal ... In gotovo se boste svetlobe naužili tudi vi. Župančičeva pot je brez klancev, markirana z Župančičevo podobo in traja približno štiri ure. Obiskovalcem ponuja možnost raziskovanja naravnih lepot tega območja ob spoznavanju Župančičev poezije; združevanje narave, zgodovine in literature. Obiščite nas, Bela krajina je čarobna v vseh letnih časih.

Vir: Občina Črnomelj, Ric Bela krajina

Besedilo: Tatjana Župančič, Turistično društvo Črnomelj
Fotografije: arhiv TD Črnomelj

Župančičeva pot: tehnični opis

- Relacija: **Dragatuš–Pusti Gradec–Veliki Nerajec–Mala Lahinja–Belčji Vrh–Hrast pri Vinici–Gornji kal–Perudina–Žeželj–Vinica**
- Začetek: **Dragatuš**
- Dostop: **cesta Črnomelj–Vinica, v središču vasi Dragatuš**
- Dolžina: **13 km**
- Trajanje: **4 h**
- Najvišja točka: **Žeželj, 334 m**
- Težavnost: **Pot je razmeroma nezahtevna, saj poteka večinoma po ravninskih travnikih in gozdovih. Malce zahtevnejši je le vzpon na Žeželj in spust z Žeželja po romarski poti.**

Sprehajalna pot, ki daje Podbrdu novo prepoznavnost, je rezultat močnega povezovanja lokalne skupnosti, kar se je izkazalo tudi za dober način varovanja naše dediščine.

Dediščinska sprehajalna pot po Podbrdu v Baški grapi je izšla iz projekta Mrouce cajta (Drobtinice časa). V dopadljivo krožno sprehajalno pot z enakim imenom, ki povezuje severni in južni del kraja, so jo ob vodilnem partnerju Občini Tolmin in na podlagi večletne dejavnosti in spremljanja kulturnega, turističnega in bivalnega utripa tega okolja oblikovala lokalna društva: KTT Društvo Baška dediščina, Planinsko društvo Podbrdo, Turistično društvo Podbrdo in Krajevna skupnost Podbrdo ter Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin.

Pri snovanju poti jih je vodilo prepričanje, da je vrednote, ki so jih s svojim znanjem in spretnostmi ustvarili in jih še ustvarjajo Podbrdčani, vredno povezati s tradicionalnimi oblikami dediščine v kraju, t. j. z industrijsko, tehnično, zgodovinsko, naravno in kulturno dediščino, s športno-rekreacijskimi vsebinami in z obnovo sprehajalne poti Milpoh. V svoj objem vabi vse generacije lokalnega prebivalstva, vključno z ranljivimi skupinami, obiskovalcem pa je ponujena kot turistični produkt.

Na pot stopimo v centru Podbrda nasproti doma upokojencev ob smerokazu, ki usmerja na pot čez Milpoh. Speljana je po pobočju hriba na levi strani reke Bače. Rahel vzpon po razširjeni in utrjeni poti, zavarovani z leseno ograjo, pripelje do table, ki skozi razglednico, izdano v času italijanske zasedbe kraja med obema vojnama, prikazuje ta košček Podbrda z lepo vidno stezo. To dokazuje, da je ta bližnjica aktualna že »od nekdaj«. Od tod je čudovit razgled na nekdanje vaško jedro, ki je danes v celoti prenovljeno. Tu sta nekdanj delovalni dve gostilni, še desetletja po drugi svetovni vojni trgovina, mesnica, pekarija, frizerski salon in prodajalna bonbonov, svoje delavnice sta odpirala dva krojača in dva čevljarja. Na mestu doma upokojencev se je bohotila italijanska vojašnica, ob njej pa kovačija. Tudi na nasprotnem bregu reke Bače je delovalo več obrtnikov: krojač, šivilja, pleskar, fotograf. V 80. letih sta se dve hiši umaknili telovadnici. Danes najdemo tu le še trgovino in gostinski lokal, ki domujeta v pritličju stanovanjskih blokov iz 80. let. V ozadju dopolnjujeta kuliso vrhova Lajnarja in Slatnika.

Pot nadaljujemo po travnati podlagi do asfaltirane ceste v zaselku Batava. Obiščemo prenovljen družabni prostor z otroškimi igrali ob športnem igrišču. Med radovednim brskanjem po seniku knjig skoraj vedno začetimo valovanje hladnega zraka iz bližnjega bohinjaškega predora. Morda nas prav tedaj z nenadnostjo svojega prihoda vznemiri potniški vlak. Vrnemo se na cesto in nadaljujemo skozi železniški podhod. Mimogrede še vedno občudujemo mogočni portal predora. Svet od sotočju rek Bače, Batave in Mačjega potoka pred nami je bil v času italijanske zasedbe proglašen za center Podbrda. Tu je živelo več italijanskih družin, dobro so poslovali hotel, brivnica, gostilna, trgovina, mesnica, kavarna in dom železničarjev s kinom. Na sotočju je bila do leta 1954 meja med Podbrdom in vasjo Trtnik, katere del je bil tega leta priključen Podbrdu.

Zavijemo levo proti železniški postaji Podbrdo. Korak nam nehote zastane ob obnovljeni vili, zgrajeni v času gradnje bohinjaškega

Mrouce cajta – dediščinska sprehajalna pot

predora za vodstveno osebje, vključno z vodjo gradnje Franzem Vitalom Lusserjem. O njem lahko izvemo več z info table, ki poleg table o nekdanji rapalski meji bogati informacijski kozolec na nasprotni strani. Hkrati nas ob zdravstvenem domu preseneti solarna klop za polnjenje mobilnih naprav. Pred seboj zagledamo nerazumljivo veliko stavbo železniške postaje. Svojo veličino je dobila v času italijanske zasedbe med vojnama, ko je bilo Podbrdo obmejna vas. V čakalnici se sprehodimo skozi stalno razstavo o bohinjaški progi, ki jo je ob 100-letnici postavil Tolminski muzej. Medtem morda iz Bohinjaške Bistrice pripelje avtovlak. Parkirni prostor za kolesa pa je čisto prazen.

Za postajo poiščemo kovinske stopnice, se spustimo do glavne ceste skozi Podbrdo in po pločniku pešačimo do opuščeni zgradbi nekdanje Tovarne volnenih izdelkov Bača Podbrdo. Dve stavbi, prilagojeni tekstilni tovarni, sta bili med vojnama italijanski vojašnici. Druge so bile sezidane v času delovanja tovarne.

Prečkamo cesto in ob info tabli, pripeti na pročelje bencinskega servisa, izvemo, koliko pritokov polni vodnatost reke Bače. Na razpolago je tudi info stojalo z zgibanko Baška grapa in z letakom o projektu Mrouce cajta.

Vrnemo se proti sotočju rek. Ob odcepu za vas Trtnik se ustavimo ob razkošni info tabli, ki z različnih izhodišč vabi na razgledno goro Črna prst, znano po svojem cvetnem bogastvu. Ob bližnjem parkirišču vabi lično izdelan turistični kozolec, namenjen promociji prvega gorskega teka in prvega gorskega maratona PTRF v Sloveniji. Tekočem je posvečena tudi slika Gorski tekač slikarke s peski Stanke Golob.

Še do centra Podbrda moramo, kjer je v prostorih KTT društva Baška dediščina na šestih premičnih razstavnih panojih predstavljena zgodba TVI Bača, edine tovarne v gornjem delu Baške grape doslej. Zgodba je ujeta tudi v film Niti in vozli ponosa, ogled je omogočen preko kanala YouTube. Ta nam skozi kratek film Sprehod skozi Podbrdo ponuja tudi podoživljanje pravkar prehojene poti. Na voljo je tudi dvojezična tiskana produkcija projekta: zemljevidi, letaki in knjiga Podbrdo na starih razglednicah.

Nazadnje se podamo še v staro podbrško jedro, kjer obiščemo cerkev sv. Nikolaja in TIC Podbrdo, kjer ob stalnih razstavah izpopolnimo znanje o tirolski poselitvi, bohinjaški progi in o časih italijanske zasedbe Primorske.

Besedilo: Olga Zgaga, KTT Društvo Baška dediščina
Fotografija: Cveto Zgaga, KTT Društvo Baška dediščina

Nastalo fotografijo je Turistično društvo Dravograd, ki je sodelovalo pri prenovi poti, posnelo na razgledni točki z gradu.

Na grad nad Dravogradom

V našem kraju smo imeli od leta 2003 lepo urejeno gozdno učno pot, ki jo je uredil in pripravil Zavod za gozdove Slovenije OE Slovenj Gradec KE Dravograd. Naši učenci so jo redno uporabljali in se na njej veliko naučili, vendar pa se je ta pot sčasoma zarasla in utonila v pozabo. V času šolanja na daljavo smo nekako pozabili na gibanje, zato smo člani planinskega krožka Mladi planinec PD Dravograd podali pobudo za prenavo te poti.

Gozdna učna pot je dobila svoje ime po gradu, ki še vedno trdno zasidran kraljuje nad Dravogradom, čeprav ga je zob časa že močno načel. V zadnjem letu je doživel čudovito prenavo in v svojo okolico skozi vse leto privablja številne obiskovalce. Pojavlja pa se tudi na smerokazih, ki obiskovalca vodijo po poti. Prvega srečate že pred centrom Traberg. Popelje vas navkreber mimo naselja nad centrom do gozda. Ne obupajte zaradi strmice, kmalu boste poplačani s prelepim razgledom na Dravograd in Črneški zaliv, ki je danes naravna znamenitost s številnimi rastlinskimi in živalskimi vrstami. Med njimi je tudi več takih, ki v Sloveniji počasi izginjajo. Pred vstopom v gozd vas pričaka pregledna karta, na kateri si lahko ogledate celotno traso učne poti. Dolga je približno dva kilometra, na njej je predstavljenih 15 tematskih točk. Od ene do druge morate le slediti smerokazom in ni bojazni, da bi se izgubili. Na vsaki tematski točki vas čaka tabla z imenom točke. Lahko poskenirate QR-kodo na njej in izveste marsikaj zanimivega o gozdu.

Pot je krožna in vam bo vzela približno dve uri zmerne hoje. Primerna je za širši krog ljudi: šolarje, rekreativce, za prijetne družinske sprehode ... Pot ni zahtevna, če pa se vas kljub temu loti utrujenost, vas na več lokacijah pričakajo klopi in mize. Lahko posedite pod lipo ali pod gabrom in se naužijete hladne sence in ptičjega petja.

Na poti se vam predstavijo tudi nekatera drevesa s svojim slovenskim in latinskim imenom, ki so natisnjena na ploščicah in opozarjajo nase. V načrtu pa ni bila le obnova gozdne učne poti. Izdali smo še brošuro z opisom vseh 15 točk poti, s katero se lahko vsak pohodnik poda na pot in obnovi znanje o gozdu. Na vsaki točki poti so dodane tudi gibalne vaje in naloge za dušo in telo. Nekatere so krepilne, druge raztezne, tretje pa sprostitvene, da lahko ob krepitvi telesa tudi umirite svojo dušo. Izvajate jih glede na dnevno počutje in jih po potrebi prilagodite ter tako poskrbite, da ob njih res uživate.

Pripravili smo tudi interaktivno spoznavanje gozdne učne poti in jo izdelali v aplikaciji ČŠOD Misija kot doživljajsko učenje na prostem. Na vsaki postaji se lahko udeleženci učijo o drevesnih vrstah v gozdu ter gospodarjenja z gozdom. Sproti rešujejo kviz in izzive ter nabirajo točke, tekmujejo med seboj ter na koncu osvojijo značko za nagrado. Zelo smo veseli, da nam je pot uspelo obnoviti v tako kratkem času. Delo je potekalo v več etapah od februarja do oktobra. V sodelovanju

s prostovoljci in drugimi podporniki raznih društev v kraju je bilo opravljenih več kot 300 delovnih ur na več kot desetih delovnih akcijah. Otvoritev gozdne učne poti smo imeli 15. oktobra 2022, na dan, ko obeležujemo svetovni dan hoje. Na otvoritvi se nam je pridružil približno 150 pohodnikov, ki so nam izkazali pohvalo in pravilnost naše obnove, ki smo jo uspešno izvedli.

Hoja predstavlja osnovno, naravno in tudi najbolj zdravo obliko gibanja, ki ima mnogo pozitivnih učinkov – krepi, pospešuje presnovo in preprečuje zdravstvene težave. Poleg tega pa je dostopna vsakomur, saj ne zahteva dodatnih sredstev ali opreme, poslušujemo pa se je lahko v vseh letnih časih. V večini primerov to najlažje dosežemo z vsakodneвно hojo, poleg tega pa se vsem starostnim skupinam svetuje izvajanje vaj za mišično moč in gibljivost vsaj dvakrat na teden. Naša gozdna učna pot vse to omogoča in želimo si, da bi bila čim bolj obiskana.

Besedilo: OŠ Neznanih talcev Dravograd

Od leve.. Blegoš, Romovec (spredaj cerkva na Malenski gori), Koprivnik, Mladi in Stari vrh

Deseto leto pohodov Od cvetja do jeseni

Pod Starim vrhom so posejane vasice, ki jih združuje Turistično društvo Stari vrh. Na eni strani segajo v Poljansko, na drugi pa v Selško dolino. Turistično društvo Stari vrh že od ustanovitve leta 1970 stremi k temu, da bi te kraje približali in predstavili obiskovalcem celotne Slovenije. Prve pohodne poti so označili že okoli leta 1980. V zadnjih letih pa se je pohodništvo zelo razmahnilo. Naravne danosti v krajih, ki jih zajema TD Stari vrh, so več kot odlične za pohodnike, saj štirje vrhovi – Stari in Mladi vrh, Koprivnik in Blegoš – krepko presegajo tisoč metrov. Tu je veliko lepo označenih in vzdrževanih pohodnih tematskih poti, ki jih pohodniki vse pogosteje obiskujejo.

VTD Stari vrh so lani praznovali jubilejno, deseto sezono organiziranih vodenih pohodov, ki so jih poimenovali s skupnim imenom Od cvetja do jeseni. To poimenovanje združuje sedem pohodov. Že iz imena se da slutiti povezavo s filmom Cvetje v jeseni, ki so ga snemali prav v teh krajih. Skorajda na vseh poteh se lahko srečujemo s prizori iz filma. Pohodniki obiščejo različne obrtnike, ki se ukvarjajo z zanimivimi obrtmi. Ponosni so na najdbo, ki jo je pred 15 leti odkril domačin Mirko Štibelj, in sicer tretji slovenski meteorit, imenovan meteorit Javorje, in ena od poti pelje prav mimo najdišča. Glavni organizator in vodnik na pohodih Janez Šturm, ki skrbi, da so vse poti tudi urejene in označene, pa pravi: »Želimo predstaviti tudi tiste malo bolj skrite koticke. Na našem območju imamo veliko ponudnikov domačih dobrot, od sirov in mlečnih izdelkov, mesnin, zaseke, suhih klobas in mesa, do peciva, kruha, in tudi domača kapljica se v teh krajih že od nekdaj prideluje. Pohodniki prihajajo tudi iz bolj oddaljenih krajev Slovenije in veseli smo, da se vedno znova vračajo. Najbolj pa smo veseli, da se na pohode vračajo mladi in otroci. Tako smo tudi za leto 2025 pripravili sedem pohodov in sezona se je z Zimskim pohodom v februarju že pričela.«

V vsakem letnem času je en pohod, poleg že imenovanega Zimskega še Pomladni, Poletni in Jesenski. Trasa teh pohodov se spreminja. Potekajo pa tudi trije standardni pohodi: Javorje–Žetina–Javorje, Med gorami – ta poteka na praznični Dan oglarjev, ki je vrhunec vsega dogajanja v društvu – ter Valentinov pohod, s katerim zaključijo pohodno sezono. Kot smo že zapisali, se obiskovalci vračajo vedno znova in dva izmed stalnih pohodnikov sta tudi zakonca Potočnik. Takole nam je povedal Marjan: »Z ženo Milko se teh pohodov rada udeležujeva. Največ nama pomeni to, da so razporejeni skozi vse leto in so primerni za vso družino, tudi za najmlajše. Na pohodih se večinoma že vsi poznamo, vedno pa pride kak nov pohodnik ali skupina, ki jo navdušimo stalni udeleženci. Ob tej priložnosti gre vsa pohvala organizatorju in vodniku Janezu Šturmu, ki skrbi za organizacijo, vodenje, pogostitev med pohodom in po njem ter s

tem povezuje ponudnike turističnih storitev s selške in poljanske strani. Prav tako je za dobro vzdušje in promocijo zaslužna Hermina Jelovčan, ki nas na poti spremlja s fotoaparatom in z besedilom opremljene fotografije s pohoda objavi na spletni strani pod naslovom Biti, videti, vedeti ... Taki pohodi omogočajo sobivanje s čudovito naravo, nas povezujejo, hkrati pa naredimo nekaj zase in dan preživimo v prijetni družbi. Anica Keber se na vsak pohod pripelje iz Medvod: »Vedno nas domači kraji privabljajo bolj kot druge pokrajine. Verjetno je to razlog, da so mi pohodi po že znanih poteh tako blizu, a vodnik Janez poskrbi, da vedno spoznamo še kaj novega, nove poti in ljudi, ter občudujemo pokrajino v vseh letnih časih. Dobro je poskrbljeno za prehrano na turističnih kmetijah. Je domača in vedno zelo okusna. Ko doma kasneje razmišljam o prehojeni poti, se pogosto vprašam, zakaj nisem več časa posvetila občudovanju lepe slovenske dežele ob razgledih z Blegoša in Starega vrha. Vedno se rada udeležujem teh pohodov in vedno znova se veselim novega srečanja z ostalimi pohodniki.«

V društvu pa dodajajo le to: Vabljeni v kraje pod Starim vrhom.

Besedilo: Hermina Jelovčan, Turistično društvo Stari vrh
Fotografiji: TD Stari vrh

Pomladni pohod. Za pohodniki pobočje Starega vrha

Močile so studenec, ki polni manjše jezero pod krajem Hinje.

Jesenski pohod po Suhi krajini iz Žužemberka do Močil

Turistično društvo Suha krajina vsako leto jeseni pripravi kakih 10 kilometrov dolg triurni pohod iz Žužemberka po dolenskih gričih v Suhi krajini. V organizaciji enakovredno sodelujejo Agrarna skupnost Hinje, Krajevna skupnost Hinje, Prostovoljno gasilsko društvo Hinje, Kulturno društvo Hinje in Osnovna šola Prevole. To nesebično sodelovanje traja že 15 let in trudimo se, da bo ostalo za vedno.

Močile so studenec, ki polni manjše jezero pod krajem Hinje, iz njega pa se izliva v nižjeležeča jezera. Voda v njem nikoli ne presahne, tudi v obdobju velike suše ne. Iz hriba proti jezeru v vlažnih dneh vre voda in polzi proti največjemu jezeru, ki je bilo včasih zbirališče vseh prebivalcev. Iz jezera teče voda v nižja, še manjša jezera, od tam pa napaja večjo mlako ter počasi odteče v dolino. Pravi čudež narave. Na levem bregu, kjer je pobočje vedno vlažno, je bilo jezero tako globoko, da so večji fantje vanj skakali na bombico, glavo ali pa kar na noge. Na desnem bregu, kjer je bila voda plitvejša, so domačini napravili kopališče za majhne in velike neplavalce. Močile so bile vsesplošno uporabne. Za otroško igrišče, napajanje živine, pranje perila in zabave prebivalcev ob tem čudežu narave. Zdaj sta Krka in tudi morje blizu, doma so pralni stroji, živino napaja suhokrajinski vodovod, v Močilah pa plavajo le ribe.

Prva sobota v oktobru je namenjena pohodu iz Žužemberka do Močil. Zbirno mesto je v Žužemberku na Grajskem trgu. Pri gradu se fotografiramo, potem pa gremo v dolino, čez reko Krko in mimo Miklavževe cerkvice iz 13. stoletja, ki je najstarejša cerkev v Suhi krajini, poslikana s freskami Adam in Eva in Vihar na morju. Najprej po stopnicah, potem malo po asfaltu in po gozdni poti v hrib, proti Komanci. Tam je prvi postanek, da lahko umirimo sapo in srčni utrip, saj je hrib kar naporen. Nekaj pijače, kakšno jabolko in sendvič iz nahrbtnika okrepijo naše telo in željo po nadaljevanju pohoda. S

Močile so le ena od lepot in znamenitosti Suhe krajine.

Komance se spustimo po urejenem kolovozu do Velikega Lipja in spet počivamo v kraju Lopata. Pri podružnični cerkvi svete Neže, posvečene devici in mučenki, zavetnici čistosti, devic in otrok, smo vedno deležni nekaj zadnjih dobrot žegnanja prejšnjega dne. Kdor želi, si lahko ogleda cerkev z lesenim stropom, vodja pohoda pa nam pove nekaj zanimivosti o cerkvi in sveti Neži. Pot gre potem najprej v dolino, nato pa spet v hrib. Seveda proti kraju z imenom Hrib. Ime je primerno, strmina pa tudi. Malo pred krajem Lazina je slabo označena steza do podzemne jame Kanteč skedenc, še ene znamenitosti teh krajev, kjer so se otroci nekoč igrali skrivalnice. Takšni sta bili včasih domišljija otrok in mladine ter njihova razigrana igra, sodobni malčki pa mučijo domače računalnike in pametne telefone. Včasih so bili prijatelji tisti, od katerih si dobil pohvale, graje, bombone in buške, zdaj pa je to le virtualni prikaz spominov na nekdanje igre z doma narejenimi igračkami. Pa kaj bi tisto. Življenje gre naprej. Mi gremo tudi. Gremo proti Hribu pri Hinjah in v Hinje.

Pri Krnčevi domačiji nas gospodar Dušan Papež pogosti z ocirkovo pogačo, domačim štrudljem in češpljo, namočeno v šnopsu. Domačija Krnc ni le postaja na našem pohodu, je prava turistična destinacija, kamor pridejo turisti od blizu in daleč. Tudi iz Japonske. Pohodniki bi kar ostali tam, a Močile so tako blizu, da se samo spustimo v dolino. Med potjo se ustavimo pred rojstno hišo očeta Franka Lauscheta (Lovšeta), ameriškega senatorja, guvernerja Ohia in župana Clevelanda, kjer je kratek postanek, toliko da nam predsednik turističnega društva Suha krajina pove nekaj zanimivosti o tem našem rojaku. Do Močil pa je le še en lučaj in tam nas pričakajo s piškoti, pijačo vseh vrst, v žerjavici pečenim krompirjem z ocirkovi in čebulo, za malico pa so ričet in kruhovi ježki – znamenitost tistega kraja –, ki jih morate nujno prigrizniti in prav dobro padejo tja, kamor vedno pade dobra hrana. Močile so le ena od lepot in znamenitosti Suhe krajine. Tega imamo še veliko. Pohod je že tradicionalen, tradicija pa je del zgodovine in brez nje ni naroda. Slovenci pa smo narod, in to kakšen!

Besedilo: Mila Jenko, Turistično društvo Stari vrh
Fotografiji: TD Stari vrh

24. 5. 2025 Turistično-športno društvo Kostel in Planinsko društvo Kočevje organizirata Kostelski planinski pohod.

Po kraških planotah Stružnice in Kuželjske stene

Na zadnjo soboto v maju (letos je to **24. 5. 2025**) Turistično-športno društvo Kostel in Planinsko društvo Kočevje organizirata Kostelski planinski pohod. Letos se bodo po trasi, ki vključuje dih jemajoče razglede in naravni habitat Kuželjske stene, pohodniki podali že 32. leto zapored. Trasa Kostelskega planinskega pohoda se prepleta s Kostelsko planinsko in Kočevsko planinsko potjo, je pa vsako leto rahlo spremenjena, da zaobjame čim več vidikov naravne dediščine Kostela.

Pohod je vsako leto označen s smerokazi in voden s strani članov TŠD Kostel in PD Kočevje.

Organizatorja pohoda traso speljeta krožno. Start in cilj sta torej v dolini ob Kolpi, na 220 metrih nadmorske višine. Nato se pot prične vzpenjati preko nižje ležečih kostelskih vasi vse do Stružnice, najvišjega naselja v Kostelu (695 m. n. v.). Vsako leto je najvišja dosežena točka pohoda Kuželjska stena (874 m. n. v.), izjemna razgledna stena z naravnim oknom, iz katerega se odpira pogled na zeleno odeto dolino Kolpe. Kuželjska stena je naravni habitat redkega in ogroženega sokola selca in planinskega orla.

Pohod je vsako leto označen s smerokazi in voden s strani članov TŠD Kostel in PD Kočevje.

Jesenski pohod po kostelski sakralni dediščini

Sakralno dediščino Kostela (z izjemo razkošnejše romarske cerkve Marijinega vnebovzetja pri Fari, zgrajene v novoromanskem slogu) nemalokrat označujejo kot preprosto, a pristno. Cerkev se namreč nad majhnimi in redko poseljenimi vasicami dvigajo skromno in v oblikah, ki so jih pridobile že pred dolgimi stoletji.

Turistično-športno društvo Kostel in Pastoralno območje župnij Fara, Banja Loka in Osilnica vsako jesen organizirata jesenski pohod po sakralni dediščini Kostela. Izoblikovale so se tri različne trase v dolžini približno 16 kilometrov, ki zajemajo tako cerkvice in znamenja ob poti, kot tudi grad Kostel, reko Kolpo in ostalo naravno in kulturno dediščino doline. Glede na traso pohoda lahko pohodniki spoznavajo zgodbe in dediščino določenega dela Kostela, hkrati pa se rekreirajo v pristno lepi in neokrnjeni naravi.

Letos je pohod načrtovan za **4. oktober**, trasa pa nas bo peljala tudi čez mejo (spoznali bomo del sakralne dediščine hrvaškega brega Kolpe).

Besedilo in fotografije: TŠD Kostel

Romarska cerkev Marijinega vnebovzetja pri Fari

Tomaž Mihelič je lansko leto izdal knjigo 33 – To ni še ena knjiga o Caminu.

Camino – poln nenadejanih odkritij in neprecenljivih darov

Ena najbolj znanih romarskih poti, ki jo vsako leto prehodi več tisoč pohodnikov, privablja tudi mnogo Slovencev, med njimi tudi Tomaža Miheliča, ki je lansko leto izdal knjigo 33 – To ni še ena knjiga o Caminu. Ker sva že desetletje novinarska sodelavca, poleg tega sem njegovo uspešnico, ki je že dočkala ponatis, tudi lektorirala, je pogovor malce bolj sproščen.

Pravijo, da te Camino pokliče, zato me zanima, kako se je sploh odločil podati na tako pot. Tomaž pove, da ga je prevzela ideja, da se lahko poda nekam, kjer bo vsak dan hodil in raziskoval lepote dežele. »Pešačiti čez hrbet Španije in pri tem odkrivati vse, kar ta čudovita pokrajina ponuja, je svojevrstna privilegij. Ob tem lahko brskaš po sebi in se zliješ z naravo, ki ima zdravilne učinke,« pravi in dodaja, da to sicer ni bila njegova prva pohodniška izkušnja, saj se rad potepa tudi po domovini, obredel je tudi že kar nekaj naših planinskih poti. »Slovenija je prekrasna in vsak grič, kaj šele vršac, je vreden, da splezaš nanj in se naučiješ opojnosti, ki jih ponujajo razgledi. Poseben izziv je bil podvig, da v istem dnevu osvojim Skuto in Grintovec, kar je bilo navdse izčrpavajoče, a hkrati osvobajajoče. Spoznanje, da zmoremo več, kot si mislimo, nas opogumlja, da tudi pri medosebnih ali poslovnih podvigih ostanemo samozavestni. Rad imam Stol, vedno znova me prevzame Golica s prostranimi travniki narcis, tudi na kakšno ferato se rad vrnem. Italijanska smer na poti do Mangarta je denimo moj spoštovanja vredni podvig.«

Priprave na pot

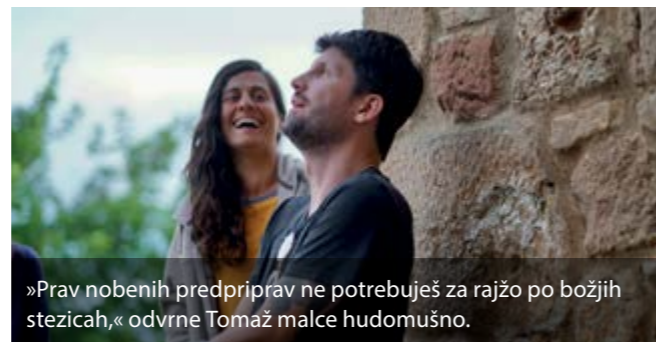
Večino pohodnikov, ki se odpravijo na tako fizično težjo preizkušnjo, skrbi, ali so pripravljeni na tak podvig. »Prav nobenih priprav ne potrebuješ za rajžo po božjih stezicah,« odvrne Tomaž malce hudomušno, »Camino je bolj zahteven za glavo kakor za noge. Tisti, ki imajo zadržek, ker menijo, da niso fizično dovolj pripravljeni, ne vedo, kaj zamujajo. Čar romanja je namreč, da se sam odločiš, koliko kilometrov boš opravil, te odločitve so sprotne. Najlepše je, ko prisopihaš do čarobne vasice in skleneš, da boš tam prenočil. Takšne svobode žal ne moreš doživeti na vnaprej načrtovanih počitnicah.« Odločil se je, da bo prehodil za francosko smer, ki je v osnovi dolga 790 km, a pravi, da bi težko do potankosti navedel, koliko kilometrov je prehodil sam, saj se je pogosto odločal za daljše, alternativne, a zato bistveno bolj umirjene in lepše poti. »Moje popotovanje se je začelo v romantični kamniti francoski vasici Saint-Jean-Pied-de-Port ob vznožju Pirenejev. Še v mraku sem od tam zakorakal čez to slikovito hribovje in popoldne že prispel v Španijo. Če zaokrožim, sem do cilja v Santiagu de Composteli nanizal slabih 1000 kilometrov, in to v 33 dneh. Kot radovednega novinarja in raziskovalca vsega lepega me je zanimal tudi poganski pridih te magične izkušnje, zato sem se odpeljal še do Finisterre, kamor so nekdaj vozili ranjene vojščake, da

so bili s pogledom v brezmejnost Atlantika bližje neskončnosti,« pripoveduje in dodaja, da je Camino predvsem zelo dobro označena, ki ponuja vse za brezskrbno bivanje, tako se zlahka organiziraš. »Če želiš asketsko življenje, lahko ne uporabljaš tehnologije, ampak se osredotočiš na rumene puščice, ki ti kažejo pot. Predvsem pa se lahko družiš z ljudmi z vsega sveta, se potapljaš v njihove zgodbe in ugotoviš, da nisi edini človek s težavami,« poudarja spoznanje, ki je hkrati rdeča nit njegove knjige.

Pa je kdaj pomislil, da bi odnehal? »Nikoli si nisem želel odnehati, kaj šele, da bi se vrnil. Sem pa preklinjal mraz ob zgodnjih jutranjih urah, ki se ti zažre do kosti, dokler se ne ogreješ. Bentil sem čez bolečino, ki je spremljala značilno poškodbo hitrohodcev. Vnetje pokostnice me je upočasnilo, a nikoli ustavilo. Že drugo jutro sem se znašel v neznanem gozdu, kjer sem izgubil mobilni signal in povsem izgubil orientacijo. Vendar sem tip popotnika, ki se rad namerno izgublja v večjih mestih, saj je nekaj najlepšega, ko potem spet najdeš pravo pot. S tem še bolj temeljito spoznaš zakotne, skrite ulice, kjer se ohranja pristnost in začutiš pravi utrip življenja. Camino je prav takšen, poln nenadejanih odkritij in neprecenljivih darov.«

Nasveti za na pot

Nasvetov je toliko, kot je pohodnikov. »Čim manj poslušajte mnenja drugih, razen tehničnih napotkov, ki jih najdete na vsakem forumu. Priporočljivo je, da se opremito z dobro obutvijo, zmogljivim nahrbtnikom in s sabo vzamete čim manj stvari. Vse, kar boste potrebovali, boste lahko kupili na poti. Ne nazadnje se ne podajate v puščavo, temveč v civilizacijo. Bi pa vsakomur položil na srce, naj gre

»Prav nobenih priprav ne potrebuješ za rajžo po božjih stezicah,« odvrne Tomaž malce hudomušno.

na tako pot sam, ker bo le tako lahko v popolnosti spoznal svojo vrednost in brez zadržkov odvrnil vse maske, ki smo si jih prisiljeni nadevati v vsakodnevni rutini,« svetuje. Toda bistvo Camina zanj ni bila pohodniška izkušnja, niti duhovni uvid, po katerega se marsikdo odpravi tja. Zato je tudi podnaslov knjige To ni še ena knjiga o Caminu. »Niti to, da bom napisal knjigo, ni bilo bistvo teh 33 dni,« poudari. »Zbirka zgodb s poti je nastala zaradi ideje, da bi lahko s prodajo nabral dovolj sredstev, s katerimi bi šolal otroke v Afriki in omogočil, da od sveta in boga pozabljeni prebivalci te čudovite celine zaživijo človeka vredno življenje. Že4 veliko romarjev je svoja doživetja, zlasti duhovna spoznanja o sebi, prelilo v pisno obliko. Vsaka izpoved je drugačna, zato se mi je zdel primeren hudomušni podnaslov. In sodeč po odzivih prekaljenih bralk in bralcev, to res ni še ena knjiga o Caminu. Je zgodba o skupnosti in družini, ki je največji zaklad te nepozabne avanture, saj se domov nikoli ne vrneš sam, pač pa z bogato zbirko novih prijateljstev,« poudarja.

Pohodniška skupnost, njegova 'Camino družina', mu je prinesla zanimive vpoglede v življenja drugih romarjev in dragocena spoznanja o sebi.

Pohodniška skupnost, njegova 'Camino družina', mu je namreč prinesla tako zanimive vpoglede v življenja drugih romarjev in dragocena spoznanja o sebi. »Tako je. Da si skupaj delimo usodo in nismo v bolečini nikoli osamljeni. Če si tako radi delimo radost in veselje, je dobro, da znamo podeliti tudi bridkost, razočaranje, grenkobo. Drug drugemu smo ogledala in v odsevih se kažejo naše resnične podobe. Lahko se še tako pretvarjamo, resnica vselej pride na dan. In na tako dolgi poti se to zgodi zelo hitro. Biti sprejet je nekaj, po čemer vsi hrepenimo. Tam se nam ponudi priložnost, da se pokažemo v najbolj čisti, iskreni podobi. Nihče te ne sodi po znamki vetrovke, še manj po titulah, ki si jih nabral v karieri. Si samo romar s čustveno prtljago, in če se odpreš, bo vsa navlaka zatrtih čustev začela odpadati kot jesensko listje. Zgodi se svojevrstna katarza, da nisi tako slaba oseba, kot so te želeli prepričati skozi odraščanje,« pripoveduje. Prav ta tesna, srčna povezanost z ljudmi, ki jih je spoznal na poti, je tudi v središču knjige 33. V njej namreč izpostavlja v svetu vedno bolj pozabljene medčloveške vrednote. »Poleg zdravja je prav skupnost najbolj dragocena vrednota. Vsaj na moji lestvici. Rad sem sam, saj sebi res ne morem blefirati. Vendar me družba iskrih, srčnih ljudi drži pokonci. Prisegam na trdne, kakovostne medčloveške odnose, ki so v tej dobi kaotičnega individualizma še bolj pomembni. Izkusil sem, da je bistveno lažje premagovati izzive, če imaš ob sebi zaupanja vredne ljudi. Ko me je nekaj dni pred koncem poti presenetila poškodba, so si člani moje Camino družine samoiniciativno porazdelili težo mojega nahrbtnika. Nekdo je nesel čevlje, drugi toaletno torbico, tretji hrano ... Skratka, dokazali so, da se pravo bogastvo skriva v odnosih, ne na bančnem računu,« se nasmehne.

Dobrodelna nota

Knjiga ima poleg tega, kot je dejal, dobrodelno noto, saj izkupiček Tomaž namenja afriškim družinam v Tanzaniji. Toda kako je prišlo do te pobude? »Nikoli si nisem predstavljal, da me bo turistični obisk mondenega otoka Zanzibarja tako zaznamoval. Belci že pol tisočletja morijo in ropajo te prelepe in z naravnimi viri bogate države na črni celini. Afrika je naša mati, mi pa se do nje obnašamo kot najbolj krute mačehe. Tam sem spoznal krutost človeške globe, požrešnosti, napuha in brezbriznosti. Evropejci za namestitve odštevajo na tisoče evrov, nato se z obubožanimi domačini na njihovi zemlji pregovarjajo za 20 centov vreden kokos. Sprevrženo in vsega obsojanja vredno. Vendar od zgražanja ni učinka, zato sem sklenil, da napišem knjigo in z zbranim denarjem vsaj nekemu polepšam življenje. Najboljša naložba je izobrazba. Afriški otroci so željni znanja, da bodo lahko pomagali svojim družinam in celotni skupnosti. Odziv Slovencev je čudovit, zelo toplo so sprejeli mojo pobudo in znajo ovrednotiti knjigo, ki jim daje drugačen pogled na Camino, hkrati pa skupaj delamo nekaj dobrega za lepši, boljši svet.«

Pa se namerava vrniti na Camino in se lotiti še portugalske smeri? Ali ga bolj vleče v Afriko?

Pravi, da je zdaj razpet med Caminom in Afriko. »Ko se enkrat podaš na romanje, si mu zvest za vedno, saj veš, kako blagodejno te boža na vsakem koraku. Zagotovo me čakata še severna ruta in portugalska smer ... Prepešačiti moram trikotnik med Santiagom de Compostelo, Muxio in Finisterro, vmes pa še kakšno neobljudeno pot. A zdaj je vsa moja pozornost usmerjena na podeželje Aruše, kjer postavljamo platformo, da se bodo lahko tamkajšnji ljudje, ki živijo v zelo zahtevnih okoliščinah, samostojno preživljali. Ko se enkrat zazreš v te nedolžne in tako žive oči afriških otrok, nisi nikoli več enak. V njih je vsa resnica in odrešitev pred potrošniško mantro, ki nas nasilno prepričuje, da se naša vrednost šteje v količini materialnega. Zdravilna moč ljubezni pa je v odnosih do ljudi, živali, narave, ne do drage pločevine,« sklene. Ob tej priložnosti skupaj vljudno vabiva bralce in vse ljudi odprtih src, ki jih zanimajo Tomaževe popotniške izkušnje, naj se mu pridružijo na predstavitev knjige po Sloveniji, saj je trenutno na turneji po naši čudoviti deželi. Tako bo 22. 4. predstavitev v Metliki, 9. 5. na mariborski drugi gimnaziji, 15. 5. na Vrhniki, 21. 5. v Logatcu in še mnogo priložnosti bo, da prisluhnete njegovim zanimivim, zabavnim, krutim in osvobajajočim anekdotam.

Besedilo: Mateja Blažič Zemljič
Fotografije: osebni arhiv

22. 4. bo predstavitev v Metliki, 9. 5. na mariborski drugi gimnaziji, 15. 5. na Vrhniki, 21. 5. v Logatcu.

Festival sprehodov je bil mišljen kot popestritev turistične ponudbe mesta

Festival sprehodov v Mariboru

V Rajzefibru, enem izmed programov društva Hiša!, se je vse skupaj pričelo z razmišljanjem o mestu in o tem, kaj mesto sploh je. Po definiciji gre za strnjeno naselje s hišami, stanovanjskimi bloki, ulicami in cestami, večkrat tudi z železniško postajo, stadioni, kopališči, gledališči, knjižnicami, parki, tržnicami, skozi nekatera mesta tečejo reke, nekatera imajo tudi letališče. Vendar pa s tem nismo bili povsem zadovoljni, saj gre pri vsem naštetem, vsaj po našem mnenju, večinoma zgolj za lepo zložene opeke, vezane z malto in prekrite s fasadami, za beton, asfalt, železo, kamen, tlak in steklo ... Kar iz naštetega naredi mesto, so njegovi prebivalke in prebivalci, ki po teh ulicah in cestah hodijo, se vozijo, v teh hišah živijo in delajo, gradijo in podirajo, spreminjajo, oblikujejo, ga dihajo. Ljudje in njihove zgodbe.

Skoraj vsako mesto ima vsaj nekaj tistih velikih zgodb, ki so našle pot tudi v knjige, o katerih se učijo v šolah in pišejo raziskovalne naloge, morda celo diplome ali doktorate. Potem pa je tukaj nešteto tistih »malih« zgodb, ki jih poznajo zgolj v kakšnem predelu mesta, četrti, ulici. Majhne in (skoraj) pozabljene zgodbe, a nič manj pomembne. Tudi one so del mozaika, ki tvori mesto, pa četudi zgolj en kamenček v njem. A kako do njih? To je bilo naše naslednje vprašanje. Kako do tistih, ki bi te mestne zgodbe postavili v prostor – tja, kjer so bile napisane – in pripravili tematski sprehod, na katerem bi te zgodbe delili z drugimi? Odločili smo se, da poskusimo z odprtim pozivom na družbenih omrežjih, in tako se je leta 2018 rodil prvi Festival sprehodov. Izkazalo se je, da je teh zgodb veliko in že prvo leto se je prijavljenih sprehodov nabralo za štiridnevni program. Pri temah, ki jih obravnavajo, nismo postavili omejitve, morajo le »piti vodo« z zgodovinskega vidika, seveda pa ne smejo vsebovati niti trohice sovražnih vsebin.

V osnovi je bil Festival sprehodov mišljen kot popestritev turistične ponudbe mesta, a smo takoj ugotovili, da je vsaj toliko, če ne še bolj, pomemben za lokalno prebivalstvo. Poznati svoje mesto je izjemnega pomena, saj s tem krepimo tudi spoštovanje do okolja, v katerem živimo in ga spoštujemo, varujemo. In obiski na Festivalu sprehodov še kako potrjujejo, da je želja po spoznavanju mesta med domačini velika. Treba je še poudariti, da so sprehodi za obiskovalce brezplačni, saj gre za skupno dobro.

Naslednje leto je imel festival že šest dni, leto kasneje pa deset – a to slednje je bilo že leto 2020. Naš festival namreč postavimo v začetek pomladi. Leta 2020 bi se moral začeti 20. marca, a kot se spomnimo, je bila le dober teden pred tem razglašena epidemija covid-19 in življenje je za nekaj mesecev obstalo. A se nismo se predali, festival smo izvedli jeseni in ga vključili tudi v program Dnevoev evropske kulture dediščine (DEKD), ki potekajo pod pokroviteljstvom Evropskega sveta. Naslednje leto smo doživeli neke vrste deja vu.

Pripravljen festival, omejitve in ukrepi, predstavitev na jesen, program DEKD. Se pa je iz vsega tega vendarle izcimilo nekaj dobrega. Prav zavoljo sodelovanja na DEKD je lahko Festival sprehodov kandidiral za nagrado European Heritage Stories in jo leta 2022 tudi prejel. Opogumljeni s priznanjem smo še isto jesen začeli realizirati idejo, ki je v nas tlela že nekaj let – Mladi festival sprehodov. Ta je v svoji osnovi podoben starejšemu bratu, le da sprehode pripravijo in izvedejo mladi, ostali pa spoznavamo mesto skozi njihove oči. In verjemite, to je vsakič znova izjemno zanimivo in poučno.

Na festivalu sprehajamo tudi misli. S pogovori odpiramo teme, ki so pomembne za mesto, njegovo prebivalstvo ter tudi prihodnost, da se bodo lahko še naprej pisale zgodbe, ki bodo nekoč del mestne zgodovine.

Festival sprehodov smo letos pripravili osmič. Že nekaj let pa se festivalsko sprehajamo tudi po drugih mestih, ne zgolj po Mariboru, jeseni pa nas med 2. in 4. oktobrom čaka že četrti Mladi festival sprehodov. Vabljeni!

Besedilo: Vid Kmetič, Društvo Hiša!
Fotografiji: Društvo Hiša!

Jeseni nas med 2. in 4. oktobrom čaka že četrti Mladi festival sprehodov.

V Turističnem društvu Barje si od nekdanj prizadevamo ohraniti naravo čim bolj nedotaknjeno.

Ploganje (angl. plogging) je kombinacija teka (ali sprehajanja) in pobiranja smeti. Ta skandinavski oblika eko športa je osvojila svet s svojo preprostostjo in učinkovitostjo, na Ljubljanskem barju pa ima ploganje še poseben pomen – ne le da prispeva k čistejši naravi ter koristi našemu telesu in umu, ampak tudi k ohranjanju habitatov za številne ogrožene živalske vrste.

Ploganje, ki je nekakšna kombinacija besed »plock upp«, kar v švedščini pomeni »pobirati«, in angleške besede za tek »jogging«, je torej vsakršna športna aktivnost v naravi (tek, kolesarjenje, veslanje, sprehajanje, supanje, trekking, jahanje, kopanje, tek na smučeh ...), ki vključuje pobiranje smeti na poti. Ploganje je vedno bolj priljubljeno med rekreativci, ki so ekološko ozaveščeni, plogarja ali plogarko pa prepoznate po vrečki za smeti, v katero med svojo aktivnostjo pobira odpadke.

Nova aktivnost ni pomembna zgolj zaradi pozitivnega vpliva na okolje, temveč dobro vpliva tudi na zdravje vsakega posameznika, saj se je treba velikokrat ustaviti in se pripogniti, kombinacija gibanja na svežem zraku in občutka, da delaš nekaj dobrega, pa deluje kot naravni antistresni tretma.

V Turističnem društvu Barje (TD Barje) si od nekdanj na različne načine in z različnimi ukrepi prizadevamo ohraniti naravo čim bolj nedotaknjeno, kar je prepoznalo tudi Ministrstvo za naravne vire in prostor in nam podelilo status nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave. Prav zaradi tega statusa člani in članice TD Barje čutimo še toliko večjo odgovornost do ohranjanja skrivnostne barjanske pokrajine, v kateri pa je vedno dobrodošel vsakdo, ki jo želi spoštljivo spoznati in uživati v krasotah tega mokrotnega dela Ljubljane.

O nujnosti spoštljivosti do narave pišem zato, ker je obiskovalcev Ljubljanskega barja v zadnjih letih vse več, posledično pa se krajani srečujemo s povečanim onesnaženjem. Zato društvo vsako leto organizira čistilno akcijo, letos je to že 21. po vrsti, med letom pa nam s čiščenjem in obveščanjem o nezakonitih odlagalščih odpadkov zelo pomagajo prav plogarji. In zato smo jim neskončno hvaležni že

Predstavitev ploganja smo pozneje uspešno ponovili tudi ob prazniku Dan četrtne skupnosti Rudnik.

Plogarji in plogarke na Barju

od maja 2021, ko smo z majčko »Ljubljana je lepo mesto«, ki smo jo za namene promocije dobili od Turizma Ljubljana, nagradili prvega plogarja Barja gospoda Roka Kunaverja in njegovo delovanje objavili na Facebook profilu našega društva. Ta naša skromna gesta je bila v javnosti krasno sprejeta in imela neverjeten odziv, ki je pomembno pripomogel k širjenju ploganja v naši skupnosti.

Drugo veliko priložnost za promocijo ploganja je društvo dobilo s prošnjo Turizma Ljubljana, da ga predstavimo obiskovalcem 2. Ljubljanskega festivala športa v parku Tivoli. Naša video predstavitev, ki je prikazala vse možne oblike ploganja v neokrnjeni barjanski naravi, je med obiskovalci požela veliko zanimanja in tudi osebnega angažmaja. Zaposlili smo jih namreč, da nam pomagajo najti lep in primeren slovenski izraz za plogging in za tistega, ki to dejavnost izvaja. Med številnimi predlogi sta z največ glasovi zmagali besedi »ploganje« in »plogar« oziroma »plogarka«, ki ju zdaj vestno uporabljamo pri komuniciranju o tej vsestransko koristni aktivnosti, ki postaja že pravo gibanje. Predstavitev ploganja smo pozneje uspešno ponovili tudi ob prazniku Dan četrtne skupnosti Rudnik.

Čprav je ploganje nekako nova oblika aktivnosti v naravi, ki jo želimo predstaviti ljudem, pa se zavedamo, da je plogarjev in plogark že od nekdanj zelo veliko. Številni živijo v tem pozitivnem duhu že vse svoje življenje, a sploh ne vedo, da se jim reče plogarji. Ste med njimi tudi vi? Nič hudega, če še niste. **Bolje pozno kot nikoli, zato vas prijazno vabim, da obujete športne copate, vzamete vrečko za smeti in se podate na ploganje po Ljubljanskem barju.**

Besedilo: Mag. Alojzija Strle, Turistično društvo Barje
Fotografiji in grafika: TD Barje

KDO JE PLOGAR?

Vsak car/carica, ki na svojo rekreacijo vzame **vrečko za smeti** in jo napolni!

2024 Durmitor

Strasten planinec in zvest varuh narave

Vinko Šeško je ime, ki je med planinci dobro znano. Njegova zgodba s pohodništvom se je začela že v srednješolskih letih, ko se je z družbo sošolcev, ki so se skupaj vozili v gimnazijo, podal na prve izlete v naravo. Tisto, kar se je začelo kot neformalno druženje, se je kmalu razvilo v strast do planinstva, ki je trajala vse njegovo življenje. Kljub predsodkom, da je pohajkovanje v naravi lenarjenje, ga je ljubezen do gora in druženja z enako mislečimi vedno znova vlekla na planinske poti.

Skozi leta je Vinko Šeško postal eden prvih planinskih vodnikov pri Planinski zvezi Slovenije ter inštruktor za varstvo narave. V tem času je bil priča razvoju in spremembam vodenja pohodov. Časi, ko so bili vsi pohodniki enakovredni udeleženci, so se spremenili – danes so vodniki odgovorni za varnost skupine, hkrati pa morajo obvladovati tudi neodgovorno vedenje posameznikov. Kljub temu opaža, da se je odnos do varstva narave skozi desetletja močno izboljšal, saj v skupinah vedno najdemo ljudi, ki opozarjajo na pomen odgovornega ravnanja. V primerjavi s pohodniško kulturo v drugih evropskih državah Vinko Šeško ugotavlja, da se Slovenija lahko ponosno postavi ob bok najboljšim. Čeprav na severu Evrope najdemo države, ki jim lahko zavidamo zaradi bolj urejene infrastrukture in vzornega odnosa do narave, je slovenska odprtost tista, ki jo posebej ceni.

Ena od tem, kjer ima svoje trdno stališče, je t. i. gozdni turizem. Moti ga, kadar vodniki na izletih preveč govorijo in premalo omogočajo obiskovalcem, da bi naravo zares doživeli. Po njegovem mnenju bi morali ljudje pred pohodom dobiti osnovne informacije, nato pa imeti dovolj časa, da v miru opazujejo in občutijo okolico.

Ena izmed najlepših izkušenj, ki jih je doživel kot vodnik, so bila potovanja s skupino Vandrovci. Njihovi pohodi, ki so trajali tudi po več tednov, so mu omogočali pristno doživetje narave in družabnosti. Začetnikom pohodništva svetuje, naj se čim bolj seznanijo z naravo, saj je prav znanje ključ do njenega spoštovanja. Posebej pa pohvali

slovensko planinsko infrastrukturo, ki je rezultat obsežnega prostovoljnega dela, zaradi česar si zasluži vse priznanje.

Vinko Šeško je tudi strasten fotograf, ki je s fotoaparatom prvič zakorakal v hribe že leta 1955. Skozi leta je fotografija postala njegov spremljevalec in mu danes omogoča, da v naravi uživa na drugačen način. Med svojimi najljubšimi destinacijami navaja Islandijo,

2025

Norveško in Sokotro, sanjski pohod pa zanj ni določen kraj, temveč tisti trenutek, ko je na poti in v družbi pravih ljudi.

Poleg fotografije se ukvarja tudi s pisanjem planinskih vodnikov in zloženek. Glede digitalne dobe izraža skrb, kako bo ta vplivala na prihodnost pohodništva in ohranjanja znanja, ki ni le virtualno.

Ko pa pride do najnovejše turistične ponudbe v Sevnici, ki promovira poti ameriške prve dame Melanie Trump, ostaja nevtralen. Razume ekonomski pomen tovrstnih pobud, a jih osebno ne komentira.

1966 Švica

1980 Peru

1994 Mont Blanc

Vinko Šeško je ne le izjemen poznavalec planinstva, temveč tudi velik ljubitelj narave in njen ambasador. Njegova zgodba je dokaz, da so prave vrednote v planinstvu tiste, ki ostajajo skozi generacije: spoštovanje do narave, družabnost in neprecenljive izkušnje, ki jih prinaša pot.

Besedilo: Polona Frelih
Fotografije: osebni arhiv

1995 Jungfrau

2017

2023

Zanima ga vse, kar je »divje v srcu«.

Tilen Nipič, mladi turistični strokovnjak

Srce me je potisnilo v turizem

Tilen Nipič je turistični strokovnjak in zanesenjak, ki ga je v študij turizma vodilo srce. Nič čudnega, da je ob mojem izzivu, s kakšnim sloganom bi v Slovenijo pritegnil mlade obiskovalce, po strokovnem premisleku predlagal Slovenija – divja v srcu. Po mojem je odličen in se še precej bolje sliši v angleščini »Slovenija – wild at heart«. V turizmu ga je pritegnila predvsem ustvarjalnost, kar je tudi razlog, da imamo pri Turistični zvezi Slovenije z njim velike načrte.

Naš prvi resni skupni izziv bi morala biti zaključna tržnica osnovnošolskega festivala Turizmu pomaga lastna glava, ki letos poteka na temo T&T: Tradicija v trendu, kar pomeni, da se je naš podmladek soočil z nalogo, kako dediščino predstaviti v sodobni preobleki.

Kako dobro jim je to uspelo, se bomo lahko prepričali 15. maja v Lipici, kjer bodo na ogled postavili inovativne turistične produkte. Naš sogovornik Tilen Nipič bi se moral prvič preizkusiti v vlogi člana ocenjevalne komisije, a je zaradi drugih obveznosti sodelovanje odpovedal.

»Glede na to, da gre za obšolsko dejavnost, pričakujem dobre izdelke. Obšolske dejavnosti so tako kot prostovoljstvo nekaj, kar počneš, ker ti je všeč,« je potegnil zanimivo vzporednico. Po njegovem mnenju mladi s tovrstnimi projekti spoznajo, kako je ustvarjati turistične produkte in jih inovativno predstaviti.

»To je dobra praksa za mlade. Najbolj bi izpostavil ustvarjalnost, ki pri obšolskih dejavnostih lažje pride do izraza. Od mladih se pričakuje, da se učimo in delamo stvari po starem, premalo pa se daje poudarka razvijanju ustvarjalne žilice. Sam tudi na turizmu gledam tako – ne samo kot na panogo, ki je po eni strani zelo odporna, pač pa na panogo, ki je najbolj ustvarjalna, saj lahko v njej pravzaprav uresničim vse, kar si želim,« je izpostavil razlog, zaradi katerega je pristal v turizmu. Dodaja, da je projekt Turizmu pomaga lastna glava za mlade dober lakmusov test, s katerim preverijo, ali jih delo v turizmu, ki je v prvi vrsti delo z ljudmi, v resnici sploh veseli.

Stvari v turizmu ne smejo biti zaigrane

Ognjeni krst je z nami že prestal. Na lanskih Dnevh slovenskega turizma v Laškem je v okviru srečanja turističnih društev predstavil svoje videnje gostoljubnosti v turizmu. »Predstavljal sem izsledke akademske študije o gostoljubnosti, njenih različnih dimenzijah, kako jo razumeti z vidika turizma, pa tudi zgodovinski pogled na to, kaj je gostoljubnost predstavljala nekoč in kaj predstavlja, odkar se je razvila turistična industrija, od pojava hotelirstva naprej,« je na kratko povzel svoj nastop.

In kaj zanj osebno pomeni pristna slovenska gostoljubnost? Pravi, da lahko o njej govorimo takrat, ko gost pri gostitelju zazna pristno

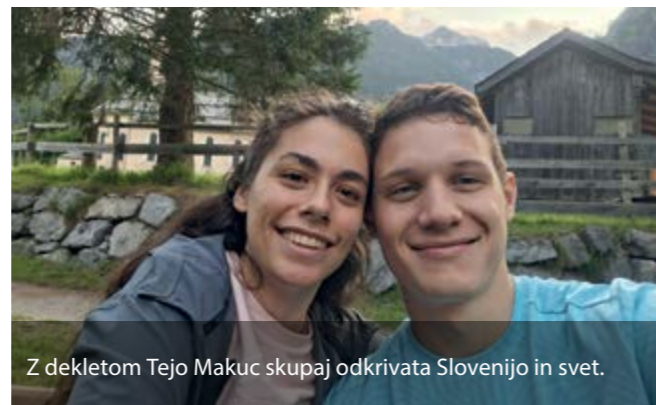
pomoč, zanimanje za njegove potrebe in altruizem ter nima občutka, da nekdo zgolj opravlja službeno obveznost.

»Če gostitelj vzbudi občutek pristne pomoči pri zadovoljevanju potreb in želja gosta, zaradi katerih se je ta v prvi vrsti odpravil na pot, ali kako drugače izboljša njegovo doživetje, lahko govorimo o pristni gostoljubnosti. To je eden izmed glavnih elementov kakovostne storitve turističnega produkta in garancija, da bo obiskovalec zadovoljen z izkustvom. Takrat bo gost pripravljen na destinaciji pustiti več, in to ne le v smislu napitnine,« je predstavil svoje videnje koncepta gostoljubnosti, ki postaja v svetu turizma čedalje bolj cenjena. Po njegovem mnenju zato, »ker v poplavi ponudbe, ki je preveč komercializirana glede na nerealna, utopična, romantizirana pričakovanja obiskovalcev, sploh ne vemo več, kaj je pristno in resnično in kaj ne. Ogromno stvari v turizmu je izvzetih iz originalnega konteksta. Na destinacijah, na katerih turizma ne opravljajo, kot bi bilo treba, vse skupaj deluje že kot zaigrana gledališka predstava. Iskanje pristne gostoljubnosti je zelo pomembno, je dodana vrednost.«

Generacija, ki bo dediščino nosila naprej

Tilen razmišlja o včlanitvi v turistično društvo, kar je med mladimi prej izjema kot pravilo, sam pa v tem vidi veliko dodano vrednost.

»Dodana vrednost turističnih društev se mi zdi prostovoljstvo. Z njim ljudje izrazijo ves svoj entuziazem. Če ga ne bi imeli, ne bi sodelovali.

Z dekletom Tejo Makuc skupaj odkrivata Slovenijo in svet.

Poleg interesa in veselja ljudi do turizma ni nobenega drugega motivatorja. Zberejo se tisti, ki imajo resnično željo,« poudarja naš sogovornik.

Prihaja s štajerskega konca. Svoje domače dvorišče je začel resneje odkrivati v času pandemije, ko smo bili omejeni z mejami svojih občin, za to pa ima zasluge notranja potreba po raziskovanju in odkrivanju sveta ter nenehnem učenju. »Odkril sem, koliko bogastva se skriva v ozadju. Čeprav sem to že vedel, sem bil vseeno presenečen, koliko vsega bi še lahko ovrednotili v turistične namene. Ne govorim samo v ekonomskem smislu, pač pa v smislu ohranjanja tako materialne kot nesovne dediščine. Zdelo se mi je dobro, da sodelujem v pogovorih o razvoju turizma v krajih, ki prvotno niso turistični, kot je moj domači kraj.

Na vprašanje za milijon dolarjev, kako pomladiti turistična društva, odgovarja, da gre za kompleksen problem tudi zato, ker je v igri civilni sektor. Svet, z njim pa seveda tudi mladi, postaja čedalje bolj komercialno naravnano.

Tilen za revijo Lipov list že piše potopise, po novem pa bo tudi kolumne z namigi za izlete, ki bodo na kožo pisani predvsem mlajši generaciji.

»Delno gre za predsodek, saj nismo vsi enaki. Gre za posplošene lastnosti, z analizo katerih posameznike razvrščamo v različne generacije z namenom, da bi se jim lažje prilagodili. Pokazalo se je, da imajo npr. predstavniki generacije Z krajši čas pozornosti, nekaj jih mora takoj pritegniti, sicer jim postane dolgčas, ne iščejo več varne zaposlitve v smislu osemurnega delavnika, radi menjavajo službe in si pridobivajo širino. Če razumemo mlade na ta način in jim omogočimo, da se v turističnem društvu ves čas izpopolnjujejo, imajo priložnost osebnostne in karijerne rasti, dela na različnih projektih, potem jim bodo turistična društva zagotovo postala privlačna,« ponudi recept.

Najpomembnejše se mu zdi, da začnemo mlade nagovarjati že v osnovnih in srednjih šolah. »Treba jih je spodbujati, da spoznajo lasten kraj in se začnejo zavedati, da smo mi tista generacija, ki nosi njegovo prihodnost v svojih rokah. Če se mlade v šolah spodbuja, da razvijajo interes za spoznavanje svojega okolja, in se jim omogoči, da so slišani in upoštevani, da lahko uresničujejo svoje ideje, bi bilo – tako se mi zdi – veliko mladih pripravljenih sodelovati v turističnih društvih.«

Turizem je treba spoštovati

Vprašanju, ali se strinja s tezo Gorazda Sedmaka, profesorja s Turistice, ki pravi, da se morajo turistična društva povezati s stroko, da ne ostanejo preveč ljubiteljska, odločno prikimava.

»Se strinjam. To je temeljni problem turizma, ki se ga ne jemlje dovolj resno, ampak kot neko obrt. Vsi naši profesorji radi izpostavljajo, da se ga obravnava napačno – kot postransko dejavnost. Sebe imam za kritičnega turističnega opazovalca, moje poslanstvo pa je, da tej panogi povrnem ugled in spoštovanje, saj to ni nekaj, s čimer se lahko ukvarja vsak laik. Za turizem potrebuješ pristno željo in sistemski pogled, da ga lahko prakticiraš in dosežeš njegove pozitivne učinke. Da ne govorimo o množičnem turizmu in o dobičku, pač pa vidimo, da ima lokalno prebivalstvo od njega tudi nekaj neekonomskega,« je izpostavil svoj dolgoročni cilj. Po njegovem mnenju je turizem idealna panoga tudi zato, ker lahko nadomesti številne druge

panoge, ko te zamrejo ali so v odhajanju. »Vsi vemo, da se v zaprtih rudnikih pogosto odpirajo muzeji, korak naprej pa je specifična in inovativna turistična ponudba, od večerij v rovih do kolesarjenja po njih ... Turizem je res ustvarjalna panoga, ki ima velik potencial. Sam bi rad skrbel za to, da se ga spoštuje in da se še bolj uveljavlja kot strokovna panoga.«

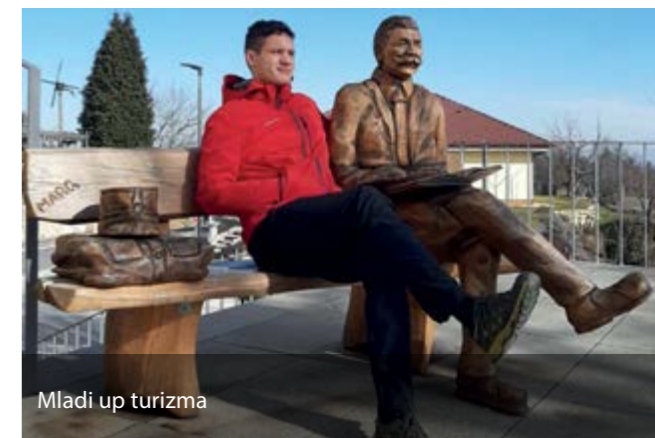
Divja Slovenija

Seznamim ga s projektom Turistične zveze Slovenije Avanture brez cenzure, s katerim smo iskali slogan v angleščini, ki bi v Slovenijo pritegnil mlade obiskovalce. Po njegovem mnenju mladi turisti danes večinoma iščejo edinstvena doživetja, največkrat povezana z naravo. »Eni to razumejo kot oddih po študiju, nepozabno zabavo, odštekano potovanje. Slovenija, ki pridobiva prepoznavnost, omogoča kombiniranje doživetja v različnih naravnih okoljih in mestni vrvež, saj je vse relativno blizu. V enem trenutku se izgubiš v pohorskih gozdovih, kolesariš po Kočevskem, raziskuješ jamsko podzemlje, že čez največ uro ali dve pa si v glavnem mestu na kosilu. Poleg tega lahko v enem dnevu smučaš in plavaš. Barvitost Slovenije na majhnem območju je zagotovo privlačna za mlade. Moramo še naprej staviti na to pestrost. Na hitro bi rekel, da je super slogan Divja Slovenija ali pa Slovenija – divji v srcu, po angleško Slovenia – wild at heart! Imamo veliko biserov, ki niso turistično ovrednoteni, zato so še vedno potencial, seveda ob strokovnem upravljanju. So pa tudi taki, ki bi jih takšni posegi trajno spremenili in jim škodovali, zato turizem ni vedno ustrezná dejavnost. Največje prednosti Slovenije so, da imamo dokaj ohranjeno naravo, ponujamo globlja doživetja in turizem jemljemo vse resneje.«

Tilen – za revijo Lipov list že piše potopise, po novem pa bo tudi kolumne z namigi za izlete, ki bodo na kožo pisani predvsem mlajši generaciji – je po zaključku Tretje gimnazije Maribor šolanje nadaljeval na Fakulteti za turistične študije Turistica v Portorožu, kjer zdaj zaključuje podiplomski študij. Kombinira ga s študijem biopsihologije na Fakulteti za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Famnit v Kopru.

»Na splošno sta psihologija in turizem zelo povezana. V turizmu je zelo pomembno, da razumemo vedenje in motive obiskovalcev, na organizatorje turističnih potovanj oziroma agente turističnih agencij pa bi lahko gledali kot na nekakšne psihologe in psihoterapevte, ki pri načrtovanju turističnih aranžmajev spoznajo človekove duševne lastnosti, zavedne motive in tiste, ki se jih še ne zaveda, ter na podlagi tega predlagajo določeno potovanje, destinacijo, kraj, način izkušnje, ki bi jo ta doživel. Tako sta turizem in psihologija vrhunska kombinacija,« svoje razmišljanje sklene naš tokratni sogovornik, ki si brez dvoma zasluži naziv mladi up turizma, s katerim pri Turistični zvezi Slovenije sicer nagradujemo zmagovalce naših mladinskih natečajev.

Besedilo: Polona Frelj
Fotografije: osebni arhiv

Mladi up turizma

Piše: prof. dr. Tadeja Jere Jakulin

Kjer je zdravje doma ❤️

Moč barv: Raziskovanje učinkov barvnih olj na počutje in wellness turizem

V svetu wellness turizma se vse bolj uveljavlja celosten pristop k dobremu počutju, ki poleg telesnega vključuje tudi čustveno in duhovno blagostanje. Med metodami, ki naslavlajo vse te ravni, izstopa terapija z barvami, ki ima korenine v starodavnih civilizacijah, danes pa doživlja prepoved v sodobnih wellness centrih. Nova raziskava, izvedena na slovenskem Inštitutu BION v Ljubljani, prinaša zanimiva spoznanja o učinkih barvnih olj na človekovo počutje in odpira nove možnosti za wellness turizem.

Barve skozi zgodovino

Uporaba barv za dobro počutje ni nov pojav. Že v starem Egiptu so v templju Heliopolis uporabljali barve kot zdravilno sredstvo za plemstvo in faraone. Stari Grki, med njimi Empedokles in Demokritos, so raziskovali naravo barv in njihovo povezavo z energijo. Skozi stoletja so različni znanstveniki, misleci in zdravilci razvijali teorije o vplivu barv na človeško telo in duševnost. V 20. stoletju je švicarski psiholog Max Lüscher povezal barve s človekovo psihologijo in določil, da modra predstavlja notranje zadovoljstvo, rumena notranjo svobodo, rdeča samozavest in zelena samospoštovanje. Sodobna znanost je potrdila, da različne barve resnično vplivajo na naše fiziološke funkcije – na primer rdeča običajno dvigne krvni tlak in pospešuje dihanje, medtem ko modra deluje sproščujoče.

Sistem Colour Mirrors

Ekspiriment, izveden v Sloveniji, se je osredotočil na sistem Colour Mirrors – inovativen pristop k terapiji z barvami, ki izvira iz Južne Afrike. Gre za sistem dvobarvnih olj in esenc, ki temelji na raziskavah japonskega znanstvenika Masaruja Emota in njegovih odkritjih o »spominu vode«. Dvobarvna olja so sestavljena iz obarvane prečiščene vode na dnu stekleničke in obarvanega avokadovega olja na vrhu. Takšna kombinacija ima simboličen pomen – spodnji del predstavlja človekovo podzavest, zgornji pa zavestni um. Barvne kombinacije razkrivajo informacije o posameznikovih miselnih vzorcih in lahko pomagajo pri prepoznavanju in preoblikovanju čustvenih ovir. »Dvobarvna olja delujejo harmonično na človeško telo in njegove energije – fizične, čustvene, intelektualne in duhovne,« pojasnjuje

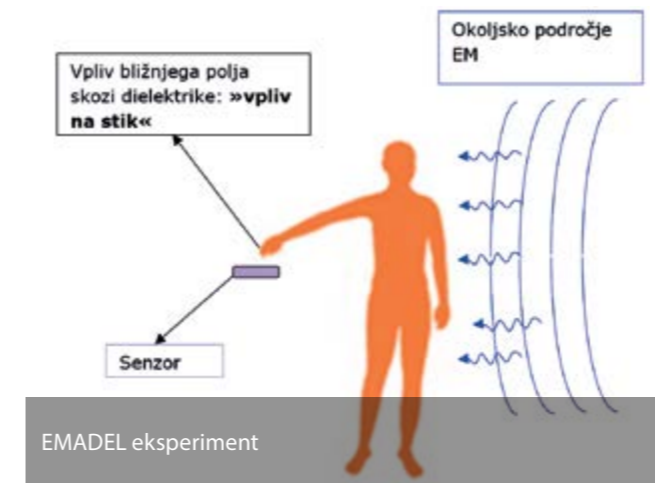
vodja raziskave. »Sistem omogoča prepoznavanje, analiziranje in preoblikovanje ovir ter ponuja smernice za dvig samozavedanja in zavesti.«

Sistem dvobarvnih olj Colour Mirrors

Znanstveno testiranje učinkov barvnih olj

Za znanstveno preverjanje učinkov barvnih olj na človeško telo smo uporabili dve napredni metodi: EMADDEL (emisijsko-absorpcijska detekcija biopolja v bližnjem električnem polju) in bioresonanco.

Odziv organizmov na izpostavljenost bližnjemu polju se izrazito razlikuje od pričakovanega vedenja. Nekateri neznani dejavniki (domnevno stanje biopolja organizma) vplivajo na emisijo, absorpcijo in prenos bližnjega elektromagnetnega polja skozi organizme ter na koncu na njegovo absorpcijo s strani senzorjev. Enaka vrsta meritev v prostem prostoru razkrije subtilno stanje okolja. Metoda EMADDEL, ki so jo razvili znanstveniki Inštituta BION, meri odziv organizmov na bližnje električno polje. Ta inovativna tehnologija omogoča vpogled v subtilnejše ravni človeškega energijskega polja in lahko zazna spremembe, ki se zgodijo pod vplivom različnih dejavnikov – v tem primeru barvnih olj.

V eksperimentu je sodelovalo 11 prostovoljcev, razdeljenih v dve skupini. Izbrali so rožnato in rumeno olje iz sistema Colour Mirrors ter kontrolne stekleničke s podobno obarvanimi tekočinami (placebo). Prostovoljci so rožnato olje položili na območje srca, rumeno pa na solarni pleksus.

Presenetljivi rezultati

Rezultati poskusov so pokazali zanimive ugotovitve. Najpresenetljivejši je bil učinek rožnatega olja, ki je pokazal statistično pomemben vpliv na človeško biopolje. Medtem ko se je pri drugih meritvah signal s časom zmanjševal, kar kaže na splošno sproščanje po počitku, je rožnato olje delovalo stimulatивно – v nasprotju s pričakovanim trendom.

»Vpliv rožnatega olja na srčno območje je bil očiten, vplival je na človekovo razpoloženje in počutje« ter širjenje biopolja. Zanimivo je, da rumeno olje ni pokazalo statistično pomembnih učinkov, prav tako ni bilo pomembnih rezultatov.

Potencial za wellness turizem

Odkritja raziskave odpirajo številne možnosti za integracijo sistema Colour Mirrors v wellness in spa turizem. Barvna terapija bi lahko postala dragoceno dopolnilo obstoječim wellness programom, saj deluje na različnih ravneh – fizični, čustveni, intelektualni in duhovni. »Globlje in celostnejše razumevanje barv, kot ga ponuja sistem Colour Mirrors, prinaša ravnovesje in dobro počutje tistim, ki ga uporabljajo v vsakdanjem življenju,« zaključujejo raziskovalci. »Ima odličen potencial za uporabo v wellness in spa turizmu.«

Slovenski wellness centri bi lahko z vključitvijo barvne terapije v svojo ponudbo pridobili konkurenčno prednost na trgu in privabili zahtevnejše goste, ki iščejo naprednejše in celovitejše pristope k dobremu počutju. Obenem bi lahko domača raziskovalna spoznanja prispevala k razvoju inovativnih wellness programov, ki bi temeljili na lokalnem znanju in studijah.

Ekspiriment odpira novo poglavje v razumevanju povezave med barvami, človekovim počutjem in potencialom za wellness turizem. S kombinacijo tradicionalnega znanja in sodobne znanosti tako nastajajo nove priložnosti za obogatitev turistične ponudbe in izboljšanje kakovosti življenja.

Prihodnost barvne terapije v turizmu

Z naraščajočim zanimanjem za holistične pristope k zdravju in dobremu počutju ima barvna terapija svetlo prihodnost v wellness turizmu. Ključna prednost sistema Colour Mirrors je njegova celovitost – deluje na fizični, čustveni, intelektualni in duhovni ravni, kar ustreza sodobnim trendom v wellness industriji.

Slovenski turistični ponudniki, ki bodo znali povezati lokalna raziskovalna spoznanja s praktičnimi, privlačnimi programi za goste, bodo lahko razvili edinstveno ponudbo, ki bo Slovenijo postavila na zemljevid inovativnih wellness destinacij.

»Barve niso le vizualna izkušnja, ampak pomemben dejavnik našega dobrega počutja,« zaključujejo raziskovalci. »S pravilno uporabo lahko postanejo močno orodje v sodobnem pristopu k zdravju in wellness turizmu.«

Zaključek

Ekspiriment o učinkih barvnih olj na človeško telo predstavlja pomemben korak k znanstveni utemeljitvi metod, ki so bile doslej pogosto obravnavane kot alternativne ali celo ezoterične. Z uporabo naprednih znanstvenih metod, kot je emisijsko-absorpcijsko zaznavanje biopolja v bližini električnega polja EMADDEL, postajajo učinki barv na človekovo počutje merljivi in preverljivi.

Za slovenski wellness turizem to pomeni priložnost za razvoj inovativnih programov, ki temeljijo na domačem znanju in raziskavah. V času, ko gostje iščejo avtentične, znanstveno podprte in učinkovite metode za izboljšanje počutja, bi lahko barvna terapija postala pomemben del slovenske wellness ponudbe in dragocen prispevek k raznolikosti turistične industrije.

36. FESTIVAL
DOBROTE
SLOVENSkih KMETIJ
16.–18. 5. 2025
Minoritski samostan Ptuj

2025 DOBROTE SLOVENSkih KMETIJ Srebrno
2025 DOBROTE SLOVENSkih KMETIJ Zlato
2025 DOBROTE SLOVENSkih KMETIJ Brono

www.dobroteslovenskihkmetij.si f o v

Ptuj, mesto tisočerih okusov!
Prizorišče enega najstarejših festivalov domače hrane.

Skupinska fotografija nagrajencev in podeljevalcev.

Pomurska turistična zveza podelila priznanja, plaketi in kipec štorklje

V torek, 18. marca 2025, je v kulturnem domu v Dobrovniku potekalo tradicionalno, že 28. Srečanje turističnih delavcev Pomurja.

Priznanja so prejeli Turistično društvo Dobrovnik (60 let delovanja), Turistično društvo Sveti Jurij ob Ščavnici (60 let delovanja), Turistično društvo Lipovci (30 let delovanja), Društvo čolnarjev Dokležovje (20 let delovanja), Pevsko društvo Selo (20 let delovanja) ter Kulturno-turistično društvo Pordašinci (10 let delovanja).

Priznanja za prostovoljno delo na področju turizma so prejeli Jožica Sever, Čebelarsko društvo Beltinci, Jožica Sitar, Agica Veren, Mateja Leskovar Polanič in Milica Rubin. Za profesionalno delo na področju turizma so priznanje prejeli Dejan Kūčan, Okrepčevalnica Viktorija, Anita Varga, s. p., Vital Resort, Aparthotel Vital ter MSNS Občine Šalovci, Domanjševska domačija.

Podeljeni sta bili plaketi Pomurske turistične zveze, in sicer sta ju prejela Turistična kmetija Jani Erniša in Gostišče Stari hrast.

Letošnja prejemnica kipca štorklja je Elizabeta Horvat. Elizabeta Horvat, prijateljica znana kot Eržika, doma iz Dobrovnika, je več kot 30 let srčno predana turizmu. Njena strast do dela se odraža na vsakem njenem koraku, bodisi pri vodenju Zavoda za okolje in turizem Dobrovnik bodisi prostovoljskem delu pri številnih prireditvah. Po prevzemu vodenja zavoda je skupaj s svojo ekipo spremenila Dobrovnik v eno najbolj obiskovanih izletniških destinacij v Pomurju in Sloveniji, ki letno privabi do 100.000 obiskovalcev. Njeno uspešno vodenje vključuje številne projekte, kot so ohranjanje Bukovniškega jezera, organizacija pomembnih prireditev (pirhi, dnevi turizma, Jakobovo prošenje, martinovanje, pohodi) in usklajevanje mednarodnih strokovnih konferenc. Prav tako je bila ključna pri Skupnosti objezerskih krajev Slovenije in pri koordinaciji dogodkov ob Soboškem jezeru – Expano. Elizabeta je uspešna tudi v mednarodnih projektih, kot sta SI-HU in SI-HR, ter sodeluje pri projektih, ki združujejo naravno in kulturno dediščino ter izobraževanje v naravi. Knjižnica v gozdu in gozdna učna pot sta priljubljena med obiskovalci, likovne in rezbarske kolonije pa puščajo sledi umetnosti v okolici jezera. Njeno vodstvo in predanost sta se izkazala tudi v projektih, kot je Planet sonce v Strehovcih, in koordinaciji srečanj v Parku prijateljstva v Žitkovcih. Elizabeta je prav tako zagovornica lokalnih prazničnih tradicij, kot je prireditev prižiga lučk, ki je v občini ponovno obudila praznično vzdušje. Njena vloga pri

Evropskem kolesarskem maratonu SL024 ULTRA in drugih rekreativnih aktivnostih je prav tako pomembna, kot tudi koordinacija projekta Strategija turističnega razvoja petih občin. Za svoje izjemno delo je prejela številna priznanja, vključno z nagrado naj prostovoljka leta TZS ter plaketo PTZ. Pod njenim vodenjem sta Zavod za okolje in turizem Dobrovnik ter občina prejela prestižne nagrade, kot sta naj skriti turistični kraj Slovenije in drugo mesto za naj postajališče za avtodome. Kipec štorklje je delo Roberta Juraka, prav tako plakete. Robert Jurak s svojim umetniškim talentom poskrbi, da so plakete in kipec vsako leto unikatni in tako edinstveno ponazarjajo vsakega prejemnika. Program, ki ga je vodila Alenka Toplak, so popestrili nastopi učencev DOŠ Dobrovnik ter cimbalista Andjia Sobočana.

Besedilo: Pomurska turistična zveza

Na tradicionalnem srečanju so v čast letošnji 120-letnici TZS ob Bukovniškem jezeru posadili že 120. lipo. Zasadili so jo župan Dobrovnika in predsednik TD Dobrovnik Marjan Kardinar, Elizabeta Horvat iz Občine Dobrovnik, župan Puconcev in predsednik Pomurske turistične zveze Uroš Kamenšek ter predsednik TZS Dominik S. Černjak.

40. redna skupščina Turistične zveze Slovenije

Na 40. redni skupščini TZS so potrdili sklepe glede vsebinskega in finančnega poročila dela TZS v letu 2024 ter program dela zveze za leti 2025 in 2026.

Na srečanju je zbrane nagovorila tudi generalna direktorica direktorata za turizem Dubravka Kalin.

Izredna prof. ddr. Tina Šegota, prodekanica za znanstvenoraziskovalno dejavnost na Fakulteti za turizem UM, je predstavila tržno raziskavo o družbenih in ekonomskih učinkih turističnih društev v Sloveniji.

»Ta študija bo temelj za ključni korak naprej – ureditev sistematičnega financiranja turističnih društev tako na občinski kot na državni ravni. Brez vas, turističnih prostovoljcev, turizem v Sloveniji ne bi bil to, kar je danes. Zato vas vabim, da k tej študiji prispevate po svojih najboljših močeh, saj bomo le s skupnimi močmi dosegli preboj, ki si ga želimo in zaslužimo,« je v uvodnem nagovoru poudaril Dominik S. Černjak, predsednik TZS.

Besedilo: PoF.

10. Mišjakov večer

V soboto se je v dvorani TVD Partizan v Boštanju odvil že 10. Mišjakov večer. Že deset let zaporedoma Turistično društvo Boštanj pripravlja večer slovenske kulture in tradicije. Letošnji je bil zaznamovan s pomenom naših gospodinj. V vsakem domu je gospodinja tista, ki mu daje srce in dušo. Vsa bolj ali manj vidna opravila, za katera poskrbi vsak dan, se nam prevečkrat zdijo samoumevna. Zato smo ta večer z našo gostjo, gospo Marto Toplak, želeli osvetliti pomembnost naših gospodinj. Gostja nam je skozi predstavitev pokazala, kako pomembno je, da se vsaka ženska, vsaka mati zaveda svoje vrednosti in skrbi tudi za svojo duhovno in osebno rast, saj lahko tako še bolj urejeno vodi domače gospodinjstvo in svoj dom. V drugem delu pa nam je predstavila bogato tradicijo slovenskih kraljic. Dogodek je 20 let organizirala in vodila v domačih Juršincih. Vsako leto so predstavili eno od obrti njihovega kraja in imenovali kraljico, ki predstavlja to obrt. Tako so bile imenovane kraljice sadja, mleka, kruha, narave in lova, kraljica jeseni, vode in glasbe, če naštejemo samo nekatere.

Gostoljubno so nas sprejeli v Gostišču Jamarski dom – Gorjuša.

Da pa večer ni bil samo v sliki in besedi, je gospa Marta s seboj prinesla njihove lokalne gibanice, članice Aktiva žena Boštanj pa so spekle naše lokalne puhle, tako da smo ob kozarcu dobrega jabolčnika pokušali prleške in posavske tradicionalne dobrote. Polna dvorana gostov se je tako zadržala še kar lep čas v skupnem klepetu, druženju in pokušanju lokalnih dobrot. 10. Mišjakov večer je bil več kot uspešno izpeljan, zdaj pa že iščemo ideje za enajstega.

Besedilo: Andrej Golčnik, Turistično društvo Boštanj

Gospodnje – kraljice

35 let delovanja Fantov iz Jurovc

Fantje iz Jurovc, ki delujejo pod okriljem KD France Forstnerič Videm pri Ptujju, so v gasilskem domu pripravili 6. Srečanje ljudskih pevcev in godcev.

Svojo pot so začeli kot koledniki, nato pa so na pobudo nekaterih ustanovili svojo skupino. Pojejo večinoma ljudske pesmi. Družijo jih prijateljstvo, pesem in globoke medsebojne vezi. Sedaj skupino sestavljajo Branko Merc, Marjan Mohorko, Slavko Kmetec, Franc Spevan in Jurček Lamot.

Svoje srečanje so fantje namenili spominu na pokojne pevce Franca Habjaniča, Stanka Črnla in Albina Milošiča, ki so se jim poklonili z minuto molka. Svojcem so poklonili lepe spominske fotografije.

Na prireditvi se je zvrstilo 12 skupin: Ljudski pevci Fantje iz Jurovc KD France Forstnerič Videm, ljudske pevke FD Lancova vas, pevke Katoliškega KD Kidričeve – Zvezdni dol, ljudske pevke KD Obrež, pevke Ljudskih pesmi Društvo Trstenke, pevke Leskovčanke DU Leskovec, ljudski godci Mladi Vandrovček, pevke ED Ložnica Klepetulje, ljudski pevci KPD Stane Petrovič Hajdina, ljudske pevke DU Optimisti, ljudske muzikantke Vesele Polanke in nepogrešljivi

opravljivki Cila in Liza iz TD Podlehnik z modro kroniko, ki sta poskrbeli za smeh v dvorani. Pesem je donela po prelepi prenovljeni dvorani PGD Tržec. Ljudski godci pa so poskrbeli, da se je tudi zaplesalo.

Besedilo: Zdenka Golub, Turistično društvo Podlehnik

Sedaj skupino sestavljajo Branko Merc, Marjan Mohorko, Slavko Kmetec, Franc Spevan in Jurček Lamot

KOLENDAR DOGODKOV

Ime dogodka	Datum	Kraj	Informacije
27. Salamijada	12.04.2025	Braslovče	Turistično društvo Braslovče
Otroška ustvarjalna delavnica izdelave butaric	12.04.2025	Rakek	Turistično društvo Rakek
Pomladni sejem	12.04.2025	Rakek	Turistično društvo Rakek
Predavanje Zeliščarstvo kot kulturna dediščina in gozd v etnobotaničnem izročilu	12.04.2025	Rakek	Turistično društvo Rakek
Srečanje ljudskih godcev, pevk in pevcev na cvetno soboto	12.04.2025	Maribor	Turistično humanitarno društvo Glas
Velikonočna razstava	12.4.2025 - 19.4.2025	Ljutomer	Turistično kulturno društvo Mak Pristava
Peka in prodaja gibanic	13.04.2025	Polenšak	Turistično društvo Polenšak
Zajčkovo popoldne	13.04.2025	Radeče	Turistično društvo Radeče
28. Tradicionalni pohod ob ponoru reke Reke	13.04.2025	Matavun, Divača,	Turistično društvo Škocjan
Predstavitve Kamniti krog v Rakovem Škocjanu – deset let raziskovanja pomena kamnitega kroga in prizadevanj TD Rakek za njegovo obnovo	16.04.2025	Rakek	Turistično društvo Rakek
Pohod z baklami na Čebine	17.04.2025	Trbovlje	TD Turistično društvo Trbovlje
Velikonočni pohod	21.04.2025	Mačkovci	Kulturno turistično društvo Moščanci
37. Alpski večer v Bohinju	25.04.2025 - 26.04.2025	Bohinjska Bistrica	Turistično društvo Bohinj
Razglasitev šampinona in podelitev medalj ocenjevanja za najboljšo pijačo iz grozdja samorodnic	25.04.2025	Žužemberk	Turistično društvo Suha Krajina
Pohod po vodnih virov izolskega podeželja	26.04.2025	Izola	Turistično društvo Šparžin
Otvoritev kolesarske razgledne točke v Vadarcih	26.04.2025	Bodonci	Kulturno turistično društvo Lipa Vadarci
Sejem sadik in cvetja 2025	26.04.2025	Mislinja	Turistično društvo Mislinja
Pohod po Krpanovi poti 2025	27.04.2025	Bloško jezero, Nova Vas,	Turistično društvo Bloke
11. tradicionalni pohod s piknikom na Kopitniku	27.04.2025	Kopitnik	Turistično društvo Rimske Toplice
15. Tradicionalni pohod k slapu Savica	27.04.2025	Ribčev Laz	Turistično društvo Bohinj
Vampijada 2025 - tekmovanje v kuhanju govejih vampov	27.04.2025	Sodražica	Turistično društvo Sodražica
17. Ostrovharjev pohod	27.04.2025	Podgrad	Kulturno turistično društvo Podgrad pri Ljubljani
Praznik salam	27.04.2025	Arnače/Velenje	Turistično društvo Šentilj pri Velenju
Pohod z baklami po Puconcih 2025	30.04.2025	Puconci	Kulturno turistično društvo Puconci
25. Setev koruze & Postavitev mejpuna	1.05.2025	Ljutomer	Turistično društvo Cven
Prvomajska budnica	1.05.2025	Laze v Tuhinju	Turistično društvo Tuhinjska dolina
Majsko vitanje	1.05.2025	Vitanje	Turistično društvo Vitanje
Tura pod Golico 2025	6.05.2025	Jesenice, Kolpern	Društvo Rekreatur
Izdelovanje ojstriških zajčkov	8.05.2025	Ljubljana	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor
51. MINFOS - Mednarodni dnevi mineralov, fosilov in okolja	10.5.2025 - 11.5.2025	Tržič	TD Turistično društvo Plac Tržič
Prižig Evropske oglarske kope	10.05.2025	Lokovec	Kulturno turistično društvo Lokovec
16. Volfovo srečanje na Petrovem Brdu na Robarjevem griču	11.05.2025	Petrovo Brdo	Kulturno tehnično turistično Društvo Baška dediščina
Splakovanje perila na Studencih	15.5.2025 -	Maribor	Turistično društvo Studenci
Dan odprtih kleti občine Duplek	17.05.2025	Zgornja Korena	Vinogradniško, vinarsko, turistično društvo Trta
34. spominski pohod "Pekre 23. maj 1991"	17.05.2025	Limbuš	Turistično kulturno društvo Pekre
4. Dan družin	18.05.2025	Trbovlje	Turistično društvo Trbovlje
Delovna akcija na Gradu Žovnek	18.05.2025	Grad Žovnek	Turistično društvo Braslovče
Koncert Big Band Orkestra Slovenske vojske v Pekrah	24.05.2025	Limbuš	Turistično kulturno društvo Pekre
Turnir v 3 x 3 košarki, U14 - U16	24.05.2025	Limbuš	Turistično kulturno društvo Pekre
32. kostelski planinski pohod	24.05.2025	Kostel	Turistično športno društvo Kostel
Čaj za dva	31.05.2025	Tabor	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor
21. Pohod po Barju	31.05.2025	Ljubljana	Turistično društvo Barje
Čušpajz B(R)EZ MEJE - Gastronomija in kultura brez meja	7.06.2025	Puconci	Kulturno turistično društvo Puconci
Vikend športa v Bohinju	7.06.2025	Bohinj	Turistično društvo Bohinj
2. Renesančna soteska	8.06.2025	Straža pri Novom mestu	Turistično društvo Suha Krajina
Grajske igre	12.06.2025	Tabor	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor

Več o prireditvah na www.turisticna-zveza.si

Spomladansko urejanje okolja

cvetlični aranžma ob 120-letnici Turistične zveze Slovenije!

Turistična zveza Slovenije vabi vsa turistična društva, lokalne skupnosti in posameznike, da v okviru spomladanskega urejanja okolja ustvarijo posebno hortikulturno gredo ali cvetlični otoček v parku, ob vstopu v kraj ali na drugih javnih površinah.

Naj bo ta cvetlična zasaditev poklon 120-letnici Turistične zveze Slovenije, ki je zrasla iz olepševalnih društev in skozi desetletja skrbel za lepšo podobo naših krajev.

Sodelujte pri soustvarjanju zelenih zgodb, ki bodo poudarjale pomen urejenega okolja, tradicije in skupnega dela! Pošljite nam fotografije in opis svoje zasaditve ter se pridružite praznovanju te pomembne obletnice.

🌸 Skupaj za lepšo Slovenijo! 🌸

Akcije urejanja okolja bodo potekale vsak konec tedna od 22. marca do 22. aprila 2025. Več informacij o lokacijah in času dobite pri lokalnem turističnem društvu.

Z akcijami urejanja okolja smo začeli ob svetovnem dnevu vode
(22. marca 2025)

Zaključili pa jih bomo ob svetovnem dnevu Zemlje
(22. aprila 2025).

Slovenska turistična revija Lipov list, nadaljevanje
Turističnega vestnika, izhaja 2. teden v sedem mesecu

UDK 338,34+796,5(497,12), ISSN 0352-4353
April 2025

Izdaja:
Turistična zveza Slovenije

Naslov uredništva:
Turistična zveza Slovenije, Miklošičeva cesta 38/VI,
SI - 1000 Ljubljana, tel. 01/43 41 670, faks: 01/43 41 680,
info@turisticna-zveza.si, www.turisticna-zveza.si

Urednica: Polona Frelj
Lektoriranje: Mateja Blažič Zemljič
Oblikovanje: Polona Jericijo, PriMS mediji, d.o.o., Ljubljana

Uredniški odbor:
Boštjan Luštrek, Iztok Pipan, Jure Sodja, Karmen Grebenc
Burger, Urša Jurak Kuzman, Katerina Vidner Ferkov

Transakcijski račun:
SI56 03100-1000010639

Naročilo na Lipov list oddate na info@turisticna-zveza.si
Celoletna naročnina za 2025 je 40 eur.

Lipica - raj slovenskega turizma
in jahalnega športa!

NAJVEČJI ŠOLSKI TURISTIČNO-ŠPORTNI IN
KULTURNI SPEKTAKEL!

**Turistična zveza Slovenije in Zveza ŠKL vabita na nepozabni
OSNOVNOŠOLSKI TURISTIČNO-ŠPORTNI DAN!**

KDAJ? Četrtek, 15. maja 2025, med 10. in 16. uro
(v primeru slabega vremena 22. maja)

KJE? Kobilarna Lipica - dom legendarnih lipicancev!

◆ **Turistična tržnica** Festival Turizmu pomaga lastna glava!

Na temo T&T: Tradicija v trendu bodo mladi inovativno predstavili,
kako dediščino oživiti na sodoben in privlačen način.

◆ **VELIKI ŠKL FINALE** Športne bitke za prvaka!

Napet boj v med dvema ognjema in Tee ballu – kdo bo osvojil naslov prvaka?

◆ **ŠPORTNI IZZIV** Preizkušnje za vse!

Preizkusite se v baseballu, golfu, frizbiju, štrbunku in drugih zanimivih športih!

◆ **Grand Finale** Magija lipicancev!

Dan bomo zaključili z dih jemajočo predstavitvijo mojstrskega dela z lipicanci!

Ne zamudite tega edinstvenega doživetja!

Se vidimo v Lipici!